

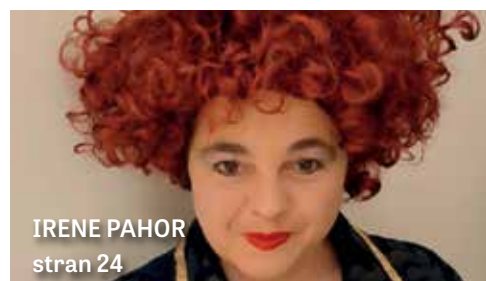
OBALA[®] *plus*

AVGUST 2025

številk 78

*Filip
Matjaž*
stran 14

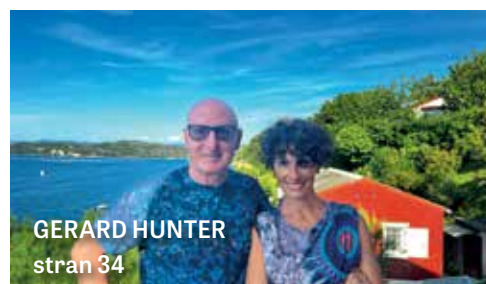
IRENE PAHOR
stran 24

PETER POLIČ
stran 7

DARIO DIVIACCHI
stran 36

GERARD HUNTER
stran 34

stran 10

ČASOPIS IN PORTAL ZA SLOVENSKO ISTRO S POGLEDOM NA MORJE

Piran - Izola - Koper - Ankarán, vsak mesec brezplačno v naša gospodinjstva.

WWW.OBALAPLUS.SI

Sveže vsebine vsak dan na spletu

**TOMAŽ
PEROVIČ**

Spletni portal Obala plus je relativno mlad medij. V bolj ali manj polni zasedbi smo začeli delovati pred dobrimi tremi leti. Od zadnje prenove, ki bi morala biti bolj prijazna do bralcev in bolj pregledna, je minilo slabo leto dni. V tem času se še vedno oblikujemo in iščemo našo pravo identiteto. Oblikujemo jo novinarji in uredniki s svojim pogledom na svet in seveda bralci, ki nam vsak dan poveste, katere novice so za vas dovolj zanimive in pomembne, da jih prebirate. Tako pridemo tudi do seznama dogodkov, afer, novic, fenomenov, ki so dovolj pomembni, da preživimo nekaj minut na dan ob njihovem prebiranju. V veliki meri se z izborom naših bralcev strinjamo tudi ustvarjalci. Izjemno redki so članki o slovenski politiki, ki so brani (razen če o njih piše kakšen od naših kolumnistov), poglobljeni članki o rusko ukrajinskem konfliktu ali popolnoma brezsrčnem, nesramnem, preračunljivem in sramotnim ravnanjem evropskih politikov ob dogodkih v Palestini so spodobno brani. Nasveti za zdravo življenje in zdrav način prehrane so med najbolj brani. Članki, ki pa zares spodbudijo vaše branje, so članki, ki nekako govorijo o slabem odnosu lokalne politike do našega okolja. Članki o zapuščenem Debelem rtiču, mahinacije gradbenih investitorjev, ki se dogajajo ob sodelovanju lokalne oblasti, so tisti, ki nas zares razburjajo. Portal bo tudi naprej kombinacija naših videnj tega, kaj so pomembne novice, in nasvetov, ki jih dobimo preko vaših bralnih navad. Pa še en fenomen za konec. Nekaterе objave oziroma napovedi naših člankov, objavljenih na družbenih omrežjih imajo ogromno komentarjev. Ob njih se vnemajo vroče polemike. Takrat bi pričakoval, da bo seveda tudi članek zelo bran, a na žalost pogosto, ni tako. Prepir poteka, ne da bi prebrali osnovno novico. Zelo, zelo čudna, a resnična navada. Slabo.

V KOPRU POSEBEN PROMETNI ZNAK

V Kopru so od minulega tedna bogatejši za nov prometni znak, ki opozarja na posebne obiskovalce mesta. V samem središču so namreč že kar nekajkrat v zadnjih tednih opazili številčno labodjo družino, ki se

nič hudega sluteč sprehaja po ulicah in cestah, ne vedoč, da se ob tem spravljajo tudi v nevarnost. S prometnim znakom bodo njihovi sprehodi sedaj bolj varni.

IZOLA V DIMU

Nogometni klub Izola se lahko pohvali s številnimi in zvestimi navijači, ki ga spremljajo že 35 let. Toliko časa namreč že obstaja uradna navijaška skupina z imenom Ri-

bari. Ustanovljeni so bili 18. julija, zato na ta dan praznujejo svoj rojstni dan. Številni navijači in privrženci NK Izola so ob sončnem zahodu za trenutek ovili Izolo v dim.

Časopis in spletni portal OBALApplus® sta vpisana v razvid medijev Ministrstva za kulturo pod zaporedno številko 2216. ISSN 2670-4609. Izdajatelj MBM MEDIA d.o.o., Portorož. Distribucija preko Pošte Slovenije v gospodinjstva občin Ankaran, Koper, Izola in Piran. Število izvodov 27.200. Uredništvo: Pristaniška 14, 6000 Koper, urednistvo@obalaplus.si. Oglaševanje: marketing@obalaplus.si. Odgovorni urednik Mauro Belac, mauro.belac@obalaplus.si. Urednik Tomaž Perovič, tomaz.pеровic@obalaplus.si. Člani uredništva: Boris Šuligoj, Bojana Leskovar, Nataša Benčič, Dorjan Marušič, Manca Hribovšek, Sašo Mejak, Katja Pegan, Eva Branc, Andreja Comino, Milica Golijanin, Andreja Čmaj Fakin, Nataša Fajon in Petra Mežnarc. Oblikovanje Emigma d.o.o. Prelom tiskane izdaje Tedy Grbec, GT-design d.o.o. Urejanje spletnega portala Elvis Dobrilovič. Stališča avtorjev prispevkov ne izražajo nujno stališč uredništva. Za točnost podatkov v podpisanih vsebinah odgovarjajo avtorji oz. naročniki objav. Avtor nepodpisanih vsebin je uredništvo. Promocijska sporočila in naročene objave so ločena od uredniških vsebin in označena z oznako ©. Datum izida 30. julij 2025. Strani s podnaslovom OBALApplus AKTUALNO sofinancira Ministrstvo za kulturo RS.

ŠPORT, ZABAVA IN KULTURA 67 MILIJONOV EVROV

Več kot 67 milijonov evrov prihodkov so v letu 2024 ustvarili kulturni, športni in sejemske dogodki v Furlaniji - Julijski krajini. Največ prihodkov so prinesli koncerti pop, rock in zabavne glasbe, skupaj 16.489.204 evrov, kljub upadu števila obiskovalcev (523.581). Sledijo klubi, kjer so se tako obiski kot prihodki (12.320.087 evrov) občutno zmanjšali. Diskoteke v FJK je lani obiskalo kar 200.000 ljudi manj kot leto prej. Na tretjem mestu med najbolj dobičkonosnimi dogodki pa je nogomet, ki je s 627.691 prodanimi vstopnicami (za več kot 80 tisoč manj kot lani) prinesel 11.065.173 evrov prihodkov. Četrto in

RIBIČI PREJELI NADOMESTILA

Ministrstvo za kmetijstvo je 42 slovenskim ribičem izplačalo skupno skoraj 208.000 evrov nadomestil za izpad dohodka v letu 2024, ki je posledica dolgoletnega mejnega spora s Hrvaško in nerešenega izvajanja arbitražne razsodbe v Piranskem zalivu.

peto mesto zasedata dejavnosti: gledališče (5.936.593,00 evrov prihodkov, lani 5,6 milijona) ter razstave, kjer so prihodki presegli štiri milijone evrov (4.797.448,00 evrov in 466.311 obiskovalcev).

3 MERILNE POSTAJE

Občina Piran se tudi v letošnjem poletju aktivno odziva na izzive, povezane s sobivanjem turizma in vsakdanjega življenja domačinov. Na sestanku z gostinci, ki je potekal 7. avgusta 2024, so obravnavali tudi pe-

NOVA STRANKA SKUPNOST, TUDI Z ALEŠEM BRŽANOM

Sedem županov snuje stranko Skupnost, ki naj bi imela v ospredju programa decentralizacijo države. V proces ustanavljanja Skupnosti so za sedaj vključeni še župani Koprca, Celja, Idrije, Medvod, Škofje Loke, Domžal ter Hrastnika. Neformalni vodja projekta pa naj bi bil župan Hrastnika Marko Funkl. Večina županov,

ki ustanavljajo novo stranko, je članov lani ustanovljenega Združenja neodvisnih županov. S tem združenjem je sodeloval tudi nekdanji kočevski župan, sedaj evropski poslanec Vladimir Prebilič. V evropski parlament je bil kot neodvisni kandidat izvoljen z zeleno usmerjeno stranko Vesna.

rečo problematiko prekomerne obremenitve okolja s hrupom, zlasti z vidika glasne glasbe v večernih in nočnih urah. V konstruktivnem dialogu z gostinci so se dogovorili za pilotni projekt merjenja hrupa, ki naj bi v letošnjem poletju pomagal najti ravnotežje med živahnim utripom naše destinacije in pravico do mirnega počitka naših občanov.

Na podlagi omenjenega dogovora so v Portorožu namestili tri Sensware merilne postaje, od katerih dve merita zgolj raven hrupa, ena pa poleg hrupa tudi kakovost zraka. Lokacije postaj so: Križišče Obala – Stara cesta (nasproti taxi postaje), Križišče Obala – Koprška cesta (nasproti lokala Cacao) , Začetek Senčne poti (za parkiriščem Kaštel).

FRANCO JURJ

Kako uspešne so istrske občine pri črpanju denarja?

Črpanje tako evropskih kot državnih sredstev je vrlina, ki še kako prav pride tudi občinskim upravam. Brez sofinanciranja namreč ne bi bilo projektov in naložb, ki jih občine s svojimi proračuni ne uspejo izpeljati same.

KOPER

V Mestni občini Koper (MOK) poteka kar nekaj projektov, ki se sofinancirajo z evropskim ali državnim denarjem. Projekt Libertas – stičišče kultur, s katerim želi MOK institucionalizirati novo, drugačno, sodobno kulturo v lokalnem in mednarodnem prostoru, je vreden 6,5 milijona evrov. **3,5 milijona** bo občina dobila iz mehanizma CTN (Program evropske kohezijske politike v obdobju 2021-2027 v Sloveniji za sofinanciranje operacij urbane prenoje), dobre tri milijone pa bo financirala sama. Tudi projekt izboljšanja kakovosti in dostopnosti zelene mestne infrastrukture na območju Športnorekreativnega centra Bonifika, katerega namen je zaščita pred podnebnimi spremembami, in sicer gradnja zadrževalnika vode, je financiran iz treh virov. Občina je **800 tisoč evrov** prejela iz mehanizma CTN, **150 tisoč** iz ESRR Interreg SLO-Italija, 300 tisočakov gre iz proračuna MOK.

1,2 milijona evrov vreden projekt Športni park Šmarje obsega ureditev nogometnega igrišča z umetno travo in rokometnega igrišča, trim steze, igral ter razsvetljave. Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport ga sofinancira z **250.000 evri**, ostalo prispeva občina. Prenova Muzejskega trga s tlakovanjem površin, zasaditvijo novih dreves, novo osvetlitvijo in postavitvijo nove urbane opreme se financira s sredstvi Ministrstva za naravne vire in prostor (dober milijon) in občine (374.116,03 evra). Iz načrta za okrevanje in odpornost je MOK za opremljanje manjših kanalizacij prejela milijon evrov, 2,5 milijona bo prispevala sama. Projekt postavitve devetih sončnih elektrarn na javnih objektih v občini je Ministrstvo za okolje in prostor sofinanciralo v višini **883.037,20 evra**, še 882.034,98 evra je pristavila občina. Sofinancirana bo tudi naložba v novi Zdravstveni center Koper, gradnja se bo začela predvidoma oktobra. Ministrstvo za

zdravje bo v okviru Zakona o zagotavljanju finančnih sredstev za investicije v slovensko zdravstvo 2021-2031 naložbo financiralo v višini **4.052.880 evrov**.

Letos v Kopru poteka tudi kar nekaj evropskih projektov, med njimi ECO2SMART: razpis INTERREG IT-SLO; vrednost projekta za MOK znaša 186.034,00 evra; MOK prispeva 38.206,80 evra, MED COLOURS: razpis INTERREG EURO-MED; vrednost projekta za MOK znaša 189.400,00 evra; MOK prispeva 37.880,00 evra, ZeleNatura: razpis INTERREG SI-HR; vrednost projekta za MOK znaša 583.358,00 evra; MOK prispeva 116.671,60 evra, SMARTMOBAIR: razpis INTERREG IPA ADRION 2021-2027 – INTERREG ADRION PROGRAMME; vrednost projekta za MOK znaša 103.723,00 evra; MOK prispeva 15.558,45 evra, KAŠTellieri: razpis INTERREG VI-A IT-SI; vrednost projekta za MOK znaša 319.600,00 evra; MOK prispeva 63.920 evrov, BLUE CRAB: razpis INTERREG VI-A IT-SI; vrednost projekta za MOK znaša 109.983,92 evra; MOK prispeva 21.996,78 evra, CO ADRIA: razpis INTERREG VI-A IT-SI; vrednost projekta za MOK znaša 143.910,00 evra; MOK prispeva 28.782,00 evra, TERRA GOTHICA: razpis INTERREG SI-HR; vrednost projekta za MOK znaša 340.008,00 evra; MOK prispeva 68.001,60 evra, ŠAVRINKE: razpis INTERREG SI-HR; vrednost projekta za MOK znaša 245.024,00 evra; MOK prispeva 49.004,80 evra, RISTANC – začne jeseni: razpis Horizont; vrednost projekta za MOK znaša 49.256,88 evra; MOK ne prispeva ničesar.

V tem letu so prijavili še projekt rekonstrukcije obstoječega srednjeveškega obzidja Kubed (razpis Ministrstva za kulturo), izboljšanje infrastrukture v ribiškem pristanišču Koper (Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano), odvajanje in čiščenje odpadne vode na območju Mestne občine Koper in Občine Ankaran Ministrstvo za naravne vire in prostor), odvajanje in čiščenje odpadne vode (aglomeracija Škofije in aglomeracija Bertoki), (Ministrstvo za naravne vire in prostor), Urbani

park Bonifika (Ministrstvo za naravne vire in prostor), kolesarsko povezavo Kvedrova cesta-bolnica (Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo), ureditev kolesarske poti ob Cesti na Markovec 1. del ter navezava na Tomšičevo ulico (Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo), kolesarsko stezo s pločnikom Škocjan-Bertoki (Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo), mobilno povezavo med Žusterno in Markovcem v Kopru (Ministrstvo za okolje podnebje in energijo), povezovanje državljanov in spodbujanje o ukrepih, povezanih s podnebjem in okoljem; razpis CERV-2025-Citizens-Town-nt ter projekte GLAGOLITIC; Interreg SI-HR, SaveWaters; razpis Interreg SI-HR, IntegrAid; razpis Interreg SI-HR in Mediterranean centre for excellence in geroscience and longevity; razpis Teaming Excellence - Horizon Europe.

IZOLA

V Izoli s pomočjo državnih in evropskih sredstev urejajo zunanje šolske prostore OŠ Livade. Celotna vrednost projekta, ki se bo zaključil prihodnje leto, je 589.205 evrov. Letos je predvideno financiranje v višini 301.314 evrov: EU sredstva znašajo **120.131 evrov** in sredstva iz državnega proračuna oziroma Ministrstva za naravne vire in prostor prav toliko (120.131 evrov), iz občinskega proračuna pa 61.052 evrov. Povečujejo tudi čistilno napravo Korte. Celotna vrednost investicije je 1,2 milijona

evra, letos je predvideno financiranje v višini 1,1 milijona, 628.724 evrov bo občina zagotovila iz lastnega proračuna, **484.843 evrov** bo dobila iz evropskih sredstev. Za ureditev zelenega kareja bo občina prejela **127.400 evrov** iz Evrope, 31.850 evrov pa bo zagotovila v svojem proračunu.

Eden večjih izolskih projektov je obnova Podestatove palače, ki je v celoti ocenjena na do 2 milijona evrov. 1. faza zajema statično sanacijo v vrednosti 600.000 evrov in bo sofinancirana v višini 350.000 evrov iz nacionalnega programa reform in naložb, Načrta za okrevanje in odpornost. 2. faza bo ureditev središča za obiskovalce v vrednosti 179.972 evrov (letos je predvideno financiranje v višini 165.000 evrov). Delež evropskih sredstev za ta del znaša **132.000 evrov**, delež občine pa 33.000 evrov.

Za ozelenitev SV dela Izole – investicija, ki je predvidena v obdobju od 2024 do 2028, bodo namenili dva milijona, predvideno je 80-odstotno financiranje iz Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR). Letos bo tako od države kot od EU občina dobila 13.057 evrov, v lastnem proračunu ima v ta namen zagotovljenih 6529 evrov.

Sofinancirana je tudi vodooskrba slovenske Istre. Izolska občina letos zagotavlja sredstva v višini 533.980 evrov za kratkoročne in srednjeročne ukrepe, od tega bo v letošnjem letu sofinanciranih 220.000 evrov. V okviru ukrepov za zagotavljanje vodooskrbe pa občina do konca 2029 načrtuje investicije v skupni vrednosti 9,3 milijona evrov.

Za zamenjavo umetne trave na glavnem igrišču Mestnega stadiona v Izoli bo Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport namenilo **250 tisoč evrov**, Fundacija za šport pa **75 tisoč**. Celotna investicija je ovrednotena na 500 tisoč evrov.

EVA
BRANC

V Izoli bodo postavili še nekaj sončnih elektrarn na strehah javnih zavodov, in sicer nad dvorano v Kraški ulici (investicija znaša 86.219 evrov: 47.456 evrov iz lastnega proračuna in 38.763 evrov iz državnega proračuna), nad stavbo Vrta Mavrica (investicija znaša 62.141 evrov: 35.481 evrov iz lastnega proračuna in 26.660 evrov iz državnega proračuna), nad dvorano VČT Livade (investicija znaša 56.510 evrov: 30.230 evrov lastnih proračunskih sredstev in 26.280 evrov iz državnega proračuna). Sofinanciranje poteka prek Načrta za okrevanje in odpornost, ki je podlaga za koriščenje razpoložljivih sredstev iz Sklada za okrevanje in odpornost. Nabavili bodo še vozilo urgentnega zdravnika. Investicija znaša 85.400 evrov: 70.000 evrov iz državnega proračuna in 15.400 iz občinskega.

PIRAN

Občina Piran v 2025 nadaljuje s črpanjem državnih sredstev za razvojne projekte, zlasti na področju športa, okolja, infrastrukture in kulturne dediščine. Od Fundacije za šport so prejeli sredstva za ureditev večnamenskega športnega igrišča v Luciji (16.500 evrov), 29.890 evrov pa za obnovo teniškega igrišča v sklopu teniškega stadiona v Portorožu. Pri obeh projektih gre za približno 50-odstotno sofinanciranje. Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport je namenilo 250 tisoč evrov za investicijo v Športni park Portorož, v okviru projekta maritimne ureditve

Doma vodnih športov je skupno odobreno milijon evrov, letos pričakujejo 180 tisočakov.

Za sofinanciranje zamenjave razsvetljave v OŠ Cirila Kosmača so iz Eko sklada prejeli dobrih **77 tisoč evrov**, celotna investicija je vredna 200 tisoč evrov. Nekaj čez **275 tisoč evrov** bodo v Piranu iz Eko sklada dobili za nakup štirih električnih vozil za potniški prevoz (Kurjerci). Gre za 80-odstotno sofinanciranje.

V okviru čezmejnega sodelovanja bo dežela Benečija prispevala 32.788,26 evra za obnovo obrambnega stolpa svetilnika na rtu Madona v sklopu projekta prenove beneških obrambnih struktur, ki prispeva k ohranjanju kulturne dediščine in krepitvi vezi z Benetkami (skupna vrednost znaša 72.627,14 evra).

Ministrstvo za naravne vire in prostor bo skoraj **228.000 evrov** namenilo za zaključek novogradnje in prizidave male komunalne čistilne naprave v Novi vasi. V Piranu pa čakajo še odločbe ministrstva za kulturo (za nujne kulturne programe) in ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (za prvo fazo ureditve ribiškega pristanišča na Seči se pričakuje sofinanciranje v višini okoli **377.000 evrov** iz sklada ESPRA).

V Piranu je trenutno v teku evropski projekt RISTANC, ki je usmerjen v izvajanje misije Evropske unije »Obnovimo naše oceane in vode« v Severnem Jadranu. Gre za obdobje november 2025 do oktober 2028, v višini sofinanciranja okoli 43 tisoč evrov. Poleg tega pričakujejo še rezultate dveh prijavljenih projektov v okviru programa Interreg Slovenija-Hrvaška. Piranska občina sodeluje tudi kot pridruženi partner

brez finančnih obveznosti pri štirih dodatnih projektih.

ANKARAN

Medtem je bilo v proračunu Občine Ankaran za 2025 med prihodki načrtovano povračilo stroškov za financiranje skupne občinske uprave MUI, stroške v višini **116.158,04 evra** povrne MUI, Urad za narodnosti za financiranje dvojezičnosti in izvajanje ustavnih pravic italijanske narodne skupnosti je prejel 75.392,00 evra od Ministrstva za finance za uravnoteženje razvitosti občin. Tu je še subvencija za sončno elektrarno v višini 3.456,00 evra. Javna agencija Republike Slovenije za trženje in promocijo turizma pa sofinancira aktivnosti promocije turistične ponudbe vodilnih turističnih destinacij v Sloveniji 2024, v Ankaranu so v okviru tega prejeli dobrih 10 tisoč evrov za pogodbo iz 2024. Prejeli so tudi sredstva iz naslova sofinanciranja projekta »Izvedba investicijskih del na omrežju Rižanskega vodovoda in Kraškega vodovoda Sežana za zmanjšanje ogroženosti zagotavljanja oskrbe prebivalstva s pitno vodo, financira Ministrstvo za naravne vire in prostor – Direkcija RS za vode. V projektu so udeležene vse štiri obalne občine, vodilna je Koper, ki tudi prenakaže sredstva na ankaransko občino. Iz proračuna Evropske unije v Ankaranu iz strukturnih skladov in mehanizmov Interreg ter Horizon v letošnjem letu načrtujejo prejem 110 tisoč evrov za projekt POSEIDONE. Iz tega projekta je Občina Ankaran že prejela **72.668 evrov**, v kratkem pričakujejo še priliv **36.368,74 evra**.

V Ankaranu se poleg tega pričinja še manjši projekt s področja monitoringa onesna-

ževanja v skupni vrednosti **100.000 €** iz programa Horizon – kaskadni sklad projekta iMERMAID, od katerih je predvideno izplačilo okoli 17.000 evrov v letošnjem letu, preostalo pa v 2026.

Na področju turizma je bila Občina Ankaran uspešna na Javnem razpisu za sofinanciranje aktivnosti promocije in digitalizacije turistične ponudbe vodilnih turističnih destinacij v Slovenij v 2025, ki ga izvaja in zanj v celoti zagotavlja finančna sredstva Javna agencija RS za trženje in promocijo turizma (STO). Kot vodilna destinacija ima Ankaran na razpolago skupno 63.206,96 evra, pri čemer je 40 tisoč evrov namenjenih projektu "Krepitev digitalne promocije, trajnostnega razvoja in prepoznavnosti destinacije Ankaran", dobrih 23 tisoč pa projektu sodelovanja na ravni regije slovenske Istre. V tem se je Občina Ankaran na razpis prijavila skupaj z vodilnimi destinacijami Koper, Izola in Piran-Portorož.

Poleg tega letos ankaranska občina sodeluje tudi v projektu manjšega obsega Interreg Program Slovenija-Hrvaška 2021-2027 - ISTRIANgreenTABLE. Projekt v vrednosti 31.000 evrov se financira iz Evropskega sklada za regionalni razvoj.

2025 se bo pričel izvajati tudi projekt RISTANC iz programa Horizon, pri katerem je glavni prijavitelj ZRS Koper, Občina Ankaran je partner. Finančni delež Občine Ankaran v tem projektu je 62.359 evrov, v glavnem gre za kritje stroškov dela, saj gre za projekt z mehкими vsebinami, ki se osredotoča na oblikovanje učinkovitih prijemov za mitigacijo podnebnih sprememb v lokalnih skupnostih ob morju.

Aprila so oddali prijavo na razpis mehanizma CERV child, pri kateri je vodilni partner ravno tako ZRS, Občina Ankaran pa sodeluje kot partner. Projekt se osredotoča na opolnomočenje starejših osnovnošolcev in srednješolcev in njihovo participacijo pri odločanju v zadevah lokalnega pomena.

Ravnokar so v Ankaranu oddali tudi prijavo na razpis LAS Zelena Istra za črpanje sredstev iz sklada ESRR. Predmet prijave, pri kateri je Občina Ankaran vodilni partner, sodelujejo pa še Javni zavod Ankaran, podjetje Vinakoper d.o.o. ter RKS Zdravilišče Debeli rtič, je obnova in ureditev za obiskovanje opazovalnega stolpa in topovskih gnezd iz 2. sv. vojne na Debelem rtiču.

Od Kanala A do Splošne plovbe, od telemetrije do obrambe pred droni

MINULE TEDNE JE PORTOROŠKA PODJETNIŠKA DRUŽINA POLIČ NEKOLIKO PREMEŠALA KALNE VODE SLOVENSKE POLITIČNE EKONOMIJE IN VSAJ NEKOLIKO PRISPEVALA K REŠEVANJU PRIMERA ŠTIRIH PROTESTNO ZAPRTIH PETROLOVIH BENCINSKIH SERVISOV. ENO NAJVEČJIH SLOVENSКИH PODJETIJ V POMEMBNI DRŽAVNI LASTI JE ZAPRLO ŠTIRI BENCINSKE ČRPALKE, KER JE VLADA UVEDLA REGULACIJO CEN BENCINA TUDI NA AVTOCESTNIH BENCINSKIH SERVISIH. POLIČI PA SO PO NEKAJ DNEH PREPIRA MED VLADO IN NAFTNIM DISTRIBUTERJEM PREDLAGALI, DA BI PREVZELI TE ŠTIRI BENCINSKE ČRPALKE. KMALU ZATEM SI JE PETROL PREMISLIL IN BENCINSKE SERWISE PONOVO ODPRL. POGOVARJALI SMO SE S PETROM POLIČEM, DIREKTORJEM SKUPINE P IN P. PRI POGOVORU JE SODELOVAL TUDI NJEGOV OČE, USTANOVITELJ IN STEBER DRUŽINSKEGA PODJETJA VLADIMIR POLIČ.

Ste veseli, da si je uprava Petrola premislila? Ste prispevali k ponovnemu odprtju teh štirih Petrolovih bencinskih servisov?

Več kot veseli smo, da servisi spet poslujejo. Zelo smo pripomogli k temu. Vsi so samo čakali, da se bosta veliki Petrol in država, ki sta v bistvu eno, zmenila. Država je največji solastnik Petrola.

Da, ampak vi ste izgubili priložnost, da bi se lotili področja, kjer bi se lahko na novo dokazovali. Izgubili ste posel.

To je res. Je pa tudi res, da nismo ravno iz tega bencinskega biznisa. Razmišljali smo, da bi poslovanje avtomatizirali in ga na ta način skušali izboljšati.

So ti servisi finančno sploh donosni?

Tega ne vemo. Do zahtevanih podatkov in števil še nismo prišli, ker so jih prej odpri. Povsem nezanimive tiste lokacije niso, sicer ne bi bilo tolikšnega odziva krajanov in javnosti.

Po vaši objavi ponudbe smo slišali predsednika vlade, da je bila tudi država pripravljena na nakup teh servisov.

Uradno ne vemo, da bi bil še

kdo. Od Petrola pa smo slišali, da proučujejo ponudbe. Zatem se je javilo kar nekaj ljudi, ki so nam rekli, da bi tudi oni sodelovali z nami. Enkrat so me povabili na Petrol na kratek sestanek z vodstvom družbe, kjer so pojasnili, da poslujejo z izgubo, da pa teh servisov ne prodajajo in da bi radi izvedeli kaj več o naši ponudbi in načrtih. Dogovarjali smo se, da bomo podpisali dogovor o nerazkrivanju informacij. Rekli so le, da bodo ponudbo preučili in da se bodo javili, vendar so črpalke potem odpri.

Ste imeli kakega partnerja, ki bi sodeloval z vami?

Ne. Razmišljali smo o tem, da bi morda vpeljali avtomatske bencinske črpalke, da bi zaposlili čim manj ljudi. Verjetno pa bi morali imeti še kakšno dejavnost poleg prodaje goriva.

Nenavadno je bilo slišati pobudo, da bi servise odkupila država, ki je že tako pomemben solastnik Petrola.

Ta akcija je naredila podjetju več škode kot koristi, ker so šli ljudje na cesto. Čudno je, da država pri vsej moči in večini v parlamentu, pri tako velikem deležu v podjetju, ki ima platno in škarje v svojih rokah, ne more narediti reda prej, preden se zadeva razvije do te mere.

Kakšne posledice bi imela uprava v podjetju z običajnimi lastniki?

Razumemo lahko upravo, da ne želi poslovati z izgubo, oziroma da mora optimizirati poslovanje. Če pa imaš na eni strani velik dobiček, a drugje delaš majhno izgubo, potem je to mogoče pokrivati. Uprava je hotela dobro podjetju. Vprašanje je, če je bil to primeren čas za tak cirkus. Če ima uprava podporo nadzornega sveta, potem se ji ne more zgoditi kaj posebnega.

Lani so imeli 138 milijonov evrov čistega dobička.

Tudi v našem podjetju imamo projekte, ki nam prinašajo izgubo. Pomembno je, da imaš dobiček, ko sešteješ vse pluse in minuse. Servisi so v odročnih krajih nedonosni, ker imajo tam visoke stroške ali ker krajan raje točijo gorivo v večjih krajih, kjer so v službi.

BORIS ŠULIGOJ

V tem primeru smo imeli na obeh koncih dva problematična akterja. Tudi vlada je naredila čudno potezo, ko je na vrhuncu sezone začela regulirati cene goriva na avtocestah. Ko ni bilo turistov, smo večji del leta plačevali gorivo na avtocestah po tržnih cenah. Na vrhuncu turistične sezone pa smo predvsem tranzitnim turistom ponudili še dodaten razlog, da so prišli na naše ceste povzročat kolone.

Hrvati so naredili ravno obratno.

Pametno. Včasih se lahko samo čudimo. Danes Slovenijo prehittevajo vsi in z vseh strani. Hrvati so nas že zdavnaj. Mi pa ostajamo v kotlini pod Alpami in ne znamo iz nje. Mi ceste drago plačujemo zato, da nam jih tujci uničujejo. Hrvaška javnost je poletno podražitev bencina razumela, ampak tudi njihov dražji bencin je še vedno cenejši kot v Sloveniji.

Če Švicarji razmišljajo o uvedbi tranzitne takse za tranzitne turiste, potem bi si morali v Sloveniji ta tranzit toliko bolj vzeti k srcu, ker je Slovenija neprimerno bolj tranzitna država, kot je Švica. Kaj je torej z nami narobe, da ne razmišljamo o vsaj podobnih ukrepih?

Bi se morali zgledovati po Hrvaški?

Doslej v našem podjetju nismo razmišljali, da bi gledali proti Hrvaški, nismo imeli niti minimalne ideje, da bi se selili na tuje. Ko pa nas je premier povabil, naj optimiziramo svoje poslovanje v tujini, smo začeli resno razmišljati o tem in bili zelo toplo sprejeti na hrvaški strani. Rekli so nam, naj le pridemo pogledat, če nas že premier pošilja k njim.

Niste načrtovali selitve, ker ste tako povezani s prostorom?

Res smo lokal patrioti. Če to ne bi bili, ne bi imeli proizvodnje v Portorožu. Tukaj sta samo parcela in komunalni prispevek tako draga, da ni ekonomsko smotno

vlagati v proizvodnjo. Med drugim nam je občina pred leti zaračunala veliko dražje nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča zaradi birokratske napake in malomarnosti. In ni bilo nikogar, ki bi mu bilo mar za to. Mi smo ob izdaji računa slepo zaupali. Plačali smo NUSZ za neobstoječe nepremičnine in kasneje to ugotovili po naključju.

Občina ni naklonjena podjetnikom, kot ste vi?

V tistem času ni bila. Zdaj imamo veliko bolj razumevajočega župana, ki vidi priložnosti. Uradniki so rekli ne, še preden si končal z vprašanjem. Zdaj ni več tako. Zdaj se miselnost v občinski upravi spreminja.

Kaj vse bi bilo bolj prijazno na Hrvaškem?

Že samo davčna politika je veliko bolj prijazna. Za majhno podjetje (do 1 milijon evrov prometa) znašajo davki 10 odstotkov. Naši zaposleni so se začeli seliti čez mejo. Tu so prodali stanovanje, za kupnino so si tam kupili hišo in si izboljšali standard. Poleg tega vidijo, da bi tam plačali manj dohodnine. In smo se začeli ogledovati čez mejo. Na naše presenečenje bi imeli tam na voljo veliko parcel, tam je veliko posla, veliko je podjetij, ki že delajo tam. Vse cveti in Hrvaška prehiteva Slovenijo.

Vlado Polič: Četudi bi preselili del proizvodnje tja, bi to naredili le v primeru širitve poslovanja. Glavnina bo ostala v Portorožu. Na Hrvaškem lahko vzpostavimo cenejši pogon. Tam je na voljo več delovne

sile. Samo dve stopnji dohodnine imajo, 20- ali 30-odstotno stopnjo.

Se še zmeraj ukvarjate s telemetrijo - napravami za merjenje TV postaj, čeprav ste posel prodali tujcem?

Pred približno 14 leti smo prodali razvojni oddelek ameriškemu podjetju Nielsen. Oni so prevzeli razvojni oddelek, nam pa so prepustili proizvodnjo. So ena naših večjih strank, med večjimi v svetu za merjenje gledanosti TV postaj. Merijo gledanost v kar 56 državah po svetu, poleg tega še v ZDA in Kanadi.

Koliko znašajo vaši letni prihodki in kakšen delež pripada telemetriji?

Letno ustvarimo približno 12 milijonov evrov prometa. Včasih je bila telemetrija naša edina dejavnost. Zdaj je to odvisno od leta, ker delamo po projektih. Kakšno leto, ko je zatišje, nam ta proizvodnja pomeni 10 odstotkov vseh poslov, včasih tudi 25 odstotkov. Na področju proizvodnje elektronike imamo pet pomembnejših strank, da porazdelimo tveganje.

Verjetno je treba merjenje gledanosti zelo prilagajati spremembam tehnologije in navad ljudi.

Ja, vse manj je ljudi, ki gledajo televizijo po televizorjih, vse več jih gleda tablice in telefone. Temu primerno je treba prilagajati tehnologijo merjenja gledanosti. V Sloveniji vzamejo za vzorec okoli 500 gospodinjstev, v Italiji 5000, v Veliki Britaniji pa okoli 8000.

Koliko imate zaposlenih delavcev?

Nekaj čez 100, od tega jih dela v proizvodnji elektronike 65.

Kaj poleg telemetrije še razvijate?

Usmerjamo se predvsem na področje medicine, obrambe in obnovljivih virov energije (OVE). Na področju OVE smo resno načrtovali proizvodnjo

Svetozar Polič, oče Vladimirja in dedek Petra in Denisa Poliča, je bil sodnik in ugleden družbenopolitični delavec. Bil je referent za Nemčijo v ministrstvu za zunanje zadeve FLR Jugoslavije, predsednik okrajnega sodišča in predsednik okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru, (od 1979) vrhovni sodnik, član sekretariata okrajnega komiteja ZKS Koper, član zvezne konference SZDL Jugoslavije, prvi predsednik sodniškega društva Slovenije, izredni profesor na Pravni fakulteti v Ljubljani. Za svoje delo je dobil več odlikovanj in priznanj, red dela s srebrnim in red dela z zlatim vencem, zlato značko in priznanje OF, nagrado občine Koper. Vladimir Polič pa je tudi bratranec treh znanih Slovencev: Radka Poliča, Vaska Poliča in Svetozarja Poliča.

sončnih panelov pri Divači, potem se je zapletlo s ceno elektrike in smo kmalu ugotovili, da kitajskim proizvajalcem ne bomo konkurenčni. Proizvodne prostore sicer končujemo, končani naj bi bili do konca leta. Tam pa bomo namesto sončnih panelov proizvajali elektroniko, ki bo najbolj učinkovito preprečevala, da bi na solarnih panelih prihajalo do požarov. V ZDA je že zakonsko obvezna vgradnja naprav za preprečevanje možnosti požara v solarne panele. Računamo, da bodo ti predpisi v EU začeli veljati prihodnje leto in da bi lahko konec leta zagnali proizvodnjo. Ker je za nas pomemben ameriški trg in ker nam grozijo carine, razmišljamo tudi o tem, ali bi se nam izplačalo te naprave izdelovati v ZDA.

Zakaj srčne defibrilatorje?

To bodo žepni ali zelo majhni defibrilatorji, najmanjši na svetu, ki bi jih lahko nosili za pasom ali v ženski torbici. Tudi za te defibrilatorje bo naš najpomembnejši trg ZDA, ker lahko zanje tam najhitreje dobimo potrebno soglasja FDA (Food and Drug Administration).

Kaj pa na področju obrambe?

Že nekaj let razvijamo elektronsko zaščitne sisteme proti brezpilotnim letalnikom. To je zelo zahtevno področje, ki se hitro razvija. Takoj ko razvojni oddelki pripravijo sistem zaznave ali onesposobitve sovražnih dronov, najdejo proizvajalci hitro način, da se njihovi droni izognejo tehniki odkrivanja in uničenja, zato nenehno iščemo izboljšave. Za zdaj izdelujemo le posa-

mične elektronske komponente naprav za odkrivanje takih letalnikov. Take naprave bodo nujne tudi za varovanje slovenskih strateških področij, na primer Luke Koper, letališč in drugih strateških objektov.

Ukvarjate se tudi z vinogradništvom.

Vinogradništvo in oljkarstvo je moj konjiček. Izdelamo 20.000 buteljk vina, olja pa od 200 do 600 litrov, odvisno od letine. Vinogradništvo in oljkarstvo še ni resen posel. Povezujemo ga z majhnim hotelčkom, ki ga načrtujemo v Truškah.

Pri poslih na področju turizma vam ni uspelo nakup Marine Portorož. Zakaj?

Bili smo že dogovorjeni s skupino MK Group, pokojnega Miodraga Kostića, da bi skupaj kupili portoroško marino, teniška igrišča in nepozidano območje termalne riviere v Luciji. Za vse skupaj smo ponujali 40 milijonov evrov, od tega 23 milijonov evrov za marino. Mislim, da Terme Čatež niso imele resnega namena to prodati. Danes lahko rečemo, da so na našo srečo zavrnili našo ponudbo. Kajti marino so kasneje prodali za 12 milijonov evrov. Res ne vem, zakaj se niti po prihodu novega lastnika ne vidi bistvene razlike v načinu poslovanja marine, saj ni na takšni ravni, kot so marine v Rovinju, v Črni gori ali drugod na Jadranu. Pa še tisti moteči plavajoči zabojniki, ki so jo dodobra degradirali. Nihče se ni niti pritožil, ko jim je uspelo v zameno za neurejen park pridobiti edini slovenski otok, kar bi bilo vredno nekega temeljitega pregleda pristojnih organov.

Ste razmišljali, da bi šli v ladjarstvo?

To razmišljamo sedaj in se pogovarjamo z Jochenom Döhlejem iz nemškega ladjarja Peter Döhle. Lani je Splošna plovba praznovala 70 let, le redki so praznovali s približno 13 zaposlenimi. Še vedno so v svoji nekdanji poslovni stavbi.

Pa imamo kader, ki bi bil sposoben obnoviti ladjarski posel?

Saj smo pomorska država, imamo morje, imamo Fakulteto za pomorstvo. Imeli smo ladje in smo bili veseli, da so se vpisali v tuje vpisnike, pod tuje zastave, ne da bi jim prisluhnili.

Zakaj pa na Seči še nimate obnovljenega hotela?

Bivšo stavbo Začimbe smo kupili od Drogge 2001 in se tja preselili zaradi prostorske stiske. Od 2009, ko smo zgradili prvo poslovno stavbo v Luciji, smo izdelovali projekte za hotel. Naročili smo veliko študij in načrtov, se pogovarjali z možnimi

sovlagatelji. Predlagali smo tudi obnovo solinskih hišic za razpršeni hotel, vendar ni bilo razumevanja v občinski upravi, zato smo tedaj dali bivšo Začimbo v najem. Šele Gašpar Mišič je kot direktor Okolja premaknil urejanje Jernejevega kanala, zato smo se lotili obnove bivše čolnarne. Potrebovali smo 6 let in pol, da nam je Zavod za kulturno dediščino dal dovoljenje. Zdaj smo se lotili postopnega urejanja tega bivšega območja Začimbe.

Kaj bi torej gradili na območju nekdanje Drogine Začimbe?

Načrtujemo turistične vsebine. Morda medicinsko diagnostiko, povezano s turizmom. V veliki stavbi bi bil hotel, poleg tega pa zdravniki, diagnostični center in zobozdravniki.

V čolnarni pa stanujete. Opozorili so me, da nimate gradbenega dovoljenja za stanovanje.

Ko smo 2001 kompleks kupili, je bila čolnarna vpisana kot stanovanjska stavba. Glede na njeno starost ima že po zakonu gradbeno in uporabno dovoljenje. Od Zavoda za varovanje kulturne dediščine smo pridobili soglasja, saj nismo posegali v nosilno strukturo objekta. Z Direkcijo RS za vode smo uredili meje ter sami financirali protipoplavne zidove, ki zdaj ščitijo ne le kulturno dediščino, temveč tudi javno cesto. Zdaj smo v postopku dokončanja celotnega območja in spremembe namembnosti degradiranega območja v skladu z veljavnim lokacijskim načrtom. Moja ideja je, da bi čolnarna postala predsedniška vila, ki bo na voljo za najem. Pripravljamo tudi vlogo za pridobitev koncesije na območju Jernejevega kanala ob našem zemljišču. Lokacijski načrt tukaj že predvideva hotel. V podrobnejši arhitekturni zasnovi bomo predlagali spremembe v načrtu predvsem zaradi ohranjanja kulturne dediščine. Upamo, da bi nam lahko z obvezno razlago prostorskega načrta dovolili odmike, ki jih potrebujemo pri izvedbi. **Vladimir Polič, zakaj se ne vselite v lep vilo na Bernardinu, ki je dograjena že kakih 15 let?**

Vladimir Polič: Nimam časa. Cele dneve delam, vendar delam na tem, da se kmalu preselim. Če ne, je nesmisel, da sem jo zgradil. Vse imam, samo časa ne.

Celoten intervju lahko preberete na www.obalaplus.si

Attività della Comunità nazionale Italiana

IL DEPUTATO ZIZA IN PRIMA LINEA PER L'ABOLIZIONE DELLA VIGNETTA SULLE NOSTRE STRADE

È tornato in primo piano nel corso della seduta parlamentare di luglio la vertenza della vignetta autostradale nella fascia costiera. La deputata piranese, Meira Hot, ha ripetuto alla Ministro per l'infrastruttura, Alenka Bratušek, la sollecitazione ad abolire il bollino da rabuiese a Capodistria. La motivazione è stata sempre la stessa, ossia snellire il traffico sulle strade locali in piena stagione turistica, che si riempiono di automobili senza vignetta in transito, soprattutto, verso la Croazia. Ciò causa un peggioramento della qualità della vita per i residenti. A darle manforte in questa iniziativa il deputato della CNI, Felice Ziza, che ha ricordato gli obblighi internazionali della Slovenia, dal momento che ha fatto propri quelli sottoscritti dall'ex Jugoslavia con l'Italia e che prevedevano il libero transito nelle zone transfrontaliere. Negativa la

risposta della Ministro che ha messo in guardia contro il possibile effetto domino di un simile provvedimento, visto che molte altre zone di confine potrebbero avanzare la stessa richiesta. Il deputato italiano ha citato i risultati della petizione lanciata a favore dell'abolizione della vignetta sottoscritta da 8000 persone, compresi molti connazionali. Quest'ultimi assieme alle istituzioni minoritarie hanno raccolto ben 4800 sottoscrizioni. A Lubiana ha portato la propria testimonianza diretta anche la Comunità locale di Scoffie, una delle più colpite dal forte transito di veicoli nel centro degli abitati, per evitare i pagamenti dei dazi sull'autostrada. I due parlamentari della zona costiera, forti del sostegno dei quattro sindaci dell'area, intendono insistere nella loro iniziativa anche dopo la pausa estiva in Parlamento. In autunno si svolgerà il dibattito pubblico in aula sulla vertenza, come conseguenza dell'interrogazione alla Bratušek e la risposta, evidentemente, non esaustiva per la maggioranza dei deputati. Uno sviluppo insolito per le interrogazioni che quando propongono un dibattito più approfondito, di solito vengono bocciate alla Camera di stato.

IL PRIMO VETO DELLE MINORANZE AD UNA LEGGE IN PARLAMENTO

Al 1990, ossia dalle prime elezioni democratiche, sono state molte le prime volte registrate in Parlamento per le procedure previste dal regolamento. Alla metà di luglio 2025 è arrivato anche il primo veto delle Comunità nazionali ad una legge che le riguarda direttamente. I deputati, Felice Ziza, in collaborazione con la CAN Costiera e Ferenc Horvath, hanno fatto ricorso a questo strumento per bloccare le nuove norme sulle autonomie locali, votando contro in aula. Proposte dal Partito socialdemocratico (SDS), ma sostenute anche da parte della maggioranza, le modifiche prevedevano la possibilità per i funzionari eletti sulle liste di partito appartenenti alla CNI, soprattutto sindaci, di

occupare anche importanti incarichi in seno alle organizzazioni minoritarie. Si sarebbe verificato un conflitto d'interessi, dove gli interessi di una forza politica avrebbero prevalso su quelli delle Comunità nazionali. "Il primo cittadino può avere influenza diretta sullo stanziamento delle sovvenzioni per le Comunità nazionali. La sua tessera di partito potrebbe portare a conflitti d'interesse

in caso di divergenze di vedute. Sarebbe stato ammissibile abbinare le funzioni di consigliere comunale, con quelle di politico eletto nelle organizzazioni minoritarie, ma in nessun caso per la carica di sindaco o vicesindaco" ha rilevato Ziza. Complessivamente per la legge avevano votato 59 deputati con soli 13 voti contrari. Il diritto di veto è emerso così come una discriminante importante per la tutela dei diritti minoritari.

€

FINANZIAMENTO DEL COMPARTO ISTRUZIONE- SPETTTERA' ANCHE ALLE FACOLTA' CON CORSI DI LAUREA IN ITALIANO PER INSEGNANTI ED EDUCATORI

Sempre nell'ambito delle ultime leggi approvate dalla Camera prima della pausa estiva, è stato messo mano al testo di legge sugli studi universitari. "Con questo passaggio legislativo si definiscono in maniera chiara gli obblighi di finanziamento del governo nei confronti dell'Università del Litorale e dei nostri corsi di laurea. L'esecutivo si impegna anche a sviluppare e a promuovere la lingua italiana. Per quanto riguarda concretamente la CNI, significa che i finanziamenti ai corsi di laurea per l'insegnamento in lingua italiana alla facoltà di Pedagogia dell'Università del Litorale sono stabiliti senza possibili equi-

ivoci, per legge. Si tratta di una norma che attendevamo dal 2018. Quella in vigore finora, inclusa nella legge quadro sul comparto istruzione, era opera del compianto Roberto Battelli. Dedicava solo un articolo alla possibilità delle due comunità nazionali autoctone, italiana e ungherese, di aprire sezioni universitarie nelle Facoltà di Pedagogia, per l'ottenimento dei diplomi dei nostri educatori e insegnanti di classe fino alla quinta elementare. Ebbene, quella legge aveva bisogno di un quadro legislativo ben definito, più specifico per essere finanziata dal governo. Nella legge, infine, è stato inserito anche il formulario del tes-

serino universitario studentesco in forma corretta, perché nella proposta, nelle zone nazionalmente miste, non era rispettato il ruolo paritetico dell'italiano, che quindi veniva al terzo posto, dopo lo sloveno e l'inglese. Ora, grazie agli interventi presso il governo e i gruppi parlamentari, siamo riusciti a far rispettare l'articolo 11 della Costituzione, ovvero mettere al secondo posto la lingua italiana o quella ungherese, dopo lo sloveno, e quindi inserire al terzo posto la prima lingua straniera, che sarebbe l'inglese" ha specificato il deputato Ziza.

CAN COSTIERA- INCONTRO CON GLI IMPRENDITORI

Ha avuto grande riscontro al Centro informativo della riserva naturale di Val Stagnon, alle porte di Capodistria, al sesto incontro della CAN costiera con la piccola imprenditoria della Comunità nazionale e del territorio in cui essa vive. Una trentina di imprenditori, anche all'inizio del loro percorso lavorativo, ha partecipato all'iniziativa, coordinata dal responsabile per

i progetti economici, Massimiliano Di Nardo. Ha porto loro i saluti del presidente, Alberto Scheriani e del deputato della CNI al Parlamento di Lubiana, Felice Ziza, trattenuti altrove da altri impegni precedenti.

temente concordati. Scopo principale dell'incontro la presentazione del bando per gli imprenditori nell'ambito degli sforzi per edificare la base economica della Comunità nazionale italiana. Con il sostegno del governo sloveno, vengono messi a disposizione dei singoli progetti al massimo 12 mila 500 euro, con un importante aumento rispetto al passato. In quattro anni andranno distribuiti 500 mila euro. Le condizioni per usufruire delle sovvenzioni sono riportate sul sito web della CAN costiera e riguardano oltre ai connazionali che intendono avviare o ampliare un'attività, anche tutti gli altri residenti nei territori nazionalmente misti. L'iniziativa a Val Stagnon, come spiegato da Di Nardo, vuole essere anche un'occasione d'incontro tra i piccoli imprenditori della CNI e del territorio in cui essi operano, un modo per conoscersi e per fare rete- come amano dire. In apertura per avviare il dialogo sono state proposte alcune tesi sull'impostazione delle iniziative imprenditoriali, puntando molto alla soluzione dei problemi che insorgono assieme ai lavori. Gli imprenditori più esperti hanno rilevato che i problemi sono il loro pane quotidiano, in quanto ogni progetto ne comporta molti da risolvere. Vi è stato poi tutto il tempo in una parte conviviale per scambi d'informazioni ed esperienze e per rafforzare i contatti già avviati o per allacciare nuovi rapporti.

CAN CAPODISTRIA- CAMPUS MUSICALE IN COMUNITA'

Dal 14 al 18 luglio si è svolto presso la Scuola elementare di Capodistria nella sede dislocata di Piazza Vergerio e presso la Comunità degli Italiani, il secondo campus musicale estivo, denominato Cantare l'estate 2025. Una quindicina i partecipanti affidati alle cure di apprezzati musicisti, guidati dal mentore Boštjan Pertinač. I corsisti hanno potuto partecipare a workshop svolti dall'etnomusicista Marino Kranjac, dal compositore Lorenzo Visintin e dal dj Tomy Declerque. Tutti assieme hanno composto poi l'inno del campus, presentato alla

serata finale nell'estivo della Comunità degli Italiani Santorio Santorio. I presenti sono stati salutati dal vicepresidente della CAN comunale, Damian Fischer, che ha ringraziato i dipendenti dell'istituzione che hanno lavorato alla buona riuscita del raduno. I bimbi hanno seguito con passione il campus, si sono detti

entusiasti delle intense giornate immersi nella musica. Oltre ad apprendere o approfondire le basi teoriche, hanno imparato altre cose fondamentali per dei cantanti come il saper presentarsi in scena, ad esempio, nozioni che hanno appreso molto bene, dandone un saggio nel corso della serata conclusiva, dove non sono mancati momenti solenni, ma soprattutto tanta sana allegria e voglia di stare assieme.

CI CREVATINI- CELEBRAZIONI DI SANTA BRIGIDA

Crevatini, con i connazionali della località in veste di promotori principali, ha festeggiato anche quest'anno Santa Brigida. Patrona d'Europa, venerata da lunghissimo tempo sui Monti di Muggia. Le è stata dedicata una piccola, ma interessante chiesetta tra Crevatini e Colombano, dove ogni anno in luglio si danno appuntamento i fedeli della parrocchia, ma anche tante altre persone ed autorità provenienti da altri

centri limitrofi. La Festa è iniziata anche quest'anno con una Santa Messa, officiata dal parroco, Franc Šenk e impreziosita da canti sacri, eseguiti da gruppi giunti da Trieste. È stata data lettura di una poesia dedicata a Santa Brigida. Subito dopo sul sagrato, sono stati pronunciati i discorsi di rito degli invitati e hanno dato il loro tocco di grande entusiasmo gli sbandieratori e i tamburini marchigiani di San Ginesio,

gemellati con Crevatini. Sulle bancarelle allestite attorno alla chiesa è possibile ammirare ogni anno i prodotti dell'artigianato locale o le testimonianze del passato. All'edizione 2025 hanno partecipato la Fama dei salineri, in rappresentanza della CI di Pirano e il gruppo di pittura "La Macia" della CI Pasquale Besenghi degli Ughi di Isola. Le artiste si sono messe a disposizione di chi desiderasse apprendere le basi della

pittura. Al pubblico si è presentata ancora la filodrammatica della CI di Ancarani con un suo bozzetto. Commozione per l'annuncio della Presidente della CI di Crevatini, Maria Pia Casagrande, una delle ideatrici della Festa e per decenni animatrice della vita culturale e sociale locale, che l'edizione appena passata di Santa Brigida sarà per lei l'ultima in veste di Presidente.

Chef Igor Delak €

Istrska zgodba okusov

Za kulinaričnim krmilom Restavracije Kamin v Izoli stoji chef Igor Delak – izkušen kuhar, ki prisega na sezonske sestavine, lokalne zgodbe in brezkompromisno kakovost. Njegova kuhinja na Belvederju je odsev Istre; preprosta, a prefinjena, ukoreninjena v tradiciji, a odprta za sodobne pristope.

Kako poteka vaš dan v kuhinji Restavracije Kamin?

Začnemo zelo zgodaj, ob 5.30 zjutraj. Delo je intenzivno, tempo visok, zato si med pripravo vzamemo tudi krajše pavze. Te so nujne ne le za počitek, temveč za pogovor, organizacijo in sproščen klepet. Dobra energija v ekipi je ključna. Poklic kuharja je zahteven in stresen, zato je pozitivno vzdušje zlata vredno.

Katere sestavine vas najbolj navdihujejo skozi leto?

Istra ima srečo, da vsaka sezona prinaša svoje zaklade: spomladi divje šparglje in čemaž, jeseni gobe in tartufe, skozi vse leto ribe in morske sadeže. Ko sem prišel v Kamin, smo jedilnik prenavljali vsake štiri mesece, a smo lani uvedli bolj trajnosten koncept, in sicer stalno ponudbo dopolnjujemo z izborom sezonskih jedi. Tako lahko vedno ponudimo nekaj novega, svežega, ne da bi preveč razpršili kakovost.

Sodelujete tudi z lokalnim okoljem?

Z veseljem! Sodelujemo s TIC Izola in se vključujemo v kulinarčne dogodke, kot so Dnevi sardel, Dnevi kalamarov, Dnevi divjih špargljev in Dnevi beneške kuhinje. Ti dogodki privabljajo goste, ki cenijo avtentične okuse, hkrati pa nam dajejo priložnost, da predstavimo bogastvo lokalnih sestavin.

Kako izbirate dobavitelje in sestavine?

Ni dovolj, da je cena ugodna, najpomembnejša je kakovost. V naši kuhinji ne

uporabljamo industrijskih pripravkov, koncentratov ali ojačevalcev okusa. Juhe, omake, fonde pripravljamo sproti. Cenimo tudi zgodbo pridelka in odnos z dobavitelji. Ko najdeš ravnovesje med kakovostjo, zgodbo, odnosom in ceno, veš, da imaš pravega partnerja. ***Vaša kuhinja slovi tudi kot bolj zdrava izbira. Kako to dosegate?***

Imamo tri oljčne nasade, zato je domače oljčno olje osnova naše kuhinje. Kuhamo skoraj izključno na njem. Friteze uporabljamo zelo redko, na meniju skoraj ni ocvrte hrane. Vsak dan pečemo svež kruh iz domače moke, ki jo uporabljamo tudi za testenine, drugače pa zelo malo, zato so mnoge naše jedi naravno brez glutena. Pogosto uporabimo tudi domačo polento, preprosto, a vsestransko sestavino.

Kaj priporočate gostu, ki prvič obišče Restavracijo Kamin?

Imamo čudovit izbor predjedi: ribje crudo krožnike, bakala, ribje tatarce, domačo polento. Za glavno jed bi priporočil ribji brodet z mediteransko polento ali polento s tartufi, kozicami in kapesanto. Imamo tudi odlične steake, sveže ribe in morske sadeže. Nekaj za vsak okus.

Če bi lahko skuhali večerjo za kogarkoli – koga bi povabili?

Ker sem velik ljubitelj nogometa, bi povabil Marca Van Bastna. Bil je moj idol, ko sem še sam igral nogomet. Kaj bi mu skuhal? Nekaj pristnega, istrskega – jed, ki bi ga povezala z našo zemljo in morjem.

Katero jed pa pripravite z največjim užitkom?

V teh poletnih dneh zagotovo surov ribji krožnik – crudo iz škampov, piranskega brancina Fonda in tune. Svežina, preprostost in kakovost, to je zame popolna poletna jed.

Restavracija Kamin, Dobrava 1a, Izola

041 950 444, restaurant@belvedere.si

www.belvedere.si

MODULKITCHEN

MODULKITCHEN je sinonim za kakovost in prilagodljivost. Naše letne kuhinje, ki so 100% domač proizvod, so zasnovane tako, da se popolnoma zlijejo z vašim zunanjim prostorom ali vinsko kletjo ter ponujajo maksimalno funkcionalnost. Vsaka kuhinja je izdelana iz **eloksiranega aluminija in kompozitnih plošč**, ki zagotavljajo izjemno odpornost na vremenske vplive, hkrati pa omogočajo enostavno vzdrževanje.

Oblikujte svojo zunanjo letno kuhinjo in uživajte na prostem

Popolna prilagodljivost
Sestavite si kuhinjo po svoji meri z različno postavitvijo modulov tako na prostem kot v vinski kleti.

Odpornost na vremenske vplive
Kakovostni materiali zagotavljajo dolgotrajno obstojnost.

Vgradnja vseh vrst aparatov
V kuhinjo lahko vključite hladilnik, pomivalni stroj, vinsko vitrino, žar in druge naprave po vaših željah.

Elegantni dekorji
Kombinacija lesa, kamna in različnih barvnih odtenkov se popolnoma prilega vašemu zunanjemu prostoru kot ambientu vinske kleti.

Enostavno vzdrževanje
Materiali so odporni na vlogo, UV-žarke in druge zunanje dejavnike.

Izdelano v Sloveniji!

Z našim inovativnim konfiguratorjem lahko hitro in enostavno ustvarite svojo idealno letno kuhinjo. S tehnologijo obogatene resničnosti (AR) le to postavite neposredno na svoj vrt, teraso ali v vinsko klet, ter si še pred naročilom ogledate, kako se prilega vašemu prostoru.

064 280 660

info@modulkitchen.com

www.modulkitchen.com

Filip Matjaž

COB je restavracija na ovinku, ko se peljete v Portorož. Tukaj kuha Filip Matjaž (33), ki je pred nekaj tedni dobil laskav naslov Michelinovo priznanje Young Chef Award za ustvarjalni prispevek k moderni slovenski kuhinji. Prvo Michelinovo priznanje je restavracija dobila leta 2021: “Prvo priznanje sem dobil, ko se mi je rodil prvi otrok, in drugega, ko se mi je rodil drugi.” V kuhinjo je zašel na očetovo prošnjo, naj pride pomagat ob koncu tedna. Nikoli pa si ni želel biti kuhar.

Gostinstvo je vaša družinska tradicija. Najprej smo poznali gostilno Tomi, potem se je pojavila restavracija COB (Cooking outside of the box).

V družini sem peta generacija, ki se ukvarja z gostinstvom. Začeli smo v Mozirju, od tod sta oče in nona, potem so šli v Bakar pri Reki, imeli restavracijo Pri Slovenki. Ko je Tomi (oče je sicer Mate, a ga pod tem imenom vsi poznajo) dopolnil 18, so se preselili v Portorož, kupili hišo in tako se je vse začelo. Iskreno povedano, nikoli nisem želel delati v gostinstvu.

Ne? Ker ste videli, kako naporno je?

Ne zato. Starši so veliko delali in odraščal sem z nonami. Takrat sem si rekel, da bi imel raje družinsko življenje, in tudi danes je družina na prvem mestu. Ko sem bil v drugem letniku gimnazije, mi je oče predlagal, naj pridem pomagat v kuhinjo ob koncu tedna in tako se je vse začelo.

Kaj ste najprej skuhal?

Sladice z nono. Navadni biskviti, pa kakšna krema. Ona je rada kuhala.

Tudi jaz sem imela babico, ki je imela gostilno. Na Križnem Vrhu, med Slovensko Bistrico in Rogaško Slatino, kuhinja je bila madžarska. Poleti sem hodila pomagat v gostilno in takrat sem si obljubila, da ne bom v gostinskem poslu.

Tudi jaz sem si to rekel, ko sem začel delati v kuhinji. Potem sem videl, da greš lahko pri kuhanju v restavraciji tudi širše, ni nujno, da je sama klasika. Rekel sem si, če

bom kdaj imel restavracijo, bo drugačna, neklasična ...

Kaj razumete kot klasiko?

Klasično mediteransko ribjo hrano, v meniju bi rekli od kruha do izpušne cevi. Vse imajo, samo da dobijo goste. Tega si nisem želel, predvsem pa sem videl, koliko hrane se zavrže. Ribe, ki jih niso prodali, so morali vreči v smeti ali zamrzniti, prav tako školjke, zato imam zdaj restavracijo, v katero prideš samo, če imaš rezervacijo. Vemo, koliko gostov pride, in toliko hrane pripravimo. Lahko bi rekel, da smo se približali zero waste sistemu.

To je tako, kot da bi prišel k nekomu domov.

Tako. Tudi nam se moraš najaviti, ko prideš. Tukaj, kjer je COB, je bila naša družinska hiša, tukaj smo živeli. Še vedno ste pri nas doma, ko pridete v restavracijo. Moja in bratova soba je bila tam, kjer je zdaj kuhinja, dnevna soba in terasa pa sta ostali, kjer sta bili. Pridete torej k nam domov.

Mora tisti, ki se ukvarja s kuhanjem, tudi rad kuhati? Ne predstavljam si, da bi bila lahko to samo služba.

Ko jaz ali kolegi iščemo sodelavce, jih najprej vprašamo, ali imajo voljo do kuhanja. Ne vprašam jih, kakšne šole so naredili niti po znanju. Vprašam jih, ali imajo voljo. Tudi jaz sem tako začel. Nimam kuharske šole, začel sem iz nič. V naši kuhinji so me naučili, kar je bilo treba, potem pa je samo od tebe odvisno, ali greš naprej, raziskuješ. Ker določene stvari, ki jih delam tukaj brez samoiniciative, brez raziskovanja, ne bi naredil nikoli.

Rekli ste, naučili so me, kar je bilo treba. Kaj pa je bilo to?

Osnove. Bom povedal, kaj bi si želel, da bi vedel moj kuhar. Najprej to, kako pomembna sta red in čistoča v kuhinji. Najbolj me razjezi, če v koritu pustijo umazan nož. Takoj dobim ošpice. Pa saj hitro ugotoviš: če imaš osebno higieno, jo imaš tudi v kuhinji. Podobno je z urejenostjo. Sicer pa zelo hitro vidiš, kdo si želi kuhati. Želim si, da ve, kako se skuha goveja juha, da zna

BOJANA
LESKOVAR

tavimo zgodbo o glavnih istrskih sestavinah in jim razširimo obzorje, da se oljčno olje lahko uporablja tudi v sladica.

Tako kot tudi bučno olje. Na sladoledu recimo.

Ja in to je to. Gostu želimo tudi povedati kaj novega, še neznanega, da ne dobi samo krožnika, reče v redu, sem pojedel in odide. Ne, pohvaliti se mora, kaj je jedel in poskuša sam narediti kaj podobnega. Piškote z oljčnim oljem ali kaj podobnega.

Poskusite jed, ko jo razvijate, v vsaki fazi?

Običajno naredimo jed do konca in potem poskusimo celotno kombincijo. Nekaj si zamislim, naredimo jed, poskusimo in ugotovimo, kaj izstopa in kaj ne.

Hm, najbrž je to razlog, da ste tako vitki ... Hvala bogu.

No, saj so te klasične podobe močnih/debelih kuharjev, ki se jih spomnimo s kakšnih fotografij, mimo. Čeprav je Jamie Olivier z leti pridobil kar nekaj kilogramov, tudi francoski kuharji, Bourden ... in Heston.

Kako naj bo kuhar vitek, če pa mora preizkusiti vse, kar skuha?

Jaz preiskujem jedi, ko nastajajo, potem pa ne več, ker niti ne morem. Ko ustvarjaš novo jed in kar naprej preizkušaš, potem ko si zadovoljen, redkokdaj še ješ.

Je kaj, česar ne marate? Ne jeste?

Jetrc, pa vampov tudi ne. Mi dišijo, ko pa jih dam v usta, ne maram okusa. Tudi pedoč ne, vse druge školjke ja, pedoč pa ne.

Vampi so zanimiva hrana ...

Ali jih maraš ali pa jih ne ješ, vmesne variante ni.

Boštjan Napotnik, ki je napisal kuharsko knjigo in piše o obiskih gostiln za Mladino, pravi, da je z vampi tako kot s Cankarjem. Če te posiljujejo z njimi, ko si premlad, jih ne boš nikoli v življenju jedel. Moj nečak pravi, da kuhanih frotirk ne bo jedel. O vampih je pripovedovala tudi Ana Roš v intervjuju za Obaloplus. Ko je hodila še v šolo, je cela šola smrdela, ko so se kuhali in jih ni nikoli jedla. Potem pa je bila z družino v Italiji in videla, da gostje za sosednjimi mizami nekaj strastno

jedo in naročijo isto. Ni mogla verjeti, da so to vampi in od takrat jih je. Mislite, da človek spreminja svoj odnos do hrane? Okus?

Zagotovo. Recimo, kot otrok nisem jedel gob, ker so me silili, da jem gobovo juho. Danes je to zame ena najljubših jedi. Mislim, da se nam okus s časom spreminja. Ne verjamem pa, da bom spremenil svoj odnos do vampov.

Morda pa greste tudi vi v Italijo?!

Ne verjamem, da lahko kaj spremenim. Preprosto, okus mi ni všeč. Tudi pečenih kostanjev ne morem, pa tako lepo dišijo. Ženi vedno rečem, jaz jih bom olupil, tudi vonj, ki mi ostane na rokah, mi je fajn, toda okus ne. Res ne vem zakaj, ker mi vse diši. Tudi buzara za pedoče mi diši, kakšno tudi pogoltnem, ampak mi gre težko.

Kaj pa začimbe?

Vse so mi všeč.

Moraš biti za dobro kuhanje nadarjen?

Vedno, ko delam neko jed, vem, kako jo bom sestavil, kot da se mi sestavi že v glavi. Če je to nadarjenost ali ne, ne vem, ali je to veliko izkušenj in glava dela avtomatsko. Ne spomnim se, ali sem bil nadarjen že na začetku. Ne bi rekel, da sem bil zelo nadarjen. Razumel sem osnove, ker sem rad tudi dobro jedel in so doma dobro kuhali.

So v kuhinji kakšna pravila, ki jih ne moreš obiti? To in to gre skupaj, ne kombiniraj tega in tega.

Danes je vse odprto, ne gleda se tako ozko kot včasih, kaj gre skupaj in kaj ne. So stvari, ki jih boš moral res dobro dodelati, da bodo okusne, morda kaj tudi ne uspe, večina pa. Skrivnost je v doziranju, koliko česa. So pa stvari, ki jih ne bi niti poskusil.

Katere?

Nekje v tujini, ne spomnim se več kje, sem videl tudi to, da so z vampi delali sladice. Nisem

poskusil.

Ste vi s svojim načinom kuhanja prekinili družinsko tradicijo?

Vsaka generacija jo je. Moja prapranona je delala na dunajskem dvoru, nona je imela menzo, oče klasično mediteransko restavracijo, jaz imam COB.

Pa ima družina razumevanje za vašo kuhinjo?

Ja, vsak je imel odprto pot. Čeprav si je oče želel bolj klasično restavracijo, ker je imel stalne goste. Ko sem odprl COB, me je spraševal, kaj bodo jedli stalni gostje, in mi predlagal, naj ohranim kakšne jedi. Vztrajal sem, da bom kuhal tako, kot sem si zamislil. Bil je skeptičen,

danes pa mi pomaga.

Vi imate torej COB, hotel Tomi pa svojo restavracijo?

Ja, imamo zajtrke in enostavna kosila, na žlico. Nimamo hotelske restavracije.

Na obalo hodim že leta, pa imam vedno znova problem, kam naj grem jest, da bi jedla dobro. Če sem nekje jedla dobro pozimi, te restavracije poleti ni bilo več.

Domačini z obale gredo jest čez mejo. To vse pove in s tem imamo problem. So pa nekatere gostilne/restavracije izjeme, tja hodim tudi jaz. Včasih, ko sem naveličan kuhanja, grem rad ven jest.

Kam greste in vnaprej veste, da boste dobro jedli?

Ne maram hoditi na Hrvaško.

Ne?!

Ne zato, ker bi imel karkoli proti Hrvaški, ampak mislim, da je treba podpirati domačo ponudbo. Moram vedeti, kje se dobro je, tudi zato, da lahko svetujem našim gostom.

Kam torej?

Če moram izbrati eno restavracijo, kamor pogosto hodim, ker so mi všeč preproste jedi, je to Rostelin v Piranu. Tja gremo radi z družino, z bratom, tudi z zaposlenimi. Do zdaj sem bil vedno zadovoljen. Nerađ pa hodim v fine dining restavracije, ker sem pristaš druženja, enostavnosti, sproščnosti.

Tudi meni je všeč, če pomeni obisk gostilne/restavracije tudi druženje.

Ja, bi rekel, da je to postal način življenja. Včasih je bila hrana "samo to pojej in gremo naprej", zdaj je to zelo pomembno. Ljudje se odločajo za potovanja, za obisk določenih krajev potem, ko raziščejo, kakšne restavracije so tam. Kar, se mi zdi, v vaših časih ni padlo na pamet nikomur.

Seveda ne!

Pomembna je bila lepa voda in družba, hrana in pijača sta zdaj najpomembnejše vodilo.

Govori se, naj bi vaš oče odprl restavracijo nad novo trgovino Spar. Drži?

Ne. Me pa zanima, kdo jo bo odprl.

Ja, tudi mene. Ker v tako grdi stavbi bi bilo res pogumno imeti restavracijo.

Kako najdete destinacije, povezane z dobro hrano?

Poiščem na internetu kaj zanimivega.

Kaj ste opazili nazadnje?

V zadnjem času smo potovali tja, kjer smo tudi delali, sodelovali. Bili smo v Dubaju, na Reunionu, zdaj pa se mi je rodila hčerka in

sem več doma.

Ja, gledamo, kje se je odprlo kaj zanimivega. Ker moraš spremljati, kaj se dogaja po svetu, sicer si zelo hitro izgubljen.

Zdaj je obljubljena destinacija Lima, kjer so tudi najboljše restavracije na svetu.

Ja, Južna Amerika je postala na našem področju zelo pomembna. Je place to go! Evropa je v zatonu.

Moram priznati, da mi je bila smer v kuharji, ki so jo imenovali molekularna, tuja. Ne maram je in zdelo se mi je, da ne vedo več, kaj bi si zmislili. To je bil hit neko obdobje, zdaj praktično nihče več ne kuha tako.

Kuharji ste zvezdniki. Skoraj tako kot igralci, nogometaši.

Na nek način, ja.

Svoje je opravil še Master chef.

Ja, vse to prispeva k popularnosti.

K popularnosti kuharjev, kuhanja in odnosa do hrane. Kam lahko vse to še gre?

Mislim, da smo zdaj na vrhu, ne vem, kam še naprej.

Mi je pa žal strežnega osebja, ki ga nihče ne omenja, a pa je prav tako pomemben kot kuharski del. V naši restavraciji jim nikoli ne rečemo, da so natakarji, oni so story tellerji, če ne povedo zgodbe pravilno, naš krožnik ne pomeni ničesar. Strežno osebje je glavni filter in po njih ocenjuje restavracijo.

Doma kuhate?

V glavnem ne. Kuhata žena in mama. No, saj včasih tudi jaz ali oče, v glavnem takrat, ko imamo goste ali pa družinsko proslavo. Ali pa na dopustu, ko sem sproščen. Ne-

rad delam na hitro, potrebujem čas in rad imam sveže sestavine.

Si kdaj spečete jajce?

Seveda, ali pa si naredim čokolino.

Imate radi sladko?

Ja, zelo, ampak ga poskušam jesti manj.

Je sladko, sladkor nekaj, česar bi se morali izogibati v kuhinji?

Ja, in tudi sladice delamo vedno manj sladke. Če poješ kaj zelo sladkega na koncu, so lahko posledice zoprne, ne počutiš se najbolje. Čez pol ure te taka sladica naredi res težkega. Niti nisem pristaš čokolade, moje sladice so večinoma sadnomlečne.

Moja prijateljica pravi, da to, da imamo vedno raje manj sladke sladice, pomeni, da se staramo?!

Tudi jaz imam probleme s sladkim. Ko pojem nekaj sladkega, si čez nekaj časa zaželim kaj kislega in grem pojest pašteto ali kislo kumarico ali oboje.

Ali lahko privzgojimo okus?

Ja, vsako življenjsko obdobje je drugačno, vsaj jaz tako razmišljam. Kar mi je bilo super pred desetimi leti, mi zdaj ni več in obratno. Zdaj jem zelo malo mesa, mi pač ne paše. Ne morem ga jesti vsak dan kot včasih. Zdaj imam raje zelenjavo. Recimo pečene bučke ali rabarbarin kompot, zelo rad imam artičoke. Ne obsojam nikogar, ki se je odločil, da sploh ne bo več jedel mesa, jaz tega ne bi mogel. Razumem pa, da pride tako obdobje, ko ti meso res ne paše.

Kaj pa bi od mesa?

Všeč so mi rep ali pa lička, krača. Do navadnega mesa mi ni, recimo vratovine ali pa ramsteaka.

Kaj boste kuhali danes zvečer?

Imamo sezonski meni, pomeni, da imamo vedno ribo in zelenjavo, ki jo dobimo. Začnemo potovanje z gaspačom, Portugalska, potem gremo v Mehiko, tortilja s tuno, na Japonsko, ramen, goveja juha z raznimi priokusi, potem gremo na Hrvaško, brodet, potem v Italijo, poudarjamo testenine, potem je Amerika, dimljena svinjska potrebuševina, Španija, paella, predsladica, riž in sangria, glavna sladica pa so kitajske kroglice z različnimi okusi. To je popotovanje, osem hodov in pozdravi iz kuhinje.

In to je treba vse pojesti?

To je meni, ali vse ali nič.

LEON MAGDALENC

S TURISTI
DO
AVTONOMIJE

V zapisu pred mesecem dni sem pisal o nadlogah, ki jih prinašajo vsako leto turisti, ko se zapodijo na naša osvobodjena ozemlja. Tokrat dodajam drug pogled. Turisti so dobrodošli. Tako kot ovce dajejo na Bovškem mleko le v razširjenih poletnih mesecih, bi morali tudi mi na obali turiste dobro izkoristiti v nekaj mesecih, jih videti kot čredo dragocenih molznih krav. Ne gre za to, da bi samo v nedogled zviševali cene storitev namestitev, penzionov in pijače ter hrane, temveč gre za iskanje ustvarjalnih in alternativnih poti pobiranja eurov od turistov, ki imajo vsega preveč. Dejstvo je, da k nam prihajajo posebni gostje. Tisti, ki sovražijo nepregledne plaže in otoke pri sosedih ter si želijo nekaj miniaturnega, nekaj posebnega in unikatnega. Z našo obalo se lahko kosa le še tisti mali biser, ki ga ima Bosna in Hercegovina z Neumom. Torej, najprej moramo celotno obalo razglasiti za naravni spomenik in krajinski park. Na vstopu se torej plača dvojna taksa. Ena za spomenik in druga za park, posebej pa se zaračunava vstopna taksa za motorna vozila. Princip bi lahko bil isti kot pri trajekti. Večjega kot imaš, večja je pristojbina. Ker gre za naravni krajinski park, se poseben davek plača tudi od vseh prevoznih sredstev, ki niso na električno. Največ plačajo tisti z dizelskim motorjem in tudi ti bi bili razdeljeni v starostne skupine. Starejši kot je model, višji je davek. Kolesarji in motoristi pa bi spadali v posebno skupino, ker nevarno ogrožajo normalen pretok vozil po naših cestah in bi bili temu primerno obdavčeni. Dokazano je, da so tako kolesarji kot motoristi med bolj premožnimi nomadi, ki iščejo avanture. Seveda pa se vsaka avantura mora zaračunati, tako na cestah kot na plažah ali plovilih. Ker je vsak skok na glavo v naše krasno morje že potencialna nesreča, se morajo vnaprej vsi zavarovati za morebitne zdravstvene intervencije. Tudi tu bi se uvedla progresivna lestvica. Starejši kot si, večje je tveganje in višja je premija. Poseben davek pa bi se pobiral na račun recikliranja odpadkov, ki jih turisti puščajo za seboj. Vsak turist v povprečju na obali pusti pol kilograma smeti na dan. Povprečno na sezono to znese okoli tri tisoč ton odpadkov. Pravi čudež je, da nas turisti s svojo svinjarijo še niso iztrebili. Temu bi se lahko v sodobnem jeziku reklo prikriti genocid. Ker pa prostovoljno pristajamo na takšno zasipavanje s svinjarijo prehodnih uživačev, je ideja o zaračunavanju vseh teh pristojbin logična posledica. Če hočejo naše počasno umiranje na obroke, naj to dobro plačajo. Logistično bi bilo vse skupaj zelo enostavno. Najprej razglasimo avtonomno cono Obala, potem postavimo kontrolne točke na vseh cestnih žilah, ki vodijo do nas, in od vsakega zahtevamo digitalno potrdilo o vnaprej plačanih vstopnih dajatvah. Na nek način bi s tem avtomatično dvignili percepcijsko vrednost našega obalnega bisera in najverjetneje v kratkem preko referendumu dosegli tudi odcepitev od Slovenije. Požrešne Ljubljane res ne rabimo več.

KATJA PEGAN

IVAN

Če želimo razmišljati o prihodnosti našega mesta, moramo njegovo ime ponesti čez črnokalski klanec ali čez morje. To so nekoč že naredili pomembni možje in žene, ki so živeli svoje poslanstvo. Danes ne razumemo več poslanstva in poklica, še manj, da bi to razumeli kot vrednoto. Pa ne zato, ker bi o nas danes razmišljali »neki novi klinici«, ki jih zapirajo po mestih Srbije, ampak zato, ker »naši novi klinici politike« ne zmorejo več razmišljati. Nujno, ampak res nujno pa potrebujejo vsebine. Ne samo v duhu predvolilne histerije, ko si politika želi vsebin, ki presegajo njihove zasebne želje in okuse, ali ko so si svoje želje in želje svojih podanikov v preteklem mandatu že ustvarili in se zato ozirajo po rešilnih jopičih, v katerih bi plavali dalje – tokrat z mislijo na druge. Ne! Prihodnost našega mesta je povezana s samozavestjo prostora, ki je s strastnim in ljubečim pogledom zazrta v prihodnost. Puhlice tipa »to ni vizija, ampak fantazija« ne odražajo duhovitosti, še manj pa moči in treznosti politike, ki hoče razmišljati o nas. Ko so včeraj na sklepnem večeru festivala FUGA mladi iz Poljske, Švice, Slovaške, Slovenije, Nemčije – študenti evropskih gledaliških akademij – na ploščadi pod bastionom po podelitvi nagrad skandirali »Ivan, Ivan, Ivan«, je bilo jasno, da prihaja na oder mladi režiser Ivan Loboda, ki je skupaj s svojimi sodelavci, relevantno mednarodno žirijo (letos samo žensko) ter Gledališčem Koper in ŠOUP ponesel ime svojega mesta po vseh večjih evropskih akademijah. Že šesto leto zapovrstjo Ivan gradi mednarodni festival FUGA, ki je že takoj na začetku, še v koronskih časih, jasno pokazal, da želi Evropo v Kopru in Koper v Evropi. Da si upa in da zna. Dve poletni sezoni se je plesalo po Verdijevi ulici pred gledališčem po predstavah in Matej Sukič je naredil ogromno za to veselje. In potem je bila Verdijeva ulica z glasbo prepovedana. Ampak nič zato, strasti ne pogasi ne strah in ne jeza. Okoli FUGE je zbranih veliko mladih in pametnih ljudi (letos tudi KŠOK), prav letos so se mednarodni FUGI pridružile Obalne galerije Piran, saj je Ivan povabil tudi mlade likovnike. Obalne galerije Piran – živahne in pomlajene, ki z odgovornostjo nosijo slavo velike preteklosti te ustanove, so v širitvi prepoznale potencial. Pomembnosti povezovanja so se zavedali tudi na občini Piran in FUGI namenili sredstva, prav tako Avditorij Portorož. Ni nepomembno, da je Ivan doma v Piranu in da povezuje obalni prostor veliko lažje in z veliko več ljubezni kot preostali, in ni nepomembno, da so ga letos na akademiji v Amsterdamu sprejeli kot relevantnega umetniškega vodjo festivala FUGA iz Kopra, s katerim želijo sodelovati, in ni nepomembno, da se CV mlade igralke, ki je osvojila nagrado za igro, začne z nagrado mednarodne žirije v Kopru, in ni nepomembno, da festival redno, iz sezone v sezono obiskuje Dragan Živadinov. Koper s FUGO postaja prepoznavno evropsko mesto umetnosti in kulture. Če bomo v razvoju in prihodnosti tega festivala videli fantazijo in ne vizije, nam ne bo pomagal noben rešilni jopič, s katerim bi tavalili dalje.

DORJAN MARUŠIČ

TOKRAT ZELO
OSEBNO

Tokrat bom začel drugače, zelo osebno. Določene izkušnje pustijo globoko sled, če se nas dotaknejo neposredno in jih resnično doživimo. Postati ali biti pacient je gotovo ena takih! Pri akutnih stanjih se v trenutku pacientu in njegovi okolici vse sesuje. Pri kroničnih stanjih se prične dolga in pogosto trpljenja polna pot iskanja zadovoljivega zdravja. Vsak zdravnik oziroma zdravnica bi se moral(a) vsaj za kratek čas postaviti v vlogo pacienta, pacienta v bolnišnici. Zadoščalo bi krajše obdobje, morda kar tako za vajo, ne nujno resnično. Morda že med študijem. Nikakor nimam v mislih obdobje pandemije obolenosti zdravstvenega osebja v Sloveniji, kadra nam že tako primanjkuje. Pa sem tudi sam to dočkal. Že globoko v moji dolgi karieri in po desetletju odlašanja operativne zamenjave izrabljenega kolka sem postal pacient. Trudil sem se, da ne bi izrabil svoje pozicije. Popolnoma sem se prepustil ustaljenim procesom, vselej sledil vsem navodilom in nasvetom strokovnega osebja. Skratka, pacient v slovenskem zdravstvenem bolnišničnem sistemu. No, priznati moram, da sem si vseeno dovolil spremljati potek procesov in odnos osebja. Naj izpostavim osebno zadovoljstvo, ko me je ob slovesu medicinska sestra pohvalila, da sem bil priden in vodljiv pacient. Hvala ekipi dr. Simona Kovača in celotnemu oddelku, ki deluje kot uigran simfonični orkester ali športna ekipa na svetovnem prvenstvu. Ob visoki strokovnosti bi na koncu vseeno izpostavil toplino, prijaznost in skrbnost celotnega osebja kot vrline, ki pacientu dajo prepotrben mir in sproščenost med zdravljenjem. Morda sem vseeno malo pristranski, a me ob stikih s člani strokovnega tima mnogi niso takoj prepoznali, nekateri niso vedeli, da sem zdravnik. Hvala! Ob tem je potrebno spomniti na vse vizonarje, ki so na začetku prejšnjega stoletja postavili temelje bolnišnice v edinstveno okolje, ob morju in v pomirjujočem zelenju avtohtone vegetacije. Vsem tistim, poslovnim in strokovnim vodjem, ki so sledili razvoju medicine, predvsem ortopedije, kljubovali zaviralnim idejam in dosegli raven svetovno uveljavljenega središča ortopedske dejavnosti med vodilnimi v krogu nad 200 km. Sedaj jih čaka prodor v terciarnost ob temeljni vpetosti v bodočo medicinsko fakulteto. Nato odpust, domače okolje, postopna rehabilitacija, knjige, mediji in kruta stvarnost poletnih kumaric. Naraščajoča nestrpnost pacientov, telesni napadi na zdravstveno osebje vse bolj nezadovoljnih in nasilnih pacientov. Vztrajajo pri razkorakih o pogledu na čakalne dobe in celo mnenju o izgubah bolnišnic. Šele sum na korupcijo je ustavil politiko z zakonom o psihoterapiji, ki je popolnoma poenotil celotno zdravstveno stroko. Padajo napovedi o referendumih takoj po sprejemu zakonov, od pomoči pri prostovoljnemu prenehanju življenja, konoplje in vseh ostalih, posredno povezanih z zdravstvom. Ne morem se znebiti občutka, da nam razpadajo temeljne družbene vrednote, kar neposredno vpliva na temelj vsake družbe – zdravje posameznika, skupnosti in celotne družbe. Zaskrbljen sem, prihaja jesen in z njo začetek predvolilnega obdobja. Zdravstvo bo spet na tapeti razprav nepoučenih politikov, praznih obljub o velikih spremembah, ki se nato razblinijo med mandatom. Kdaj bomo zmogli najti stične točke posameznih strank in jih sprejeti z ustavno večino? Morda bi v preseku le našli nekaj skupnih točk, če bi v ospredje postavili Zdravje! Bomo kdaj zmogli privzeti prodorne vrednote, v spomin na vse tiste pred nami in za vse tiste, ki bodo prišli za nami?

DAN PODJED

KDAJ MI BO
FBI DOSTAVIL
ČEVLJE?

Tisti, ki me poznajo, vedo, da že desetletje in pol nosim »bosonoge« čevlje, ki imajo tako tanek podplat, da skozenj začutiš sleherni kamen. Poleg številnih prednosti, na primer udobja in boja tudi bolj »naravnega« načina hoje, ima takšna obutev vsaj dve pomanjkljivosti. Prva je, da se tanek podplat precej hitro uniči, druga pa, da je takšna obutev draga, zato vedno temeljito razmislim, preden si kupim nove. Ker jih ves čas nabavljam izključno od enega podjetja, si lahko privoščim nakup po spletu, saj točno vem, da mi je številka 41 kot ulita, in to pri vseh modelih. Na uradni spletni strani omenjenega podjetja sem pred časom iskal pohodne bosonoge čevlje, ki so se mi zdeli pregrešno dragi. Skoraj sem že kliknil na napis KUPI, ko se je iz globočin oglasil eden izmed smrtnih grehov: skopost. Zakaj bi plačeval dva stotaka za čevlje, če jih lahko najdem ceneje? Skopiral sem ime izdelka, ga vnesel v iskalnik in, voilà, na vrhu med zadetki se je pokazala druga spletna trgovina, ki je ponujala enake čevlje, le da so bili več kot pol cenejši. Zaupanja vredna se mi je stran zdela že zato, ker je bila pripravljena v norveščini in angleščini. Norvežani pa me že ne bi ogoljufali, kajne? Potrdil sem plačilo in si pomel roke ob misli na prihranjenega stotaka. Nekaj pa me je zmotilo: na telefon nisem prejel potrjenega sporočila, da je bila transakcija uspešna. V hipu me je preplavila rdečica, na sencih pa mi je začela utripati žila. Takoj sem začel preverjati podatke o spletni strani, namreč kje je registrirana in katero podjetje jo je vzpostavilo. Izkazalo se je, da stran z norveško končnico dejansko deluje na strežniku nekje na Kitajskem, banka, ki je omogočila plačilo, pa je registrirana v Hongkongu. Kaj zdaj? Kako naj dobim čevlje, ki sem jih že plačal? Najprej sem klical svojo banko, kjer so mi pojasnili, da je bilo plačilo s kartico izvedeno in da mi ne morejo pomagati, dokler ne prejmem izdelka. Če ga ne dobim, lahko ukrepam dalje. Zatem sem sklenil usekati po prevarantih. Najprej sem jih prijavil mednarodni organizaciji, ki je namenjena iskanju lažnih prodajalcev in dejansko je bila že naslednji dan lažna spletna stran nedelujoča. (Še zdaj sicer ne vem, če prav zaradi mene ...) A to me ni potešilo. Maščevalni pohod sem nadaljeval in pisal policijski postaji v kitajskem mestu, kjer naj bi se nahajalo prevarantsko podjetje, nato pa še hongkonški policiji, ki sem ji pojasnil, kako sem ostal brez čevljev. V obeh primerih sem si pomagal s prevajalnikom, ki mi je angleško sporočilo pomagal pretvoriti v kitajske pismenke. Ker še vedno nisem čutil zadoščenja, sem sklenil pisati kitajskemu ministru za notranje zadeve, čigar e-naslov sem našel na spletu. Tudi njemu sem razložil, naj se vendar lotijo iskalne akcije in mi dostavi čevlje. Ko sem kliknil POŠLI, sem se počutil bistveno bolje, a še vedno ne povsem pomirjen, zato sem se odločil pisati še FBI, torej ameriškemu preiskovalnemu uradu. Zakaj sem pisal njim, mi ni povsem jasno. Morda sem bil tiste dni pod vplivom filmov, v katerih FBI vedno reši celo najzagonetnejše primere. In kaj se je zgodilo potem? Nič. Prav nič. Agenti FBI niso nikoli potrkali na vrata našega doma in mi izročili škatle s čevlji. Tudi kitajski notranji minister mi ni niti odpisal. Le hongkonška policija je vzela primer resno in mi še tedne pisarila, naj podrobneje opišem ukraden izdelek in povem, kdo so domnevni storilci. Ker nisem vedel, kaj naj jim odpisem, je zadeva potihnila. Da, čevlje sem si moral kupiti znova, in to v uradni trgovini. Že med letošnjim poletnim dopustom sem jih pošteno izdelal in z njimi večkrat zagazil globoko v blato. V živo blato spletnih nakupov se odteje nisem več ujel, a me prevara še zdaj po malem grize. Me pa malo tolaži, da vsaj nisem edini. Statistike kažejo, da je od 120 spletnih prodaj ena prevarantska, na letni ravni pa goljufi od naivnežev »izmolzejo« približno 40 milijard evrov, zato priporočam naslednje: če ne želite postati del statistike in ostati goli in bosi, si bosonoge čevlje kupujte tam, kjer veste, da bodo zagotovo prišli do vas tudi brez intervencije FBI!

Poletje kot pobeg?

Ko pride dopust, pogosto zadiha upanje: končno bomo imeli mir, končno bomo zbežali od skrbi, službe, vsakdanjega tempa. A včasih se tudi na najlepši lokaciji zalotimo, da miru ni. Da tudi pod senco borovcev misli ne utihnejo, napetost ostaja ali pa nas presenetijo ne navadna občutja. Takrat razumemo: čeprav smo zamenjali okolje, smo sebe vzeli s sabo. Prav to je priložnost, ne poraz. Poletje je čas, ki ne prinese čudežne rešitve – a če mu prisluhnemo, lahko postane dragocena notranja učilnica.

Dopust ni izbris, je stik

Velikokrat vstopimo v poletje z nezavedno idejo, da bomo tam vse popravili: odnose, izčrpanost, slabo voljo. A dopust ni čarobna gumica. Lahko pa postane varen prostor, kjer damo mesto vsemu, kar nas sicer dohiteva šele v tišini. Morda nas ravno umik iz rutine pripelje bližje resnici. Kako v resnici živimo? Kaj pogrešamo? Kaj tlačimo? Poletje je lahko priložnost, da nehote nismo bežati in se začnemo obračati vase – z več sočutja in manj pritiska.

Občutki gredo z nami

Tako kot kovčke na dopust vzamemo tudi ne-

zavedne vsebine. Notranje napetosti, neizgovorjene zame, utrujenost, pričakovanja. Včasih nas ujamejo ravno takrat, ko si želimo sprostitev. To ni znak, da z nami nekaj ni v redu – je le pokazatelj, da imamo v sebi nekaj, kar zahteva našo pozornost. Če si dovolimo ta občutja opaziti, brez sodbe, naredimo prostor za stik. S sabo in z drugimi. Pogum ni v tem, da se vsa neprijetnost umakne – pogum je, da jo opazimo in ostanemo.

Ne iščimo idealnega trenutka

Ni treba, da je vse popolno, da bi bil trenutek pristen. Ni treba, da je partner vedno dobre volje ali da so otroci tihi. Resnična bližina se pogosto zgodi v majhnih, vsakdanjih trenutkih – ko nismo pod pritiskom, da mora nekaj uspeti. Poletje ni izpit iz sreče, temveč čas, ko lahko odložimo težo popolnosti in si dovolimo biti to, kar smo. Tudi v razmetani sobi, z nepopolnim razporedom. Dovolimo si bivanje, ne le delovanje.

Notranji mir ni na zemljevidu

Mnogi si želijo najti kraj, kjer bodo začutili mir. A notranji mir ni kraj – je odnos do sebe. Morda ga najdemo, ko dovolimo telesu počitek. Ko nismo preračunavati, ali smo dovolj naredili, dovolj dosegli, dovolj »izkoristili dopust«. Včasih največ pridobimo takrat, ko ničesar ne poskušamo doseči. Samo smo. In v tem »biti« se pokaže to, kar se v naglici ne more. Največ, kar lahko včasih naredimo zase,

je, da si dovolimo odložiti breme dokazovanja.

Z dopusta v vsakdan

Največja moč dopusta ni v tem, da se odklopimo, ampak da nekaj, kar začutimo tam, ponesemo v vsakdan. Morda je to odločitev, da vsak dan potrebujemo vsaj nekaj minut zase. Morda želja, da pogostejše sedemo skupaj k obroku. Ali pa zavedanje, da nas razbremenijo drobne geste nežnosti. Poletje ni odklop od življenja – je povabilo, da bolj zavestno živimo naprej. Učenje, ki se začne v poletnih dneh, lahko obrodi sadove skozi vse leto – če si dovolimo slišati, kar nam prinaša tišina. Ni treba nam pobegniti, da bi se našli – potrebujemo le pogum, da ostanemo.

DR. KATJA KOZLOVIČ

Zakonska in družinska terapevtka, izvajalka igralne terapije ter kadrovska svetovalka
www.lanimaj.si • www.kei.si

Odgovorni v cvetu življenja

Matura predstavlja zaključek srednješolskega dela in obenem preizkus vzdržljivosti ter reda, ki je potreben za učenje ter življenje. To se nadaljuje tudi pri izpitih na fakulteti in pri praksi izpolnjevanja pri delu na različnih področjih. Vzporedno s tem raste tudi osebnostno dozorevanje, zlasti v odnosih, v notranji povezanosti in modrosti. Če nas za poklic pripravijo šole in lastno sodelovanje, je za osebnostno dozorevanje pomembna družina in osebna duhovna pot, pa tudi prijateljska družba in druge vezi. Mlajša zrela doba je čas bujnih sil, energij in tudi napredovanja, vendar so na višku moči potrebna jadra, da ujamejo veter in poganjajo ladjo, treba je postaviti temelje za poklicno delo in družinsko življenje. Hudournik rabi strugo, trto je treba obrezati, prav tako tudi oljko.

Primarna naloga odraslosti je osamosvajanje in prevzemanje odgovornosti zase in za družbo, za prijatelje, službo in družino. Toda prav tu se pogosto zalomi. Ljudje hočejo zgolj uživati, se zabavati, potovati in potovati, ne želijo sprejeti zahtev, po katerih kliče to obdobje. Ponekod se najdejo še mamice, ki zavarujejo sinove, da so lahko pri njih in ti se predajo uživanju, begu, odsotnosti, nezanimanju. Mnogim zbežita temeljni življenjski karieri: zakon in družina. To preprosto ni na prvem mestu in nastopi šele kasneje kot rezervni scenarij, zato pa manj kakovostno. Grški filozof Platon je spodbujal moške srednje starosti, naj se posvetijo skrbi za skupne stvari. S tem so povezane še druge odgovornosti za mir, pravičnost in zavarovanje stvarstva. Kakšen primanjkljaj odgovornosti doživljamo na različnih ravneh, še zlasti v službi in skupnem družbenem življenju? Odgovornost je sad poslušanja in raziskovanja. Poslušati moramo glas vesti in se nanj odzvati s svojimi dejanji. Sveto pismo govori o tem, kako se je Adam hotel izogniti odgovornosti za svoje dejanje in je za to krivil svojo ženo. Eva je svojo krivdo prenesla na kačo. Tudi Kajn ni hotel prevzeti odgovornosti za smrt svojega brata: »Sem mar jaz varuh svojega brata?« (1 Mz 4,9).

Smo in obstajamo, ker smo odgovorni za svoje delo in tudi za bližnje. Odgovornost je, da se posvetimo temu, za kar

PRIMOŽ KREČIČ

Koprski stolni župnik

imamo darove in talente. To velja za različne ravni, od družine do družbe, politike, umetnosti, vzgoje, dobrodelnosti. Kako se poznajo ljudje z razvito odgovornostjo v kolektivih in službah? Z njimi postane življenje bolj človeško, sproščeno in ustvarjalno. So pa žalostni in zagrenjeni ljudje, ki tega nočejo početi. Odgovornost staršev za otroke in družino je podlaga za druge odgovornosti. S svojo skrbjo podpirajo varnost in upanje, da se lahko njihovo življenje razvija v službi drugim in rasti v človeškosti. Mnogi starši gledajo na otroke zgolj z vidika koristi in storilnosti. Prihodnost je v veliki meri odvisna od skrbi za mlade ljudi, za njihovo telo, dušo in duha, za rast in razvoj. S tem se spreminja svet. Pesnik pravi: »Zemlja sluti prihodnjo nosečnost/ in ima miren, poduhovljen obraz./ In v ptičjih gnezdih domuje večnost,/ ki s pesmijo zmaguje čas.«

Imejte počitnice brez skrbi

POTOVANJE V TUJINO JE LAHKO ČUDOVITA IZKUŠNJA, A BREZ USTREZNE PRIPRAVE HITRO POSTANE STRESNO.

Zato pred odhodom nujno preverite veljavnost osebnih dokumentov, uredite finančne zadeve, organizirano spakirajte vse potrebno in se pozanimajte o destinaciji, na katero potujete. Potovanja nam danes dodatno olajša sodobna tehnologija – z aplikacijami za prevode, menjavo valut ali iskanje prevoza ter digitalni zemljevidi. Ne pozabimo pa na adapterje, baterije in polnilce, saj brez delujoče naprave hitro ostanemo brez vseh teh pripomočkov.

DA BO POTOVANJE POPOLNO, DOBRO POSKRIBIMO TUDI ZA LASTNO ZDRAVJE!

Ob tem obvezno preverimo, ali so za našo destinacijo potrebna posebna cepljenja ali drugi zdravstveni ukrepi. Če jemljemo zdravila, jih vzamemo s seboj v originalni embalaži. In ker dopolnilno zdravstveno zavarovanje krije le doplačila zdravstvenih

storitev v Sloveniji, v tujini pa ne zadostuje niti evropska kartica zdravstvenega zavarovanja, sklenemo ustrezno zdravstveno zavarovanje za tujino. Zavarovanje za tujino z asistenco nudi ustrezno finančno varnost in pomoč v primeru nezgode ali bolezni v tujini. Zagotavlja organizacijo medicinske po-

€

moči in kritje nujnih stroškov, ki nastanejo kot posledica bolezni ali nezgode: medicinske oskrbe, obiska zdravnika, nakupa zdravil in zdravniških pripomočkov, prevoza do najbližje bolnišnice in nazaj, zdravljenja v bolnišnici, prevozov v domovino, stroškov prevoza in bivanja za osebo, ki ostane v spremstvu zavarovanca, nujnih zobozdravstvenih storitev, spremstva otroka do 18. leta starosti idr., vse do višine dogovorjene zavarovalne vsote na polici. Zavarovanje najhitreje sklenete preko spleta in ob tem izkoristite 10 % popust. Zavarovanje za tujino, ki ga nudi Generali, poleg številnih kritij vključuje še 24-urno asistenco. To pomeni, da lahko tudi v tujini računamo na hitro in zanesljivo pomoč. Zavarovalnica Generali je strankam na voljo v vsakem trenutku – TUKAJ IN ZDAJ. Več na: www.generalisi.si/zavarovanje-za-tujino

MINI
 ABONMAJČEK
 ABBONAMENTO
Prvi koraki
 Primi passi
 starost/età 3+

MAXI
 ABONMAJČEK
 ABBONAMENTO
Nove poti
 Nuovi sentieri
 starost/età 5+

1. 9. - 1. 10. 2025 VPIS / ISCRIZIONE

Makro5
 Z vami gradimo že več kot 30 let.

Pet učinkovitih načinov za hladen dom v poletni vročini

POLETNE TEMPERATURE NA SLOVENSKI OBALI SO POGOSTO ZELO VISOKE, ZATO POSTANE HLAJENJE DOMA KLJUČNEGA POMENA ZA UDOBNO BIVANJE. NAJ BO VAŠ DOM V KOPRU, IZOLI, PIRANU ALI ZALEDJU, OBSTAJAJO UČINKOVITI NAČINI, KAKO PROSTOR OHLADITI ALI GA OHRANITI PRIJETNO SVEŽEGA BREZ NEPOTREBNEGA TROŠENJA ENERGIJE.

KLIMA – NAJBOLJŠA INVESTICIJA ZA VROČE DNI

Med najbolj učinkovitimi rešitvami za hlajenje ostaja **klimatska naprava**. Najbolj priporočljive so **inverterske klime**, ki omogočajo varčno in konstantno delovanje ter boljši nadzor temperature. Inverterska klima je klimatska naprava, pri kateri se kontrolira hitrost kompresorja odvisno od temperature. Večina jih ima funkcijo razvlaževanja, tihega delovanja in možnostjo upravljanja preko aplikacije. Za manjše stanovanje zadošča naprava z močjo 2,5–3,5 kW, za večje hiše pa je smiselna vgradnja več notranjih enot ali multisplit sistema.

5 NASVETOV ZA HLADEN DOM BREZ PRETIRANE PORABE ENERGIJE

1. Zatamnite prostore

Uporabljajte rolete, žaluzije ali debelejš

zaves, predvsem na sončni strani. Najbolje je zapreti okna in senčila že zjutraj, preden se prostor segreje.

2. Prezračujte ponoči

Zračenje naj poteka ponoči ali zgodaj zjutraj, ko so temperature najnižje. Tako iz prostora odstranite vroč zrak in vlago.

3. Izklopite nepotrebne naprave

Elektronske naprave (televizorji, računalniki, polnilci) oddajajo toploto. Če jih ne uporabljate, jih izklopite.

4. Uporabite ventilatorje

Ventilatorji porabijo manj elektrike kot klime. Če vanj postavite posodo z ledom, lahko dosežete prijetno osvežitev prostora.

5. Zasadite zelenje okoli hiše

Drevesa, plezajoče rastline in pergole s trto ali bugenvilijo naravno hladijo hišo in ustvarjajo senco – še posebej pomembno v naših krajih, kjer je sonce, še posebej v poletnih mesecih, zelo močno. Hlajenje doma v slovenski Istri ne pomeni nujno visokih stroškov za elektriko. S kombinacijo pametnega hlajenja, senčenja in prezračevanja lahko tudi v najbolj

BRANKO
LONČAR

vročih poletnih dneh poskrbite za prijetno bivalno klimo – in to na okolju prijazen način.

Obala
nepremičnine

Obala nepremičnine d.o.o.

Obala 16, 6320 Portorož

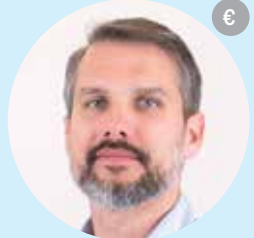
Tel: 05 674 10 30

Mob: 041 35 22 00

info@obala-nepremicnine.si

www.obala-nepremicnine.si

JURE
HALIK

Zakaj je dobro, da tudi sobodajalci sodelujejo z računovodskim servisom?

Kratkoročno oddajanje nepremičnin prek platform, kot sta Booking in Airbnb, je v Sloveniji v porastu. Vedno več posameznikov se odloča, da bodo kot sobodajalci izkoristili svoje nepremičnine za dodatni zaslužek. A sobodajalstvo ni le preprosta oddaja sob in apartmajev, ampak dejavnost, ki zahteva pravilno registracijo, izpolnjevanje davčnih obveznosti in natančno administracijo.

Kdo je sobodajalec in kako registrirati dejavnost?

Sobodajalec je fizična ali pravna oseba, ki proti plačilu oddaja sobe, apartmaje ali hiše gostom za krajši čas. Vsak, ki želi legalno opravljati to dejavnost, mora registrirati primerno pravno obliko kot samostojni podjetnik (s.p.), družbo z omejeno odgovornostjo (d.o.o.) ali kot fizična oseba – sobodajalec, registriran pri upravni enoti.

Sobodajalci, ki se odločijo za s.p., morajo dejavnost ustrezno registrirati v poslov-

nem registru, če pa se odločite za popoldanski s.p., je obvezno, da je oseba že zaposlena drugje.

Spremembe v 2025

Spomnimo, da je 2025 prineslo večje spremembe za normirane samostojne podjetnike (s.p.), kar vpliva tudi na sobodajalce, ki poslujejo v tej obliki. Novosti vključujejo spremenjene meje za normirane odhodke (Popoldanski s.p. lahko koristi 80 % normiranih odhodkov le do 12.500 EUR letnih prihodkov; med 12.500 in 30.000 EUR se prizna le 40 %, nad 30.000 EUR pa nič več. Polno normirani s.p. koristi 80 % odhodkov do 60.000 EUR, nad to mejo pa je treba preiti na dejanske prihodke in odhodke.) in nove pogoje za izstop iz sistema normirancev, ki se preverjajo na podlagi prihodkov iz preteklih dveh let (v 2025 še po starem sistemu, od 2026 po novem).

Sobodajalci, ki imajo visoko zasedenost in dosegaajo višje prihodke, bi morali že letos oceniti, ali bo njihov poslovni model še vzdržen pod novimi pogoji.

Računovodski servis lahko sobodajalcem pomaga razumeti te meje, izračunati pričakovano davčno obre-

menitev in svetovati, ali je normirani s.p. sploh še ustrezna izbira. Napačna odločitev namreč lahko vodi v višjo davčno osnovo ali celo v retroaktivno doplačilo davkov.

RAČUNOVODSKI SERVIS

fidata
finance

FIDATA d.o.o.

Ankaranska c. 7b, 6000 Koper

Tel: +386 59 052 423

info@fidata.si

http://www.fidata.si

Korak bližje k rešitvi parkirne stiske na Markovcu

NAD KVEDROVO UICO V KOPRU NASTAJA NOVO PARKIRIŠČE, KI BO NUDILO 91 PARKIRNIH MEST, KAR BO OLAJŠALO PARKIRNO STISKO NA TEM OBMOČJU MESTA. MESTNA OBČINA KOPER BO ZA NALOŽBO NAMENILA 1.118.955,93 EVRA.

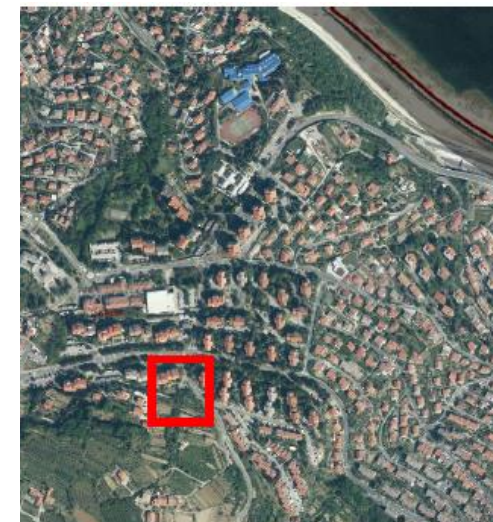
PAVLE HEVKA, DIREKTOR GRADBENE OPERATIVE GODINA D.O.O., KI IZVAJA GRADBENA DELA, NAM JE V KRAKEM INTERVJUJU POJASNIL, KAKO BO VIDETI NOVO PARKIRIŠČE, KI GA NA MARKOVCU GRADI NJIHOVO PODJETJE.

Dela so se začela poleti z zemeljskimi deli. Sledijo asfaltiranje, postavitve razsvetljave in urejanje priključkov. Zaključek del je predviden v pogodbenem roku.

Bo med deli spremenjen prometni režim?

Dela se bodo izvajala znotraj gradbenih parcel parkirišča in ne bodo bistveno ovirala prometa. V fazi izvedbe del na gradbišču bo v neposredni okolici povečana prisotnost težjih vozil, zato bo povečan tudi hrup. Delne kratkotrajne zapore bodo na Cesti na Markovec ob izvedbi infrastrukturnih priključkov. Na Semedelski cesti ni predvidenih večjih gradbenih posegov. Po koncu izvedbe gradbenih del se bodo izvedla asfalterna dela z manjšimi časovnimi zaporami, kar pa bo vseeno zagotavljalo nemoteno dostavo in parkiranje stanovalcev ob blokih.

Kakšna je vrednost investicije in kdo je naročnik?

Investitor je Mestna občina Koper, vrednost pogodbenih del pa znaša 1.118.955,93 evra.

Ali vaše podjeje sodeluje tudi pri drugih obalnih projektih?

Da. Gradimo novo telovadnico pri OŠ Šmarje. Septembra začnemo sanacijo plazov ob cesti Koper–Dragonja. Aktivnih imamo tudi več pogodb z Luko Koper.

Na Markovcu v Kopru poteka gradnja novega parkirišča nad Kvedrovo ulico. Za kakšen projekt gre?

Novo parkirišče bo izboljšalo parkirne pogoje na Markovcu. Gre za pomembno investicijo Mestne občine Koper, ki bo izboljšala prometno ureditev in dostopnost parkirnih mest na Markovcu in v Semedeli. Projekt zajema rekonstrukcijo dela javne poti in novogradnjo parkirišča z 91 mesti ter pripadajočo infrastrukturo, in sicer meteorno kanalizacijo, razsvetljavo, podpornik, kamniti zložbi, električni priključek za polnilnico in druge priključke.

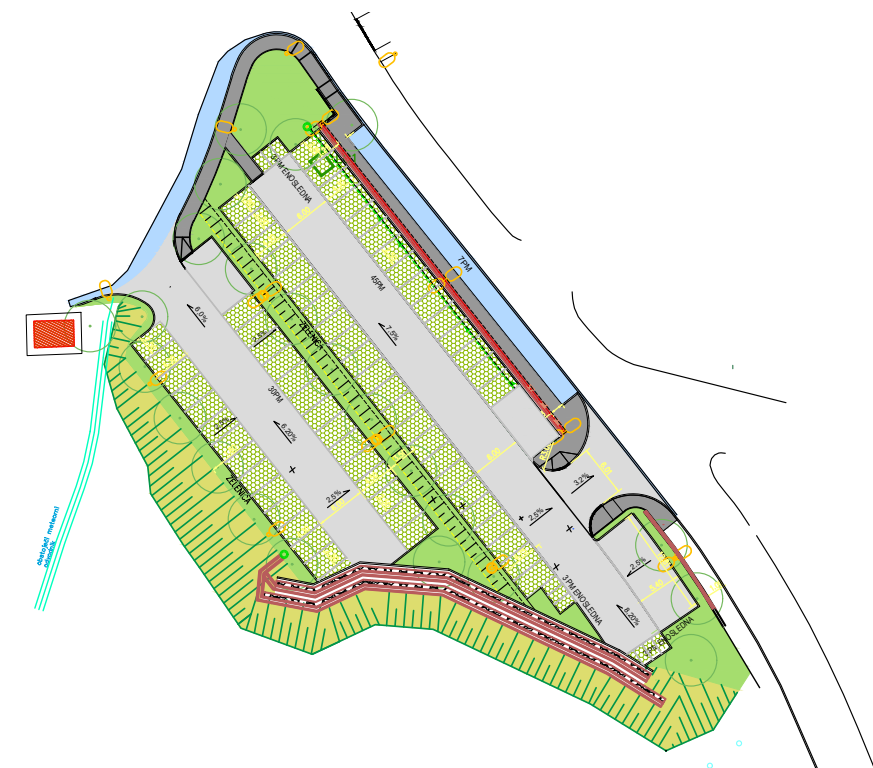
Kako bo urejen dostop do parkirišča?

Dostop bo s Ceste na Markovec in ceste Semedela. Ob obeh je predviden pločnik, priključka na cestišče bosta izvedena pravokotno, kar omogoča dobro pretočnost in varnost.

Zakaj je projekt pomemben za lokalno skupnost?

V urbanih okoljih so urejena parkirišča nujna za kakovostno bivalno okolje. Na tem območju primanjkuje veliko parkirnih mest, zato bo nova ureditev neposredno izboljšala pogoje za stanovalce.

Kako bo predvidoma potekala gradnja?

PRIVILEGIJ JE ZABAVATI LJUDI!

Odlična mojstrica smeha, zamejska Slovenka Irene Pahor

EDINI MOŠKI PRI HIŠI JE MAČEK

Jezik ji od nekdaj teče kot namazan. Odkar je odkrila, da ima dar zabavati ljudi, se zamejska Slovenka Irene Pahor iz Nabrežine pri Trstu ni ustavila. Na odru je suverena, duhovita in žareča. »Najbolj se zabavam, ko zabavam druge. Smeh publike me poživi, s tem se hranim, zato po nastopu nisem nikoli lačna. Če bi nastopala vsak dan, bi bila kot manekenka Cindy Crawford,« se pomenljivo muza Irene, ki se zna pošaliti iz vsega, najprej iz svojega imena. V kratkem se veseli nastopa na Panču, največjem slovenskem festivalu smeha na Ljubljanskem gradu. Pot na grad je bila zahtevna, saj se je morala dokazati na predtekmovanju.

Irene nase opozori že s svojim imenom. »Sem Irene in ne Irena, Slovenka na italijanski strani. Mama je želela name opozoriti tudi z izbiro imena,« se pošali soga-vornica, ki nastope začenja s »štorko« o svojem imenu. Rada živi v vasi Ribiško naselje v občini Devin-Nabrežina.

»Tu mi je res lepo. Imamo vse, kar imajo veliki: prijazne ljudi, morje, naravo. Zadovoljna sem, da sem že vse življenje obkrožena z njo. Obiskovala sem šole v Trstu, vendar sem bila zadovoljna, ko sem se vrnila domov. Ni lepšega od naših praznovanj – šager, na katerih smo se družili od malega. Morje sem imela dva koraka od hiše, tega ne sme nikoli zmanjkati. Za to, da sem okusila še hribe, so poskrbeli starši, ko so me dali v kolonijo. Šli smo v Furlanijo v hribe. Spoznavali smo nove prijatelje, peli in se družili ob tabornem ognju, hodili na dolge sprehode,« se spominja Irene, ki je šla nato v šolo v Trst in bivala v dijaškem domu. Kamorkoli je prišla, je navdušila s svojo nalezljivo odprtostjo, pozitivnostjo in dobro voljo.

ŽE OD MALEGA VPETA V SLOVENSKO KULTURO IN ŠPORT

»Čeprav zamejski Slovenci slovimo kot zaprti, se ob gla-žu vina hitro sprostimo in povežemo. Mi pa smo bili že od malega tesno povezani. Slovenska skupnost v Italiji je nenehno ogrožena, zato moramo držati skupaj, če želimo preživeti in obstati, zato imamo tudi toliko kultur-nih in športnih društev, v katerih se začnemo družiti že kot otroci, potem pa to samo še nadaljujemo. Slovenska skupnost je tesno povezana tako v Trstu, na Goriškem, v Čedadu. Imamo tudi festival SLOfest, ki nas združuje. Dragocene so slovenske šole, na voljo je veliko informacij o pestrem dogajanju, še posebej pomemben projekt pa je letošnja Evropska prestolnica kulture, ki nas je še bolj povezala na obeh straneh meje. Tako se otroci zač-nemo družiti med seboj že v vrtcu, nadaljujemo v šoli, na voljo imamo številne športne panoge – nogomet, smu-čanje, košarko, rolanje ... pa tudi zборе, razne plesne skupine itd. Če nisi tu, si pa tam. Vedno imaš možnost, da se nekam priključiš in gojiš slovensko kulturo,« raz-laga Irene, ki ji je že od nekdaj ležalo gledališče.

ZNOVA NA ODRIH

Končala je akademijo v SSG v Trstu, sodelovala v gleda-liških krožkih, pa pri impro ligi tako v Trstu kot Ljubljani in si ves čas širila obzorja. Malo je pilila tudi klovnovski lik. Že pred dvajsetimi leti je spoznala enega od pionir-

jev stand up komedije v Sloveni-ji, Andreja Težaka Teškyja, hitro sta se ujela, a glede na to, da je imela doma dva majhna otroka (je ponosna mama dveh kras-nih in zdaj že odraslih hčerk), se takrat (še) ni utegnila posvetiti stand upu in se pogosto voziti v Ljubljano. Zadnja leta pa čuti, da je čas tudi za to. »Odzvala sem se njegovemu povabilu za mla-de stand up komike. Napisala sem besedilo, ki mi je res ležalo, in šla na oder. Veliko mi pome-ni, da me je bodisi občinstvo v Cukrarni, kjer smo se predsta-vili »mladi« stand up komiki, bodisi publika na Facebooku nagradila s tem, da me je izgla-sovalo za nastop na Panču. To mi je dalo krila za naprej,« pove Irene, ki je s svojim besedilom požela tudi bučne aplavze na številnih nastopih po zamejstvu. Odlična mojstrica smeha ljudi zabava v prostem času, sicer

Irene Pahor uživa v zabavanju ljudi.

ANDREJA
COMINO

pa je zaposlena v slovenski šoli v Nabrežini. »Delam v pisarni, moji sodelavci so navdušeni nad mojim konjičkom in me podpirajo. Z veseljem pridejo tudi na nastope, ki jih priprav-ljamo s kolegicami. Skupino Ka-babaretke namreč sestavljamo tri pupe, ki sodelujemo in na-stopamo v naši okolici. Imamo še kopico idej, kaj vse bi še rade ušpičile in povedale,« veselo sklene Irene, ki ima za stand up čas tudi zato, ker je že ne-kaj časa (srečno) ločena, njeni hčerki pa sta že dolgo odrasli in samostojni. »Edini moški pri hiši je maček!«

INOVATIVNA REŠITEV V ČASU PODNEBNIH SPREMEMB

Zalivalne vreče za drevesa v Portorožu in Piranu

**Okolje Piran je kupilo 50 zalivalnih vreč, ki omogočajo učinkovitejše in varčnejše zalivanje mladih drev-
ves na javnih površinah. Vreče so že v uporabi v parku Sonce, pri zdravstvenem domu v Luciji in na več drugih lokacijah, kjer so v zad-njih letih zasadili nova drevesa.**

Vsaka 75- litrska zalivalna vreča ima na spodnjem delu majhne od-prtine, skozi katere se voda počasi in enakomerno izteka v zemljo, kar omogoča globinsko namakanje koreninskega sistema ter bistveno boljšo absorpcijo vode kot klasično zalivanje s cevjo.

Vreče so izdelane iz UV stabilnih in trpežnih PVC materialov, zato jih je mogoče uporabljati več sezon. Namenjene so predvsem zalivanju mladih dreves v sušnih obdobjih, ko

je talna vlaga prenizka za njihov uspešen razvoj in preživetje. Z njihovo uporabo želijo povečati učinkovitost zalivanja, zmanj-šati porabo vode in izboljšati preživetje drevesnih sadik, ki so zaradi vremenskih ekstre-mov vedno bolj ogrožene.

Zalivalne vreče so začeli upo-rabljati sredi junija, ko so tem-perature presegale 30 °C. Polnijo jih enkrat do dvakrat tedensko, po več kot mesecu dni uporabe pa so se pokazale kot nepogrešljiv pripomoček pri vzdrževanju mestnih drev-
ves, ki še posebej v času pod-nebnih sprememb potrebujejo več nege in prilagojen režim oskrbe.

Foto: Jana Pines / Okolje Piran

Peter Grbec: Čas bi bil, da naslovimo problem jezikovne enakopravnosti

OČESNI ZDRAVNIK JUDOVSKEGA RODU LUDVIK ZAMENHOF JE 1887 V VARŠAVI IZDAL KNJIŽICO Z NASLOVOM UNUA LIBRO (PRVA KNJIGA), V KATERI JE PREDSTAVIL OSNOVE JEZIKA, KI BI OMOGOČAL ENOSTAVNO IN ENAKOPRAVNO SPORAZUMEVANJE MED LJUDMI RAZLIČNIH NARODOV. VERJEL JE, DA BI SKUPNI JEZIK PRISPEVAL K MIRU IN BOLJŠEMU RAZUMEVANJU MED LJUDMI. ZAMENHOF JE NAMREČ ŽIVEL V BJALISTOKU NA OZEMLJU DANAŠNJE POLJSKE, KJER SO ŽIVELI JUDJE, POLJAKI, RUSI IN NEMCI. ŽE KOT OTROK JE BIL PRIČA SPOROM MED GOVORCI RAZLIČNIH JEZIKOV, ZATO JE ŽE V SREDNJI ŠOLI SANJAL O TEM, DA BI OBLIKOVAL MEDNARODNI JEZIK, KI BI GA LAHKO VSI RAZUMELI IN SE GA ZLAHKA NAUČILI. TAKO BI LAHKO NESPORAZUME REŠEVALI S POGOVOROM IN NE VEČ Z NASILJEM. KNJIŽICO JE PODPISAL S PSEVDONIMOM "DOKTORO ESPERANTO", KAR V JEZIKU POMENI, "TISTI, KI UPA". TA BESEDA JE POSTALA TAKO PRILJUBLJENA, DA SO PO NJEJ ZAČELI IMENOVATI TUDI SAM JEZIK IN TAKO JE NASTALO IME ESPERANTO.

O slednjem smo se pogovarjali s Petrom Grbcem, učiteljem geografije na OŠ Antona Ukmarja v Kopru, ki vodi tečaj esperanta v Medgeneracijskem središču v Izoli.

Kako bi nekomu, ki ni nikoli slišal zanj, na kratko predstavili esperanto?

Esperanto je jezik, ki je še posebej primeren za mednarodno komunikacijo. Rodil se je kot zamisel, da bi vsak ohranil svoj materni jezik, v mednarodni komunikaciji pa bi govorili jezik, ki ni ne moj, ne tvoj, kar pomeni, da bi se med seboj pogovarjali enakovredno. Seveda mora biti tak jezik enostaven, lahko učljiv in mednaroden.

Slovnica je menda zelo preprosta, tudi pravil naj bi bilo malo.

Esperanto je razmeroma lahek, saj ima pravilno in preprosto slovnico. Nima nepravilnih glagolov, vsi samostalniki se končajo na -o (npr. hundo – pes), vsi pridevniki pa na -a (npr. granda hundo – velik pes). Besed v esperantu se lahko zelo hitro naučiš, saj so številne v mednarodni rabi. A uganete, kaj pomenijo besede suno, libro, birdo, kato, kolbaso?

Seveda pa tudi esperanto zahteva svoj čas. Nobenega jezika se ne da naučiti v dveh tednih, tudi esperanta ne.

Prvo esperantsko društvo pri nas je nastalo že 1910 v Mariboru. Kako je prišel jezik v Slovenijo?

1910 je doktor prava Henrik Haas ustanovil prvo esperantsko društvo v današnji Sloveniji. Zanimivo je, da je njegova žena Priska Haas v Mariboru vodila vrsto tečajev esperanta, njuna hčerka Herta Haas pa je bila druga žena Josipa Broza Tita. S slednim se je poročila 1940. Esperanto se je nato naglo širil po Sloveniji. Do 1929 je bilo ustanovljenih že 11 društev.

V sedemdesetih letih minulega stoletja so esperanto poučevali na slovenskih šolah. Zakaj so ga umaknili s predmetnika?

Verjetno je za to več razlogov. V času socialistične Jugoslavije je bil esperanto vsaj delno podprt kot simbol mednarodnega sporazumevanja. Z oslabitvijo socializma v 80. letih je ta podpora upadla. Po drugi strani so zaradi gospodarskih in političnih povezav postajale vedno bolj pomembne angleščina, nemščina in francoščina. Esperanto ni bil nikoli del obveznega programa osnovne šole. V nekaterih delih Jugoslavije je bil ponujen kot izbirni predmet ali krožek, zlasti v 60. in 70. letih 20. stoletja, vendar ni bil sistemsko uveden

v vse šole ali v vseh republikah, temveč je bil bolj razširjen v šolah, kjer so imeli zainteresirane učitelje in podporo lokalnih oblasti. Ko je zanimanje upadlo, so ga preprosto opustili. Še v šolskem letu 1985/86 so poučevali esperanto na 23 šolah v Sloveniji (450 učencev).

Kako je esperanto osvojil vas? Zakaj mu namenjate toliko časa in truda?

1997 smo v srednji šoli pri uri angleščine v učbeniku Headway obravnavali besedilo o tem, kateri jezik bi bil najboljši drugi jezik za vsakogar. Takrat sem prvič slišal za esperanto. Priznati moram, da me ideja takrat ni preveč navdušila, saj se še nisem zavedal pomena jezikovne enakopravnosti, esperanto pa se mi je zdel nekako čuden. Nato sem nanj pozabil. 2005 pa je tedanje dekle, današnja žena, šla na prostovoljno delo v Afriko za tri mesece in kar naenkrat sem imel veliko prostega časa. Nekega večera sem se slučajno začel učiti esperanto s pomočjo brazilskega tečaja Kursó de Esperanto. Ugotovil sem, da tečaj še ni bil preveden v slovenščino. Po dveh mesecih učenja sem znal dovolj, da sem ga prevedel. Od takrat se trudim, da bi tudi ostali spoznali ta jezik, ki je več kot jezik – je ideja enakopravne komunikacije.

Zakaj se ljudje želijo naučiti esperanta?

Načeloma so trije razlogi. Prvi je težnja po pravičnosti tudi v sporazumevanju. Drugi so morda govorci esperanta po vsem svetu, tudi v najbolj oddaljenih državah in kulturah, s katerimi lahko navežeš stike. Tretji razlog je ljubezen do učenja jezikov in do njihovih značilnosti. V esperantu so nekatere jezikovne rešitve zelo zanimive in zabavne. Veliko esperantistov je poliglotov. Mene najbolj navdihuje pravičnost pri sporazumevanju in želim si,

da bi tudi s pomočjo poučevanja esperanta opozoril, da je slovenščina prav tako lepa kot ostali jeziki in si zasluži enakopravnost.

Na šoli, kjer poučujete, ste vodili tudi krožek esperanta. Kakšno je bilo zanimanje osnovnošolcev zanj?

Interesno dejavnost na OŠ Antona Ukmarja Koper sem vodil petnajst let do 2023. Iskal sem inovativne načine, kako poučevati esperanto učence od 10 do 14 let. Najraje so se ga učili samostojno preko angleščine, s pomočjo pametne tablice in spletne aplikacije Duolingo. To učenje so nekako razumeli kot igro. Kot učitelj nisem ničesar razlagal, vprašali so me samo, če česa niso razumeli. Zelo je bilo v pomoč, da v esperantu ni nobene izjeme, kar zelo poenostavi samostojno učenje. Učenci so med seboj tekmovali in se sami odločali, kaj in koliko časa se bodo učili, sam sem le spremljal njihov napredek in svetoval. Metoda samostojnega učenja treh jezikov hkrati (slovenščine, angleščine in esperanta) preko pametne tablice in Duolinga je bila nekaj novega in svežega, tako da sem jo 2016 predstavil ostalim učiteljem na mednarodni pedagoški konferenci v Kranjski Gori. Kar dvakrat smo na šoli gostili tudi francosko šolo iz kraja Salins-les-Bains, kjer se učenci tudi učijo esperanta. Enkrat smo celo organizirali mednarodno košarkarsko tekmo.

Pomembno središče esperanta se je oblikovalo tudi v slovenski Istri, predvsem v Izoli. Kako je postal tako priljubljen, da je na voljo celo tečaj za njegovo učenje?

2017 me je poklicala hčerka Sonje Tavčar, dolgoletne učiteljice esperanta na OŠ Sečovelje, in mi povedala, da bo v Medgeneracijskem središču v Izoli tečaj esperanta. »Lepo,« sem ji odvrnil. »Kdo pa bo učil?« sem jo vprašal. Odgovorila je: »Ti, seveda.« Tako smo septembra 2017 začeli s tečajem in trenutno ga redno tedensko obiskuje osem tečajnikov. Moram jih zelo pohvaliti, saj je večina opravila izpite esperanta na nivoju B1, B2, en učenec pa celo na nivoju C1. Seveda pa bomo septembra zelo veseli začetnikov.

Ste tik pred odhodom v Brno, kjer bo potekal letošnji svetovni kongres. Zakaj je pomembno?

Na kongres v Brno gredo še: Irena Batista iz Kopra, igra v Obalnem komornem orkestru, Zoran Hudales (skoraj vse življenje je igral rog v ljubljanski Operi, ob tem pa z užitkom pomagal v delavnici mojstru Demšarju, zdaj živi spet v rodni Izoli), Marja (njena zdaj že pokojna mama je zaslužna, da so se generacije na Osnovni šoli Sečovelje učile tudi esperanto, in tako je tudi Marja skupaj s sestro Niko odraščala ob njem) in njen mož Sergio Gregorič z Bernardina in Rožana Špeh iz Svetega Petra (nekdanja učiteljica slovenščine).

Kongresi dokazujejo, da esperanto deluje kot živi jezik, s katerim se lahko sporazumevajo ljudje z različnih koncev sveta brez potrebe po prevajalcih. Udeleženci (tudi več tisoč iz 50+ držav) se družijo, izmenjujejo ideje, utrjujejo prijateljstva in širijo jezikovno solidarnost. Povezujejo se stari in novi govorci, družine, mladi in strokovnjaki na različnih področjih. Na kongresih potekajo koncerti, predavanja, gledališke igre, delavnice, razstave in sejmi knjig – vse v esperantu in brez prevajalcev. Priказujejo se tudi kulture posameznih držav. Letošnjega svetovnega kongresa v Brnu na Češkem se bo udeležilo okoli 1100 udeležencev iz 63 držav sveta. Iz Slovenije nas gre osem. Sam se z esperantom ukvarjam že 20 let, pa grem na svetovni kongres prvič.

Esperanto govorijo tudi mnogi znani ljudje. Katere bi izpostavili?

Na Slovenskem je najbolj znan esperantist Vinko Ošlak, ki je leta 2023 je prejel nagrado Svetlobnica za roman Pismo Filemonu, ki ga je nato izdal tudi v esperantu. Rudolf Rakuša je bil kot edini Slovenec član Akademije za esperanto; po njem sta poimenovana ulica v Ljubljani in trg v Mariboru. Milan Kučan je 1977 javno podprl poučevanje in uporabo esperanta. Ljudmila Novak se je učila esperanto kot dijakinja; v Evropskem parlamentu je 2007 predlagala razpravo o njem

NATAŠA FAJON

in leto kasneje pripravila razstavo. Marko Pavliha je 2007 predlagal vladi, naj Evropski komisiji priporoči upoštevanje esperanta kot nevtralnega jezika za večjezičnost. Drugače so pa esperanto govorili ali podpirali številni znani ljudje iz sveta znanosti, umetnosti, politike in filozofije. Nekateri so ga aktivno govorili, drugi so ga podpirali kot idejo jezikovne pravičnosti in miravnega sporazumevanja.

Kakšno prihodnost mu napovedujete? Bi morda lahko kdaj "premagal" angleščino?

Verjetno nikoli ne bo tako razširjen, kot je danes angleščina. V šali lahko rečem, da je esperanto rešitev, ki potrebuje problem. Bolj kot se bodo ljudje zavedali problema jezikovne enakopravnosti, več ljudi se ga bo učilo. Če smo se v preteklosti borili in se še borimo za spolno, versko in rasno enakopravnost, verjamem, da je čas, da pride tudi problem jezikovne enakopravnosti v ospredje.

Zakaj bi ljudem priporočili, da se ga naučijo... naučimo?

Veliko raziskav je bilo narejenih glede njegove vloge kot pospeševalca učenja drugih tujih jezikov. Učenec, ki se uči esperanto, ne bo imel težav s tem, kaj pomeni sun v angleščini ali hund v nemščini ali arbre v francoščini. Prav tako spodbuja logično razmišljanje. Bolnišnica je v esperantu malsanulejo, kar dobesedno pomeni prostor, kjer so bolni ljudje. Raziskave so pokazale, da tisti, ki se učijo reproduktivno ("na pamet"), uporabljajo do 10 % možganov. Tisti, ki se učijo na višjem nivoju, s pomočjo asociacij, tako da besedo sami izpeljejo, pa uporabljajo vsaj 20-30 % možganov. Esperanto spodbuja razmišljanje pri tvorbi besed.

MLADI IMAMO VELIKO POVEDATI!

Katja Stojnić, sveži glas na Valu 202

NASMEJANA, TEMPERAMENTNA, DIVJE SKODRANA, GLASNA, NEPOBOLJŠLJIVO RADOVEDNA IN BREZ DLAKE NA JEZIKU. 28-LETNA KATJA STOJNIĆ IZ HRPELJ ZELO UŽIVA ZA RADIJSKIM MIKROFONOM. POSLUŠALCEM VALA 202 ZNA PRIBLIŽATI SVET IN RAZMIŠLJANJE MLADIH. ODLIČEN IN ZELO POSLUŠAN PA JE TUDI NJEN PODCAST ROŽNATA DOLINA, V KATEREM PRED MIKROFON VABI MLADE (POSEBNE) GOSTE: REDOVNICO, BREZDOMKO, PASTIRICO, LOVKO, HEROINSKEGA ODVISNIKA, DEKLE, KI JE BILO V REJNIŠTVU ... KATJA, KI SE RADA VRAČA NA OBALO, JE HVALEŽNA, DA JE IMELA NA DOSEDANJI POTI ODLIČNE MENTORJE, OD IVANA LOTRIČA, NEJCA JEMCA, ANDREJA KAROLIJA, MIHE ŠALEHARJA ...

Nekateri imajo to srečo, da že zelo zgodaj odkrijejo svoj dar in vedo, kaj si želijo početi v življenju. Med te srečneže spada tudi Katja. »Odraščala sem v Hrpeljah pri Kozini, obdana z naravo, ljubečimi starši in nonoti. Z nono se odlično razumeva in sem nanjo še vedno zelo navezana. Že od nekdaj so mi sorodniki govorili, da bom novinarka. Spominjam se, ko so starši sestrki kupili VHS kamero, sem ji ves čas stala za petami in ji svetovala, kaj naj posname. Na družinskih praznovanjih sem delala »prispevek« o noni in sorodnike spraševala, kaj si mislijo o njej. Mama se spominja, da mi nikoli ni bilo nerodno nič vprašati, poguma mi ni manjkalo, četudi je šlo sestri na živce, da me je morala spremljati,« se v smehu spominja Katja. Ko je nedavno gledala te stare kasete, se je dodobra nasmejala ob »oddaji« o Miši Molk in svojih monokomedijah, zato odločitev za študij ni bila težka. Starša sta jo podprla, ko se je odločila, da bo novinarka. Šla je v Ljubljano na Fakulteto za družbene vede.

PRVIČ PRED RADIJSKIM MIKROFONOM

»Študij mi je bil od začetka všeč, Ljubljana sprva malo manj. Mi, Primorci, smo vajeni sonca, odprtosti, sproščenosti in se ni bilo čisto lahko znajti v mestnem vrvežu in megli. Sprva nisem (še) nikogar poznala. Ko

ODLIČNA IZKUŠNJA Z AMERIŠKIM PROSTOVOLJSKIM RADIEM

Katja je bila lani tri mesece v New Orleansu, kjer je pisala magistrsko nalogo. Šla je tudi na jazz festival, spoznala nove ljudi, se povezala z radiem, ki že več let temelji na delu prostovoljcev. Z mentorjem se je dogovorila, da bo o tem napisala magistrsko nalogo. »Odlično delujejo, ob tem sem spoznala, da nas bo rešila edino skupnost, sami sebe ne moremo,« je prepričana strastna popotnica Katja, ki rada pohaja, a se tudi rada vrne domov. Že v kratkem jo čaka pot čez lužo, k prijatelji ci v Mehiko.

sem si spletla mrežo prijateljev in kasneje sodelavcev, pa mi je mesto zlezlo pod kožo. Čeprav sem si od malega želela biti novinarka, si niti v najdrznejših sanjah nisem upala pomisliti, da bom delala v osrednji RTV hiši že med študijem. Govorila sem si, da bom morda pri petdesetih, v cvetu svoje kariere, morda le prišla na RTV. Zgodilo se je veliko prej. V drugem letniku me je profesor predlagal za delo na radiu. Priložnost na Valu 202, ki smo ga doma poslušali od malega, sem zgrabila z vsemi štirimi. Sicer sem že prej malce stopila pred radijski mikrofona na Radiu Študent, vendar je bilo to bolj epizodno,« se spominja Katja, ki ji je bil velik izziv primorski naglas.

IVAN LOTRIČ JE OPRAVIL DOBRO DELO

Poslali so jo tudi na usposabljanje v Center za govor RTV. »Moj mentor je bil Ivan Lotrič, ki je opravil dobro delo. Boljšega ne bi mogla imeti. Ni bil strog, pustil mi je svobodo. Naročil mi je, naj prinesem besedilo, ki si ga želim, in mi pokazal, kako iz njega in sebe izvabiti najboljše. Na srce mi

je položil, naj se nikoli ne neham učiti in da je treba ves čas iskati izboljšave, pa tudi to, da mora biti na prvem mestu umetnost in ne umetnik,« razlaga Katja, ki pravi, da mediteranske melodije ne bo opustila. »Primorka iz mene ne bo šla! Krepak, ma ne molat! Tako meni kot šefom je moj (primorski) naglas stalen izziv,« se smeji Katja, ki ji je glas tako zlezal pod kožo, da je iz govora naredila celo magisterij na AGRFT. Delo na radiu ji je v veliko veselje. Velike treme ni imela, všeč ji je, da ves čas hodi po robu, kdo je zasebno in kdo pred mikrofonom nacionalnega medija. Zaveda se, da mora vse, kar pove v eter, stati in piti vodo, kar ji je vedno znova izziv.

PILJENJE PRI ŠALEHARJU

Katjo so na radiu že zelo zgodaj vrgli v vodo. Dodelili so jo za asistentko Mihu Šaleharju. Dolgo je snemala ankete z ljudmi na ulici, kar je bila zanjo največja šola, potem pa ji je urednik Nejc Jemec ponudili ustvarjanje podcasta Rožnata dolina in ji dal proste roke.

»Začela sem delati svoje »štori je« - drugačne zgodbe drugačnih, »odpičenih« ljudi. Tako sem pred mikrofonom gostila mlado redovnico, mladega seksologa, mladega heroinskega odvisnika, mladega fanta, ki živi v kombiju, mladega babičarja, ki je opravil več kot šeststo porodov, mladega pastirja, mlado dekle, ki je bilo v rejništvu, mladega fanta z Downovim sindromom, mlado lovko in gozdarko, mladega zapornika, ki je ubil človeka, mladega prostovoljca v hospicu, mladega kmeta, mlado dekle s shizofrenijo, mlado Rominjo samohranilko ... skratka več kot 50 mladih in zanimivih ljudi. K vsakemu sogovorniku pristopim s srčnostjo in spoštovanjem. Vsaka zgodba je različna, meni pa to širi obzorja in meje v glavi,« pravi Katja, ki se je našla v svojem

poklicu. Navdušijo jo drugačni sogovorniki, takšni, unikatni, ki so izven sistema in imajo kaj izvirnega povedati.

Kadar pa ni za mikrofonom, rada hodi na koncerte, poslušaja jazz, obiskuje gledališke predstave, gre v mestni kino, rada sprehaja svojega kužka. Obožuje tudi trenutke ob morju, na sprehodih s svojim kužkom Borrom in kuhanju brodetov z ljubljeno nono. »Pogosto pa se vrnem domov, pa naj si bo k noni na kosilo, staršem, prijateljem. Imam odlično družino, s katero se lepo razumemo. Rada sem na Primorskem, v naravi, kar je odličen odklop od mestnega vrveža. Kdaj mi od vsega zavre, pa rabim malo detoksa,« pravi Katja, ki položaja mladih v naši družbi ne vidi preveč obetavno. »Borba je vedno, vendar se mi zdi, da so imele starejše generacije več upanja, da bo bolje, v revolucijo, nam pa to upanje ugaša v tem, kar se dogaja. Tehnologija in umetna inteligenca nam vežeta roke in nas izolirata. Nimamo več občutka, da se lahko povežemo in upremo. Proti temu se borim s svojim delom. Imam občutek, da lahko nekaj prispevam, da imam kanal, s katerim lahko delim neke zgodbe, da pomagam spodbuditi koga, pokazati ljudem, da niso sami, da niso edini čudni, da si lahko dovolimo, da smo pogumni, in živimo tako, kot si želimo, četudi družba tega ne sprejema,« razlaga Katja, ki bo nadaljevala Rožnato dolino tudi v novo sezono, sodeluje tudi s televizijo. Vodila je oddajo z mladimi sogovorniki, naredila je televizijsko reportažo o Festivalu 202, rada bi snemala dokumentarne filme o odročnih kotičkih sveta. »Nisem še naredila nečesa takega, ampak prihaja in me kliče, predvsem Afrika,« veselo sklene.

Andreja Comino

Rekonstrukcija in dozidava Reševalne službe slovenske Istre in prenovljena ginekološka ordinacija v ZD Izola

Z VESELJEM SPOROČAMO, DA SMO V TOREK, 15. JULIJA 2025, V UPRAVNI ENOTI IZOLA VLOŽILI VLOGO ZA IZDAJO GRADBENEGA DOVOLJENJA ZA REKONSTRUKCIJO IN DOZIDAVO REŠEVALNE SLUŽBE SLOVENSKE ISTRE. VLOŽILI SMO JO PO POOBLASTILU OBČINE IZOLA, V SODELOVANJU S CENTROM ODLIČNOSTI ZA RAZISKAVE IN INOVACIJE NA PODROČJU OBNOVLJIVIH MATERIALOV IN ZDRAVEGA BIVANJSKEGA OKOLJA INNORENEW COE TER PODJETJEM ELMARKT D.O.O.

Z načrtovanim projektom želimo obnoviti dotrajane prostore ter ustvariti funkcionalne pogoje, ki bodo ustrezali potrebam sodobne nujne medicinske pomoči. Od izgradnje obstoječega objekta se je število zaposlenih več kot podvojilo, zato bo stavba razširjena in prilagojena povečanemu številu ekip in reševalnih vozil. V sklopu prenove načrtujemo tudi novo dispečersko

državnih sredstev, namenjenih objektom z možnostjo dvojne rabe za zaščito in reševanje, kar pomeni dostop do povečanih obrambnih izdatkov države. Še letos bo Zdravstveni dom Izola z lastnimi viri pomembno obnovil zajeten del opreme v reševalnih vozilih (komunikacijsko opremo, sodobno opremo za oskrbo poškodovancev, za zastavitev večjih krvavitev, za imobilizacijo otrok, zajemalna nosila s pripadajočo opremo, monitor/defibrilator za nadzor vitalnih funkcij in oživiljanje), predvidoma septembra pa kupil tudi novo (nenujno) reševalno vozilo. Občina Izola medtem pripravlja razpis za nakup novega vozila urgentnega zdravnika (VUZ), ki ga sofinancirata Ministrstvo za zdravje in Občina Izola in bi naj bilo dobavljeno še v tem letu.

PRENOVLJENA GINEKOLOŠKA ORDINACIJA V ZD IZOLA

Letos je ob prihodu nove specialiste ginekologije in porodništva Zdravstveni dom Izola celovito prenovil še ginekološko ordinacijo. Prostor smo osvežili z novim tlakom, prebarvali stene in izvedli nekaj manjših gradbenih popravkov, največ sredstev pa smo namenili pomembni posodobitvi medicinske opreme. Vrednost prenove, ocenjena je na skoraj 150.000 evrov, smo v celoti zagotovili iz lastnih sredstev.

Ordinacija je zdaj opremljena s sodobnim 3D/4D ultrazvočnim diagnostičnim aparatom, ki omogoča natančne in napredne preiskave s področja gineko-

logije in porodništva. Nova tehnologija pomeni pomemben korak naprej pri kakovosti diagnostike in zanesljivosti pregledov. Zamenjali smo tudi ginekološko mizo, pregledno luč, CTG aparat in drugo opremo, ki pacientkam omogočajo boljšo uporabniško izkušnjo ter varnejše, udobnejše in strokovno učinkovitejše preglede. Ginekološki tim ZD Izola, ki ga sestavljajo specialistka ginekologije in porodništva, diplomirana babica ter diplomirana medicinska sestra, trenutno skrbi za okoli 5.000 opredeljenih pacientk. Z novo pridobitvijo nadaljujemo svoje poslanstvo tudi na področju ginekologije in porodništva – zagotavljati sodobno, kakovostno in varno zdravstveno oskrbo za vse ženske, ki nam zaupajo svoje zdravje.

Foto: ZD Izola

Poskrbite za varnost vašega doma

VREMENSKE UJME, KOT SO TOČA, MOČAN VETER IN NALIVI, SO POLETI VSE POGOSTEJŠE. ŽAL PA ŠTEVILNI DOMOVI NA TO ŠE VEDNO NISO USTREZNO PRIPRAVLJENI.

Podatki kažejo, da ima le 30 % odstotkov prebivalstva ustrezno zavarovane svoje življenjske investicije, kar je v dobi podnebnih sprememb in vse intenzivnejših vremenskih pojavov, zaskrbljujoče. Škoda na domovih je namreč lahko ogromna – od poškodovanih streh in razbitih oken do poplavljenih kleti in uničene okolice. Čeprav narave ne moremo nadzorovati, lahko z nekaj premišljenimi ukrepi močno zmanjšamo tveganje za škodo: redno čistimo žlebove in odtočne cevi, da voda ob nalivih nemoteno odteka, zamenjamo poškodovane ali razrahljane strešnike, zatesnimo razpoke v fasadi in okenskih okvirih, da preprečimo vdor vode, utrdimo ograje, nadstreške ...

ZAKAJ JE ZAVAROVANJE KLJUČNO?

Tudi ob najboljši pripravi se lahko zgodi, da vas nara-va preseneti. Zato je pomembno, da imate sklenjeno

ustrezno zavarovanje, ki krije škodo zaradi naravnih nesreč. Paket Dom, ki so ga oblikovali v zavarovalnici Generali, poskrbi za celovito zavarovanje nepremičnine in premičnin, kot tudi družinskih članov in hišnih ljubljencev. Na izbiro so različni paketi, vse pa odlikuje enostavnost, jasnost in ugodna ponudba. Skupaj z domsko asistenco poskrbi, da je nastali škodni primer čim hitreje in čim bolj učinkovito rešen.

Domska asistenca je zavarovancem na voljo 24 ur na dan, vsak dan v letu – še posebej takrat, ko jih preseneti neprijeten dogodek. Z enim samim klicem je pomoč zagotovljena. Na voljo je sogovornik, ki svetuje in poda ključne informacije za pravilno ravnanje v primeru škode in organizira potrebno pomoč.

Več na: www.generalisi.si/zavarovanje/nepremicnine

156 evropskih milijonov za drugi tir

EVROPSKA KOMISIJA JE PREPOZNALA OGROMEN NAPREDEK NA PROJEKTU DRUGI TIR DIVAČA–KOPER IN MU DODELILA DODATNIH 156 MILIJONOV EVROV NEPOVRATNIH SREDSTEV IZ RAZPISA INSTRUMENTA ZA POVEZOVANJE EVROPE (CEF).

Gradnja železniške povezave med Divačo in Koperom je že v zaključni fazi izgradnje, glavna gradbena dela se zaključujejo, pospešeno se izvajajo železniška dela, nov finančni priliv pa bo namenjen dokončni izgradnji projekta. 156 milijonov evrov se bo porabilo za železniško opremo proge, signalnovarnostne sisteme, telekomunikacijsko opremo ter za implementacijo evropskega sistema upravljanja železniškega prometa (ERTMS), ki zagotavlja interoperabilnost in višjo stopnjo varnosti ter učinkovitosti.

REKORDEN USPEH SLOVENIJE PRI ČRPANJU EU SREDSTEV

Slovenija je prejela bistveno več nepovratnih evropskih sredstev, kot je bilo predvideno v tej finančni perspektivi iz instru-

menta CEF. Evropska komisija je na razpisu namenila dobrih 167 milijonov evrov za izvedbo projektov v Slo-

veniji, od tega kar 156 milijonov evrov za projekt Drugi tir. Skupaj to predstavlja kar 170 % kohezijske ovojnice, kar je tudi najvišji možni znesek, ki ga posamezna država članica izjemoma še lahko doseže na račun drugih, manj uspešnih kohezijskih držav. Družba 2TDK je tako pridobila 101 milijon evrov nepovratnih evropskih sredstev več, kot je bilo predvideno v Novelaciji investicijskega programa (NIP2). Skupna vrednost vseh dodeljenih nepovratnih evropskih sredstev na projektu Drugi tir do danes znaša 390 milijonov evrov.

Katja Ulčar Palan,

Koprčanka – zdravnica v angleškem Brightonu

MEDITERAN JE MOJ DOM

Je že tako, da nam nove ljudi pogosto predstavijo prijatelji. Čeprav sva skoraj istočasno obiskovali Gimnazijo v Kopru, sem jo spoznala šele letos, na enem njenih rednih obiskov pri mami v Kopru. Zdravnica dr. Katja Ulčar Palan je Koprčanka, odraščala je na Nazorjevem trgu, končala Osnovno šolo Janka Premrla Vojka, ki je že dolgo ni več, gimnazijo v Kopru, diplomirala na Medicinski fakulteti v Ljubljani, a jo je življenje odneslo v Anglijo, kjer je ostala in je že več kot 30 let splošna zdravnica v zasebni kliniki Lime tree surgery v kraju Worthing, nedaleč od Brightona, kjer živi. Za vedno? Kdo ve. V zrelih letih se vse raje vrača sem, kjer je morje bolj toplo, kjer je vsa leta ohranjala dragocene prijateljske stike, kjer je še vedno dom.

RADOVEDNOST ŠIRI KRILA

Katja dolgo ni vedela, kaj bi študirala, dobro pa je vedela, da si želi delati z ljudmi. Všeč so ji bili arhitektura, balet, književnost, jeziki, bila je radovedna. Morda so bile te izbire povezane s poklicem staršev, saj je bila mama učiteljica, oče pravnik, a je vendar šla na razgovor na Medicinsko fakulteto v Ljubljano. Takrat so bili sprejemni izpiti drugačni kot danes. Sprejeli so jih 150 in Katja je bila med njimi. Med študijem ji je bila blizu misel, da bi nekoč delala na intenzivnem oddelku, a pomembno je bilo, da dobi stažiranje v Splošni bolnici v Izoli. Ko je na fakulteti postala absolventka, je začutila, da je svet velik in se s strahom spraševala, če se bo res vse delovno življenje gibala na relaciji Koper-Izola. In je šla ... v London za varuško, da zamenja okolje, vidi in doživi svet, »diploma bo že prišla na vrsto kasneje«. V Londonu je nameravala ostati od oktobra do januarja, potem pa jo je tam srečala Ljubezen. Spoznala je bodočega moža in načrtovana nekajmesečna odsotnost se je podaljšala v leto, saj

sta šla potem skupaj na obisk še v njegovo domovino Izrael. Potem se je vrnila domov, diplomirala, poročila sta se v Kopru, oddejala je svoj enoletni staž v izolski bolnici in stara 28 let v Kopru rodila svojega edinca Miha. Še med poročniškim dopustom so se z družino preselili v Veliko Britanijo, ker je mož dobil zaposlitev na univerzi v New Castlu na škotski meji. Po poročniški se je Katja vrnila v Koper, opravila strokovni izpit in se nato za vedno odselila v Veliko Britanijo, začela znova opravljati staž in dodatne izpite za nostrifikacijo slovenske diplome. Tam se je že lotila specializacije iz anesteziologije, pa so se s severa države preselili na jug, kjer je Katjin mož dobil službo kot profesor na Univerzi Sussex v Brightonu. Službo je našla v lokalni bolnici, na geriatričnem oddelku in razmišljala o specializaciji geriatrije in splošne medicine. Kaj kmalu pa jo je poklical in povabil v svojo prakso ter postal njen mentor zdravnik s klinike, kjer Katja kot splošna zdravnica dela že skoraj 30 let. To je Lime tree Surgery v kraju Worthing, 15 km od Brightona. Tu je kmalu

Katja Ulčar Palan v Brightonu, kjer je morje toplo, ko ima 22 stopinj

NATAŠA BENČIČ
RADIO KOPER

napredovala, postala tudi partnerka v podjetju. Po dolgi letih partnerstva je to organizacijsko in finančno zahtevno obveznost pred petimi leti opustila.

NJEN DELOVNI VSAK DAN

Zdravstvo je v Veliki Britaniji organizirano drugače kot pri nas, tam ni koncesij. Šest zdravnikov v njeni zdravstveni ustanovi obravnava 12 tisoč pacientov, za vsakogar imajo povprečno 15 minut časa. Sicer njihova klinika deluje na treh lokacijah, skupno obravnava 28 tisoč pacientov. Po kovidu in dolgi letih dela v zdravstvu zdaj Katja dela polovični delovni čas, zadovoljna je, svoje delo ima zelo rada in je v angleškem zdravstvu, pove, doživela njegove zlate čase: »Organiziranost splošnega zdravstva tu me nekoliko spominja na organiziranost zdravstva pri nas v časih nekdanje Jugoslavije, saj za pacienta skrbim 'od zibelke do groba'. Pacient je zavarovan in na primarni ravni posebej ne plačuje storitev. Na primarni ravni je splošni zdravnik tisti, ki poskrbi tudi za ot-

roke in starostnike, na sekundarni in ko so težave večje, pa se pacienti srečajo z ožje specializiranimi zdravniki. Največjo razliko z našim zdravstvom vidim v tem, da kot splošni zdravnik v Veliki Britaniji, medtem ko pacient z določeno težavo čaka na specialista, lahko opravi velik del preiskav in tudi že zdravljenja. Veliko zdravstvenih opravil v naši kliniki opravijo tudi medicinske sestre brez zdravnika.« Kakšne zdravstvene težave tarejo Angleže? »Veliko je kardiovaskularnih obolenj, visokega pritiska, holesterola, diabetesa, vedno več je duševnih stisk, posebej so te izrazite po kovidu. Veliko anksioznosti je med mladimi, stresa je vse več, a na srečo imamo tudi dejavno socialno službo in paciente, ki imajo ponavljajoče stiske in težave, ki jim botruje izguba službe, socialna šibkost in podobno. Kot zdravnica lahko napotim ne le na pogovor k psihologu, pač pa tudi k socialni delavki.«

BRIGHTON IN ŽIVLJENJE NA OTOKU

»Brighton je univerzitetno, razgibano in precej svobodnjaško mesto, v njem je ve-

liko mladih, veliko družin. Nekoč je bilo letovišče kraljeve družine, ki jo eni obožujejo, spet drugi obsojajo, ker potroši veliko državnega denarja. Iz zaspanega ribiškega mesta je sčasoma postal turistični kraj. S svojega balkona vidim morje. Sivo je, drugačno kot naše, seveda tudi bolj mrzlo. Ko ima 22 stopinj, smo že zelo veseli.« Katja se je sem preselila, ko je imel sin Miha 6 let. Varstvo je v Veliki Britaniji slabo organizirano, zato je vedno imela varuške iz Slovenije, najraje iz Kopra in Izole. Njen sin odlično govori slovensko, veliko poletij je preživel pri nonotih v Kopru, zdaj pa se je ustalil v Londonu. Rada je v Veliki Britaniji, tam je spoznala veliko ljudi, se vmes ločila, zgradila lepo kariero. Navadila se je tudi njihove raznolike hrane. Angleži radi jedo različne mednarodne jedi, njihov curry krožnik ji je postal domač, spoznala in vzljubila je nove okuse in začimbe: »Imam povsem nov zemljevid kulinarike, še vedno pa rada spoham dober zrezek in naredim domače polpete, a tudi skuštrano angleško jabolčno pecivo.« Kakšen se ji zdi njen Koper, ko večkrat prileti domov? »Koper je moje mesto in mi je vedno všeč, čeprav je drugačen kot pred 35 leti. Vese-la sem, da se več dogaja ob morju vse do Izole, da lahko hodimo, rolkamo, kolesarimo, da so uredili plažo. Manjka pa mi malo več življenja, kot je bilo včasih po Kidričevi ulici, preko Titovega trga do Brola, po Čevljarski, kjer je stanovala moja nona, vse do Mude. A tudi to se počasi spreminja. Vedno, ko sem tu, se kaj dogaja.« Pri petdesetih je Katja začela plesati tango. Ta strasten in spoštljiv ples, ki je »kot en nov jezik«, jo je odpeljal v Buenos Aires, na Ibizu, Majorco, Kreto. Morda se nekega dne vrne in tudi tu spet dela kot zdravnica. Kdo ve? Njen sin Miha ji rad reče: »Kaj še čakaš?« »Svet me je naredil takšno, kot sem,« pravi Katja. »Morda bi mi bilo v Sloveniji lažje kot tu. Zagotovo bi bila še enkrat zdravnica, ne vem pa, če bi zapustila domače morje. Ne vem. Verjetno ne.«

Katja in njena mama

Zaradi ljubezni s kolesom iz Anglije v slovensko Istro

»Vedel sem, da mi bo uspelo! Čas teče, nekoč me ne bo več, postajam starejši in prav zato želim početi stvari,« pripoveduje Gerard Hunter, ki se je v začetku julija podal na dolgo in drzno pot s kolesom iz Anglije proti Sloveniji. Po šestnajstih dneh ga je na Belem Križu pričakalo nekaj znanih veselih obrazov.

Pred desetimi leti je Gerard spoznal Sanjo. Spoznala sta se na Malti, kmalu zatem pa je odkril tudi Slovenijo. »Spomnim se, ko sva prvič prihajala sem, je bila nevihta, vozila sva se čez hribe in spraševal sem se, kam sploh greva ... Ko pa sva prispela, sem se v slovensko Istro takoj zaljubil.« Nedolgo zatem sta se odločila, da bosta poletja preživljala v Fiesi, kjer sta našla svoj kotiček ob morju. S terase se odpira razgled na morje, Trst, Ankaran ter vrhove Alp in Nanos. »Pred nekaj leti bi izbral gore

– tudi te so pomemben del mojega življenja. Danes pa izberem morje,« pravi z nasmehom in doda: »Počutim se kot Slovec. Bil sem celo na Triglavu!«

Z MOTORJA NA KOLO

Čeprav ni profesionalni športnik, se Gerard že vrsto let ukvarja z ragbijem, v pogovoru pa omeni tudi plezanje in jadranje. Na idejo, da bi v Slovenijo prikolesaril, je prišel povsem spontano, medtem ko se je z motorjem vozil po Karavankah. »Pripeljal sem se do prelaza Brenner. Spodaj sem videl kolesarje, ki so šli po drugi poti in vse doživljali povsem drugače. Hotel sem izkusiti tudi to. Vedel sem, da ne bom odnehal in da mi bo uspelo.« Prejšnji mesec je prodal motor in se brez oklevanja odpravil na pot s čisto običajnim kolesom. Med potjo je srečal številne ljudi, se ustavljal in klepetal. »Veliko jih je mislilo, da imam električno kolo, ampak ne, vozil sem se z navadnim, svojim kolesom, ki je brez težav prestalo celotno pot.«

BITI PRISOTEN BREZ TELEFONA, BREZ GLASBE, LE Z LJUDMI

»Ko voziš kolo, nisi na telefonu. Prisoten si v trenutku,« pravi. »Moj mlajši sin me je vprašal, kakšno glasbo sem poslušal med vožnjo. Odgovor je bil: nobene! Bil sem sam s sabo in z ljudmi, ki sem jih srečeval.«

MILICA
GOLIJANIN

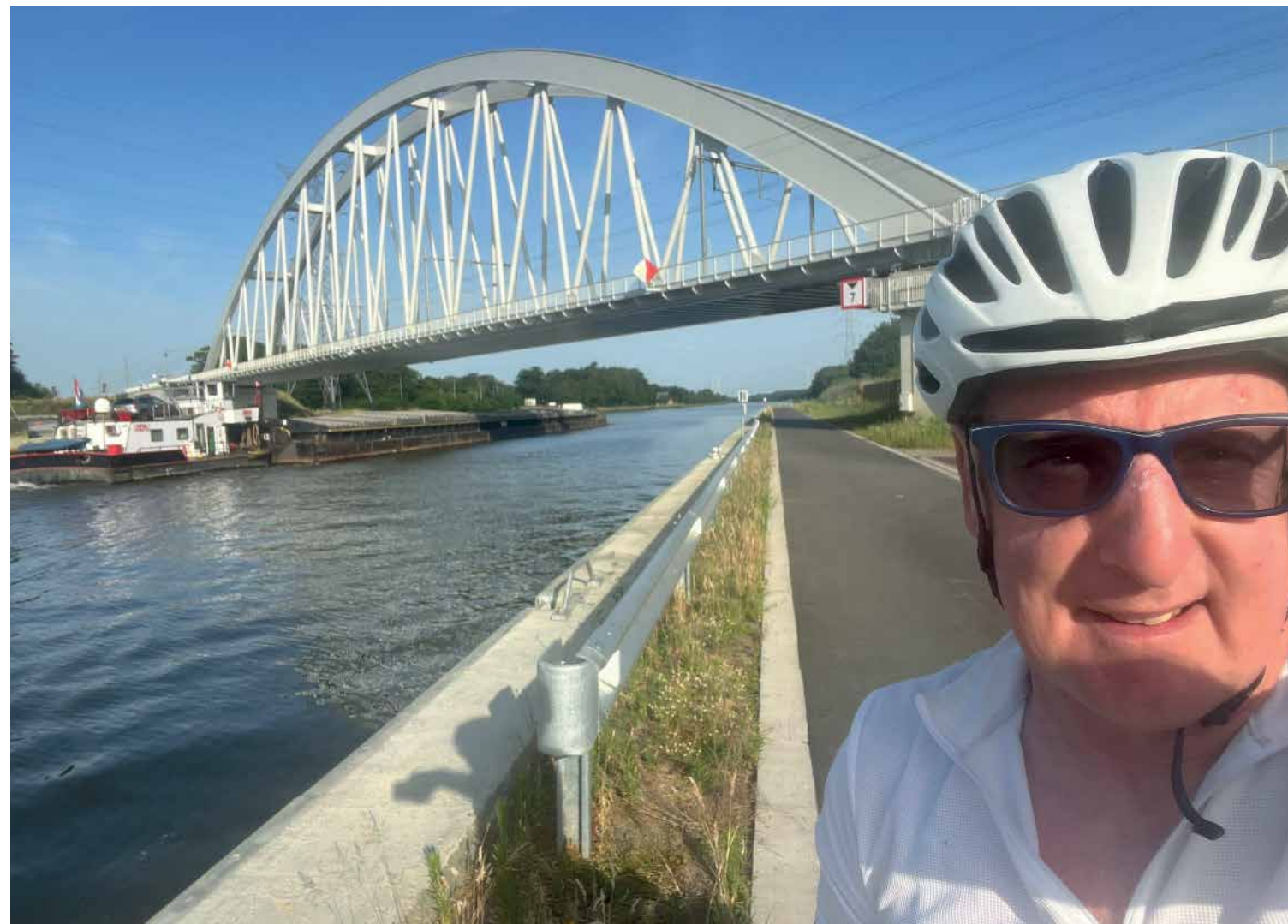
Vedno so ga privlačile pustolovščine. »Prijatelj mi je enkrat rekel: 'Jaz tega nikoli ne bi zmo-gel,' pa sem mu odgovoril: 'Bi, če bi si to res želel.' Vse, kar si res želimo, lahko tudi doseže-mo.«

Gerard je prepričan, da je bolje poskusiti in ne uspeli, kot pa se pozneje spraševati, kaj bi bilo, če bi vsaj poskusil.

»SLOVENIJA SE MI ZDI KOT DOM«

Gerard in Sanja sta se poročila v Piranu, poročno slavlje pa je potekalo v gostilni na Belem

Križu, kjer so Gerarda ob prihodu s kolesarskega podviga tudi slovesno sprejeli. »Veliko mi pomeni, da sem lahko del te skupnosti. Rad imam ljudi, lokale, hrano. Rad imam Slovenijo. Ljudem pripovedujem o tej državi, a ne vsem, samo pravim ljudem,« pove v smehu. »Tukaj je vse lepo urejeno in premišljeno razporejeno in v tem resnično uživam.« Tudi Sanja v smehu doda, da Gerard v Piranu pozna več ljudi kot ona. Pustolovčin bo zagotovo še veliko, zdaj pa je čas za uživanje v lepotah slovenske Istre.

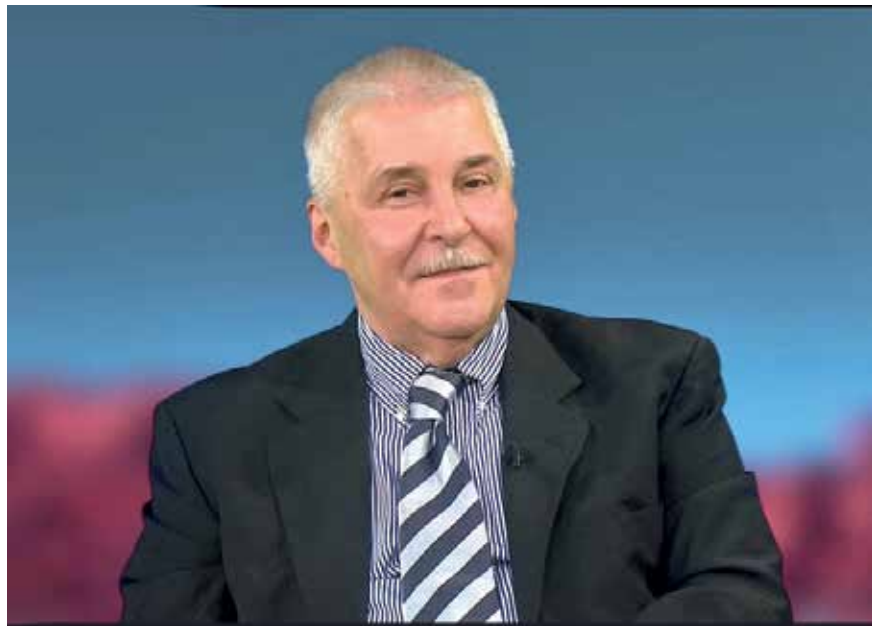
www.pinja.si

Neverjetna življenjska zgodba legendarnega voditelja in DJ-a Daria Diviacchija

PRI SEDEMDESETIH KONČNO OČE!

Dario Diviacchi v sebi združuje tisto neverjetno mešanico slovenskega, hrvaškega in italijanskega, ki ga dela nadvse šarmantnega in svetovljanskega. Od nekdanj je bil pred časom, znal je zavohati smernice in jih ustvarjati. Še pred legendarnim MTV je na TV Koper ustvarjal kontaktne glasbene oddaje *Alta Pressione* in *Videomix*. Glasbo je vrtel v velikih italijanskih diskotekah, se spretno vrtel med dolgonogimi lepoticami, saj je regionalni zastopnik za *Miss Italije*. Dolgo je veljal za neulovljivega in je svoje življenje posvečal predvsem glasbi, lepoti in zabavi. Lani pa je po spletu naključij spoznal 19-letnega Lamina, ki je v Italijo prišel kot begunec iz *Sierre Leone*. Spoprijateljila sta se in srčni Dario je posvojil Lamin, ki se mu je nasmehnila neverjetna sreča; obiskuje mednarodno gimnazijo v Devinu in si želi postati zdravnik.

Na pogovor v Sesljanu, kjer zadnje desetletje živi v hiši svojih staršev, pride s prekrasnim kosmatincem pasme avstralski ovčar, Rockom. »Glede na to, da imam od nekdanj tako rad glasbo, je bilo to najbolj logično ime zanj,« se muza dobro razpoloženi Dario, ki ima nepozabne spomine na odraščanje v vasi Mavhinje v zaledju Trsta. »V njej so živele štiri italijanske družine, vsi ostali so bili Slovenci. Moja mama je Slovenka iz Goriških brd, oče pa Istran

Dario Diviacchi in Majda Santin pred radijskim mikrofonom, ko sta navduševala poslušalce.

iz Motovuna. Mama je delala v Gorici, in ko so zaprli meje, je ostala v Italiji. Potem je spoznala očeta, pa sta se, kot pravijo v teh krajih, »dala skupaj«, si ustvarila družino. Preživiljal sem brezskrbno otroštvo in že od malega je bila glasba moja velika ljubezen. Starša sta želela, da bi imel poklic, od katerega bi lahko živel, zato sem obiskoval šolo za geometra v Trstu, vendar nisem nikoli delal v tem poklicu. Na to šolo sem šel, ker sem imel rad risanje, vse drugo pa me ni veselilo, zato sem se vsako leto spopadal s slabimi ocenami in popravnimi izpiti. Profesor mi je nato našel delo v podjetju, ki se je ukvarjalo s talnimi oblogami. Tam sem delal izmere in prav mi je prišlo vsaj nekaj znanja iz šole,« se muza Dario, ki je čisto oživel ob glasbi. V tistih časih so vsi noreli ob uspešnicah Tine Turner, Boney M, Donne Summer in že zelo zgodaj je dobil priložnost vrteti glasbo po italijanskih diskotekah.

DISKOTEKE SO BILE PRAVI MAGNETI ZA ZABAVO

»Tisto so bili res nori časi. V podjetju s preprogami sem dobil na mesec 200.000 lir, v diskoteki v Lignanu pa samo za delo ob koncih tedna 800.000! Kmalu sem pustil službo in se ukvarjal samo še z glasbo. Pridno sem si nabiral stike in ponudbe za delo in bil popolnoma zaseden. Imel sem eno največjih zbirk plošč. Šel sem na Radio Koper in jim ponudil, da bi naredili oddajo. Čez pol leta so me poklicali in mi predlagali poskusno oddajo. Za radijski mikrofoni je sedel skupaj z Majdo Santin, s katero sta se hitro odlično ujela. Oba mlada, sproščena, zgovorna, nastala je krasna oddaja, lestvica najboljših pesmi *Weekend musicale*, ki so jo poslušalci lepo sprejeli. Ker je šlo tako odlično, je bil režiser Peter Juratovec zelo zadovoljen in mi čez nekaj mesecev predlagal še televizijsko oddajo. Problem je bil najti video posnetke. Poklical sem v Milano in založbe prosil še za to. Ko smo vse nabrali, je eno leto pred MTV nastala oddaja *Videomix*, pa še *Alta Pressione*. Na začetku sem imel pred kamero malce trem, a je hitro steklo vse gladko in tekoče,« se spominja Dario, ki je v hipu dobil kopico oboževalk.

ZASUT Z LJUBEZENSKIMI PISMI IN ŽENITNIMI PONUDBAMI

Pisale so mu pisma, ga klicale, pošiljale poročne ponudbe ... V določenem trenut-

ANDREJA COMINO

ku je v redakcijo prispelo toliko pisem, da jih sploh ni zmogel sam prebrati, kaj šele nanje odgovoriti. To so bili časi še pred družabnimi omrežji, ko se je bilo treba pošteno potruditi, da si prišel do svojega idola, kar je danes težko predstavljivo. Ob delu na televiziji pa je še pridno vrtel glasbo po diskotekah po vsej Italiji. Ker je imel toliko dela, se je preselil v Videm (Udine), ki je imel tudi eno največjih diskotek v regiji *Love Story*.

PRIJATELJ NAJVEČJIH ZVEZD

Voditelj in DJ Dario pa je z veseljem organiziral tudi koncerte. Kar nekajkrat so nastopili sloviti Adriano Celentano, Renato Zero, Antonello Venditti, Angelo Branduardi, Ornella Vanoni in številni drugi. To je

Dario je bil eden najuspešnejših DJ-ev v Italiji.

bila glasba za njegovo dušo. »Velikokrat je bilo tudi hudo naporno voziti se v vseh vremenskih razmerah, megli in dežju trikrat tedensko iz Kopra v Ravenno, a ko si mlad, imaš obilico energije,« v smehu pravi Dario, ki že četrto stoletja v regiji Furlanija in Benečija organizira tudi tekmovanje za *miss Italije*. Sodeloval pa je tudi na drugih mednarodnih lepotnih izborih – *miss mondo*, *miss tourism* in bil vedno obkrožen z lepimi dekleti. »Disko ima svoj imidž, DJ, postaven ali ne, je vedno magnet za dekleta,« se muza Dario, ki je prejel veliko simpatičnih ponudb, a kot se šali, je bil vedno »vagabund« – neulovljiv. Ob glasbi je dočkal tudi upokojeve. Kljub temu je še vedno na tekočem z dogajanjem v poslu, ki mu je posvetil toliko svojega življenja.

NOVODOBNI KLUBI MU NISO PREVEČ VŠEČ

»Zdaj je zelo drugače. Disko glasba se je v zadnjih desetletjih spremenila na slabše. Pa nisem nostalgichen, vendar se mi trenutna glasba ne dopade. Preveč je mehanična, tehnična, v njej je premalo človeškega. Tudi pred desetletji je bilo zelo močno ozvočenje, vendar si v skladbah zelo jasno slišal človeški glas. Kljub temu pa s prijatelji občasno še vedno obiskujemo diskoteke, vendar na večer ne samo ene, ampak več, da začutimo utrip. Lušno pa je tudi poleti v klubih na prostem. Še vedno z veseljem vzdržujem stare stike. Ljudje, tudi iz Slovenije, me še vedno veliko kliče-

Dolga leta organizira regionalni izbor Miss Italia.

jo,« pove Dario, ki v Vidmu z veseljem organizira kulturne prireditve. Ko si enkrat v tem, je težko izstopiti. Njegovo življenje pa se je zelo spremenilo v zadnjih dveh letih.

LAMIN MU JE SPREMENIL ŽIVLJENJE

Začelo se je z zdravstvenimi težavami, moral je v bolnišnico, kjer so mu vgradili dva »bypassa« - obvoda. V takšnem stanju je

težko skrbel za vrt okoli hiše. Pomagat mu je hodil gospod, ki je občasno s seboj pripeljal mladega fanta, ki je tudi rad priskočil na pomoč. »Lamin prihaja iz Sierre Leone, v Italijo je prišel kot begunec, saj tam ni imel možnosti za šolanje in delo. Iz Milana je prišel

v Trst in si počasi urejal dokumente. Sčasoma sva se spoprijateljila. Ugotovil sem, da je krasen, priden in srčen človek, vedno pripravljen priskočiti na pomoč. Počasi so se med nama začele spletati očetovsko-sinovske vezi. Ker je zelo priden tudi v šoli, so ga sprejeli na mednarodno gimnazijo UWC v Devinu. Posebnost njihovega izobraževalnega sistema je spodbujanje raznolikosti, ki je prisotna v skupnostih vseh šol. Dijaki v takem okolju, poleg mednarodno priznane izobrazbe, pridobivajo neprecenljive izkušnje, ki jim širijo obzorja in pogosto na novo oblikujejo nazore in navade. Spodbujeni so, da z lastnimi idejami soustvarjajo družbo prihodnosti. Na vsakem koraku se pojavijo priložnosti za osebno rast in razvoj različnih potencialov,« razlaga Dario, ponosen, da je Laminova sošolka tudi hčerka nizozemskega kraljevega para. Lamin je uspešno končal prvi letnik, trenutno si žepnino služi na plaži. Ker ga je Dario posvojil (to mu je uspelo urediti v rekordnem času), je zdaj pomirjen glede bivanja (pri Dariu) in šolanja v Italiji. Želi si postati zdravnik in tako pomagati ljudem, ki so mu priskočili na pomoč v najbolj občutljivih trenutkih življenja.

Največjo srčnost pa je pokazal, ko je posvojil 19-letnega mladeniča Lamina iz Sierre Leone. Prizna, da se je soočil z velikanskimi kontrasti, od različne starosti, kulture, navad ...

Solinarski praznik ob sv. Jerneju – poklon prostoru, ljudem in soli

SEČOVELJSKE SOLINE BODO KONEC AVGUSTA PONOVO ZAŽIVELE V RITMU TRADICIJE. SOLINARSKI PRAZNIK OB PRAZNIKU SV. JERNEJA VABI OBISKOVALCE, DA DOŽIVIJO ČAROBNOST PROSTORA, KJER SE SOL ŠE VEDNO PRIDELUJE ROČNO, TAKO KOT NEKOČ. DEL SOLINARSKEGA PRAZNIKA BO 23. AVGUSTA POTEKAL V KRAJINSKEM PARKU SEČOVELJSKE SOLINE. BOGAT PROGRAM Z USTVARJALNIMI DELAVNICAMI, VODENIMI OGLEDI, KULTURNIMI NASTOPI, PRIKAZOM POBIRANJA SOLI IN SIMBOLIČNIM SLOVESOM SOLINARSKÉ DRUŽINE SE BO ODVIJAL VES DAN. V NEDELJO, 24. AVGUSTA, PA SE BO PRAZNIK SV. JERNEJA OBELEŽIL ŠE S SVETO MAŠO V LOKALNI CERKVI. VLJUDNO VABLJENI V SOLINE, V SRCE NAŠE DEDIŠČINE.

Avgustovski sončni žarki nežno božajo površje solin, veter prinaša vonj po morju in soli, ki je skozi stoletja oblikovala življenje ob slovenski obali. Krajinski park Sečoveljske soline bo konec avgusta znova zaživel v posebnem duhu dediščine, spoštovanja in skupnosti. Solinarski praznik ob sv. Jerneju ni le dogodek, ampak poklon prostoru, ljudem in soli, ki je skozi čas tkala zgodbo tega območja, ter predvsem vsem, ki jo s trudom, znanjem in potrpežljivostjo še danes pridelujejo na tradicionalen način.

Nekoč so se ob godu sv. Jurija, aprila, solinarske družine selile v Sečoveljske soline, kjer so ostale do sv. Jerneja, 24. avgusta, ko so se po zaključku solinarske sezone vrstile domov. Danes se te selitve ne dogajajo več, a njihovo zgodbo obujamo z razgibanim programom praznika, ki ohranja spomin na ta posebni življenjski ritem. V soboto, 23. avgusta, bo praznik potekal na območju Krajinskega parka Sečoveljske soline, v nedeljo, 24. avgusta, pa v cerkvi sv. Jerneja na Seči.

SOL KOT SKUPNA ZGODBA PROSTORA

Sol ni bila le vir preživetja, temveč osrednje gonilo lokalne skupnosti. Povezovala je družine, ribiče, trgovce, kulturo in praznike. Krajinski park Sečoveljske soline je danes eno redkih območij, kjer se sol še vedno pridobiva po stoletja stari metodi, ročno, v sozvočju z naravo in ob minimalni uporabi strojne mehanizacije.

Praznik, ki nastaja v sodelovanju s Skupnostjo Italijanov Giuseppe Tartini Piran, Avditorijem Portorož, podjetjem SOLINE

Pridelava soli d.o.o., Pomorskim muzejem Sergej Mašera Piran ter številnimi društvi, je več kot le dogodek – je stičišče naravne in kulturne dediščine ter sodobne skupnosti.

SOLINARSKA SOBOTA: MED DEDIŠČINO, NARAVO IN OKUSOM

Sobota, 23. avgusta, bo prinesla celodnevno praznovanje na območju Lere, in sicer med 11. in 20. uro. Program bo namenjen vsem generacijam. Obiskovalce pričakujejo ustvarjalne delavnice za otroke, predstavitve naravovarstvenih projektov in delovanja Muzeja solinarstva, stojnice z lokalnimi dobrotami, prikazi tradicionalnih znanj, degustacije in vodeni ogledi.

V sodelovanju s Krajinskim parkom Strunjan bodo predstavljene tudi Strunjanske soline, manjši, a dragoceni del piranske solinarske krajine, kjer podjetje SOLINE prav tako skrbi za pridobivanje soli po tradicionalnih metodah. Letos bo posebej poudarjeno izobraževanje. Predstavljen bo projekt LIFE URCA PROEMYS, namenjen zaščiti edine evropske avtohtone sladkovodne želve – močvirske sklednice, ki prebiva tudi na območju Krajinskega parka Sečoveljske soline. Otroci bodo lahko zbirali žige na posameznih postajah, odrasli pa prisluhnili predavanju direktorja Pokrajinskega muzeja Koper, Marka Bonina, o pridelavi soli na Leri na začetku 20. stoletja. V večernih urah bo na občinskem solnem polju prikaz pobiranja soli ob spremeljavi Portoroškega pevskega zbora in folklornega društva Val Piran ter pogostitev v okviru projekta Solinarska kulinarika. Ob koncu dneva bo Solinarska družina z barko simbolično zapustila soline in odplula proti Piranu. Vstop v Krajinski park Sečoveljske soline bo v soboto, 23. avgusta, brezplačen.

NEDELJA PRI CERKVI SV. JERNEJA

V nedeljo, 24. avgusta, bo praznik zaživel v bolj duhovnem vzdušju. Ob 10. uri bo v cerkvi sv. Jerneja na Seči sveta maša, nato pa bo sledilo druženje pred cerkvijo z glasbeno skupino So-La-Si, Solinarsko družino in umetnico Loredano Zega z delavnico kaligrafije v soli in fangu.

ZAKAJ PRAZNIK DANES ŠE POSEBEJ ŠTEJE

Solinarski praznik ni zgolj predstavitev obrti in kulturnih praks. Je opomnik, da prostor, kot so Sečoveljske soline, ni samoumeven. Zahteva znanje, skrb in sodelovanje, zato so takšni dogodki dragocena priložnost, da se znova povežemo z naravo in preteklostjo.

»Solinarski praznik je poklon preteklosti, obenem pa pomemben del sedanjosti. Naša sol ni le najboljše, ampak nosi tudi zgodbo, ki jo želimo deliti,« pravi Aleksander Valentin, direktor podjetja SOLINE Pridelava soli d.o.o.

Vsi dogodki in vodeni ogledi bodo brezplačni. Organizirani bodo tudi avtobusni prevozi med vstopnima točkama parka, tako da bodo obiskovalci lahko spoznali obe območji, Lero in Fontanigge. Podrobnejši program je na voljo na www.avditorij.si.

Sol je dediščina, ki povezuje preteklost, lokalno skupnost in naravo in prav to Solinarski praznik vsako leto slavi.

Vljudno vabljeni!

Podrobnejši program je na voljo na www.avditorij.si

Pametno pristanišče: v Luki Koper uvajajo daljinsko upravljanje dvigal

Na kontejnerskem terminalu Luke Koper uvajajo pomembno tehnološko novost – sistem za daljinsko upravljanje mostnega dvigala RMG, ki prinaša boljše delovne pogoje in večjo varnost zaposlenih ter boljšo optimizacijo delovnih procesov in produktivnost. Trenutno na ta način že v zreli testni fazi upravljajo eno od mostnih dvigal, postopoma pa bodo lahko na daljavo vodili tudi druga mostna dvigala.

Projekt daljinskega upravljanja ne pomeni le tehnološke nadgradnje, ampak konkretne izboljšave pri vsakdanjem delu in počutju zaposlenih. Ena od prednosti uvedbe takega načina dela je ustvarjanje zaposlenemu prijaznejšega in bolj varnega delovnega okolja, saj se delo izvaja v sodobno in tehnološko opremljeni nadzorni sobi, kjer so tveganja za nastanek poškodb tako ljudi kot opreme bistveno manjša. Daljinsko upravljanje dvigala zaposlenim zagotavlja veliko boljše pogoje dela, saj omogoča upravljanje iz pisarne, kjer je delovno okolje ergonomsko prilagojeno, telesna drža manj obremenjena, delovni prostor pa ni podvržen vremenskim in procesnim dejavnikom, ki so lahko za upravitelja moteči.

»Sistem daljinskega upravljanja predstavlja pomemben korak na poti digitalnega prehoda in uvajanja koncepta pametnega pristanišča (Smart Port), saj združuje napredno tehnologijo, večjo učinkovitost in boljše pogoje dela. S tem med drugim sledimo ciljem, ki smo jih opredelili v strateškem poslovnem načrtu družbe za obdobje od 2024 do 2028,« je o ciljih Luke Koper na poti pametnega pristanišča povedala predsednica uprave **Nevenka Kržan**.

Za daljinsko upravljanje dvigala RMG so v Luki Koper že usposobili nekatere zaposlene na kontejnerskem terminalu, ki so nato tudi opravili svoje prve daljinske premike. Kot so izpostavili zaposleni, je delo v nadzorni sobi v primerjavi s tistim na višini fizično lažje in zaradi mirnejšega okolja manj stresno. Izobraževanje

poteka hitro in učinkovito, saj je konzola za upravljanje RMG dvigala zelo podobna tisti na dvigalih.

Daljinsko upravljanje prinaša tudi boljšo izrabo delovnega časa, saj je omogočen lažji dostop do delovnega mesta brez fizičnega napora, to pa pomeni tudi učinkovitejši začetek in zaključek delovnega dne. Nova oblika dela prinaša tudi dodatne prednosti in izboljša-

ve, saj bo imel upravljaivec večjo preglednost nad deloviščem, kar se bo srednjerочно odrazilo tudi na produktivnosti in učinkovitosti delovanja celotnega terminala. Kot je napovedal tehnični vodja na kontejnerskem terminalu **Edvin Boškin**, v Luki Koper v prihodnosti načrtujejo nadgradnjo preostalih RMG dvigal na način, da bo omogočeno upravljanje na daljavo: »Tudi vsa dvigala, ki bodo obratovala na novo zgrajenih površinah in obalah severnega dela prvega pomola, bodo imela možnost upravljanja na daljavo.«

FUGA 2025 Festival umetniške rasti in poguma združil mlade ustvarjalce

MATEJ
SUKIČ

S podelitvijo festivalskih nagrad in sklepnim koncertom se je 15. julija zaključila šesta izdaja Festivala FUGA, ki je med 11. in 15. julijem oživila umetniški utrip Kopra, Portoroža in okolice. V šestih dneh se je predstavilo več kot petdeset mladih ustvarjalcev iz Slovenije, Slovaške, Poljske in Švice, ki so s predstavami, razstavami in glasbenimi nastopi ustvarili edinstven prostor srečevanja, dialoga in umetniške raziskave. Festival je dokazal, da mlada umetnost ne išče le odrov, temveč tudi prostor za refleksijo, povezovanje in drznost.

Festival FUGA 2025 je potekal v organizaciji Gledališča Koper in v sodelovanju s številnimi partnerji, med katerimi so Gledališče Glej, Obalne galerije Piran, Avditorij Portorož, Klub študentov občine Koper (KŠOK) in drugi. Ključno vlogo pri izvedbi festivala so imeli sponzorji, še posebej Študentska organizacija Univerze na Primorskem (ŠOUP), ki festival podpira že od njegovega začetka, ter Občina Piran in podjetje Okolje Piran.

»FUGA se razvija v prostor, kjer se gledali-

šče povezuje z vizualno umetnostjo, glasbo in refleksijo sveta, ki nas obdaja. Multidisciplinarnost ni več dodatek, temveč jedro našega poslanstva. Verjamem, da lahko FUGA postane vodilni festival umetniškega raziskovanja v regiji – prostor, kjer mladi ne samo ustvarjajo, temveč tudi mislijo umetnost in njen vpliv na družbo,« je ob zaključku povedal umetniški vodja Ivan Loboda.

Strokovna žirija, sestavljena iz Varje Hrvatini, Maje Izetbegović in Franciske Éry, je

podelila tri nagrade: nagrado za najboljšo predstavo je prejela Shooting Snow White švicarske umetnice Anne Lise Grebe, nagradi za izjemen umetniški dosežek pa sta odšli v roke Lucije Lorenzutti za predstavo Figuræ Veneris Historiæ (UL AGRFT) in ansamblu iz AST Krakow za Fewer Emergencies. Občinstvo je najvišjo oceno namenilo prav zmagovalni predstavi iz Švice.

Foto: Matic Menegalijski

Modno do jeseni

Kateri modni kosi nas bodo pospremili na dopust in česa ne sme manjkati v poletni garderobi?

Do jeseni nas ločita še slaba dva meseca, a to nikakor ne pomeni, da že zdaj odštevamo dneve do menjave garderobe. Poletje je še v polnem razcvetu z dolgimi dnevi, vročimi večeri in priložnostmi, da svojo modno ustvarjalnost izrazimo na vsakem koraku. Prav zato je zdaj pravi trenutek, da izkoristimo zadnje tedne poletja in jih preživimo v koraku z aktualnimi smernica-

mi. Morda pa med popusti in poletnimi znižanji ujamemo še kak ključni kos, ki bo nepogrešljiv del naše počitniške garderobe.

ZIMZELENI POLETNI KOSI

Zimzeleni modni kosi vsakega poletja so tisti, ki nas vsakič znova rešujejo iz modnih zagat in zato v omari modnih navdušenk preprosto ne smejo manjkati. Mednje nedvomno spada lah-

kotna lanena srajca – sveža, naravna in elegantna – ki jo lahko nosimo odprto kot jaknico, zavezano v pasu ali z zavihanimi rokavi za sproščen videz. Ne sme manjkati niti klasična bombažna bela, črna ali bež majica brez rokavov, ki postane osnovni kos za nešteto kombinacij. Poleg nje so tukaj še bermude s pridihom moške elegancije, vsaj en model belih hlač in vsaj enih lanenih ter

zračne poletne obleke, ki z lahko prehajajo iz jutranjih opravkov v večerne izhode. Med poletnimi dodatki ostajata nepremagljiva tudi slamnata torba in nevtralna kapa s šiltom, ki skupaj ustvarita tisti prefinjen poletni videz.

SATENASTO KRILO NA STO NAČINOV

Satenasto krilo je že nekaj sezon zapored stalnica v garderobi

ANDREJA
ČMAJ FAKIN

modnih navdušenk, a letos poletje je njegovo mesto med »must-have« kosi še toliko bolj zaslužno. Elegantno, hkrati lahkotno, žensveno, a obenem preprosto za kombiniranje. Ne glede na to, ali se odpravljate na plažo, v mesto ali na večerni koktejl, obstaja vsaj ena kombinacija s satenastim krilom, ki vam bo olajšala izbiro. Ključ je v pravem usklajevanju od osnovnih to-

pov do bolj sofisticiranih dodatkov. Zvečerja lahko nosite s kratko srajčko z vzdom in elegantnimi mule sandali s peto, ki ustvarijo sproščeno, a prefinjeno podobo. Za mestne opravke je odlična izbira kombinacija z belo bombažno majico in udobnimi sandali s tankimi paščki. Če želite nekoliko bolj drzen videz, pa posežite po satenastem krilu z živalskim vzorcem, oprijetem topu s tankimi naramnicami in višjih petah. Za obalni oddih bo zadostovala preprosta rebrasta majica brez rokavov v kombinaciji s potiskanim sa-

tenastim krilom in natikači, ki z dvojnimi paščkom poskrbijo za dodatno udobje.

MODNI DODATKI ZA PIKO NA I

Za piko na i poletnemu videzu pa poskrbijo modni dodatki, ki utelešajo sproščen duh obmorskih počitnic. Zaplestnice in uhani, okrašeni z motivi morskih zvezd, školjk ali perlic, v trenutku pričarajo občutek bližine morja tudi sredi mesta. V kombinaciji s trendovskimi coconut milk nohti, ki s svojo mlečno belino poudarjajo zagorelo polt in dodajo pridih elegancije, boste ustvarili popoln poletni outfit.

GEODETSKE STORITVE d.o.o. PORTOROŽ

VBS d.o.o. Portorož
Obala 125, 6320 Portorož
tel.: 05/677-85-80
GSM: 031/637-176
e-mail: bogdan@vbs.si

ELEKTROCENTER

Vabljeni v specializirano trgovino z elektrotehničnim materialom • Z načinom samopostrežbe za vaš hitrejši nakup

Salon svetil in največja ponudba elektromateriala
Vanganelška c. 6, Koper • www.elektro-center.si
Tel.: 05/ 612 1500 • GSM: 041 283 385

PREVERJAMO URBANE MITE

Uši v laseh, miti v glavi

KO IZ VRTCA ALI ŠOLE PRIDE OBVESTILO, DA SO SE V SKUPINI POJAVILE NAGLAVNE UŠI, MED STARŠI HITRO ZAVLADA PANIKA – SLEDI PRASKANJE PO GLAVI (TUDI ČE UŠI SPLOH NIMAMO), HITENJE V LEKARNO IN POGOSTO TUDI CEL KUP NAPAČNIH UKREPOV.

Naglavne uši niso nič novega in nič sramotnega, a okoli njih še vedno kroži veliko mitov in zmot, ki povzročajo zmedo, neprijetnosti in pogosto tudi nepotrebno zaskrbljenost. To pa predvsem zato, ker je bila uživost nekoč povezana s slabimi higienskimi navadami in revščino. Danes pa se uši lahko pojavijo kjerkoli, kadarkoli in pri komurkoli. Ko o ušeh poznamo več preverjenih dejstev, lahko ukrepamo bolj mirno, učinkovito in brez nepotrebne stresa – zase, svojega otroka in vse v njegovi bližini.

1. Uši skačejo/letijo z glave na glavo. Ni res. Med starši še vedno kroži prepričanje, ki so nam ga predale naše none, in sicer da se naglavne uši prenašajo tako, da skačejo (ali celo letijo) z glave na glavo. To pa ne drži. Uši se premikajo s plazenjem in se zato prenašajo ob neposrednem tesnem stiku z glavami ali pa prek uporabljenih predmetov (npr. glavniki, kape ipd.).

2. Uši so znak slabe higiene. Ni res. Uši se ne hranijo z umazanijo, ampak s krvjo, ki jo sesajo. Uživost v današnjem času ni več pokazatelj slabe higiene, saj se pojavlja praktično kjerkoli, tudi v najbolj razvitih državah, ki imajo visok higienski standard.

3. Uši se prenašajo preko hišnih ljub-

ljenčkov. Ni res. Naglavne uši se pojavljajo samo pri ljudeh in se hranijo samo s človeško krvjo, zato hišni ljubljenci niso njihovi prenašalci in jih posledično pri njih ne bomo našli.

4. Uši se prenašajo preko kap, čelad, glavnikov ali krtač. Delno drži. Uši brez hrane ne preživijo več kot dan ali dva, zato lahko, če se priplazi jo na določen predmet, hitro poginejo. Najpogostejše se zato prenašajo ob tesnem stiku glav, lahko pa se zgodi, da se prenesejo tudi preko kap, glavnikov, krtač, posteljnine, ki jih istočasno uporablja oseba, ki ima uši in tista, ki jih (še) nima.

5. Uši so prenašalke bolezni. Ni res. Uši niso povzročiteljice bolezni in ne prenašajo okužb. Lahko pa vseeno zaradi praskanja pride do sekundarnih okužb ranic, ki ob tem nastanejo.

6. Uši se težje prenesejo na umazane lase. Res je. Na čistih, gladkih laseh (brez ma-

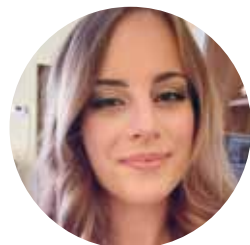
ščobe, prahu ali izdelkov za oblikovanje) uši lažje plezajo in se gibljejo. Mastni lasje pa so v nasprotnem primeru spolzki ali lepljivi, kar oteži oprijem. Čisti lasje nudijo boljšo površino za pritrnitev gnid, saj lahko umazanija ali maščoba ovirata lepljenje. Naj poudarim, da to, da otrokom (ali sebi), ob pojavu uši v vrtcu ali šoli, dlje časa ne operete las, ni 100 % zagotovilo, da otrok uši ne bo dobil.

Naglavne uši niso znak slabe higiene, ne izbirajo po starosti, čistoči ali navadah, in – kar je najpomembnejše – jih lahko učinkovito odpravimo. V nadaljevanju nekaj nasvetov, ki so povzeti iz spletne strani Nacionalnega inštituta za javno zdravje, kaj storiti, ko v vrtcu ali šoli dobite obvestilo, da so se pojavile naglavne uši (kar se najbolj pogosto zgodi ravno ob začetku novega šolskega leta, ko so tesni medsebojni stiki med otroki ponovno bolj pogosti):

- Pod močno svetlobo in z gostim glavnikom pregledajte otrokovo lasišče, še posebej za ušesi, na tilniku in ob lasni meji.
- Če najdete uši ali gnide – ukrepajte takoj. V lekarni kupite preverjeno sredstvo proti ušem in upoštevajte navodila proizvajalca za njegovo uporabo. Po zdravljenju lase počesite z gostim glavnikom. Postopek ponovite po 7-10 dneh.
- Pomembno je tudi to, da o tem, da ima vaš otrok uši, obvestite vrtec ali šolo, saj bodo samo tako lahko tudi drugi starši svoje otroke podrobno opazovali in pregledovali – to ni sramota, ampak odgovorno ravnanje.
- Preglejte tudi vse ostale družinske člane (brate, sestre, starše, nonote) oz. tiste, ki so z otrokom v tesnem stiku.
- Zamenjajte in operite osebne predmete (kape, posteljnino, elastike, igrače, obleke ...). Lahko jih v pralnem stroju operete na vsaj 60 °C ali pa jih za 10 do 14 dni zaprete v nepropustno vrečko na sobni temperaturi ali 24 ur v zmrzovalniku. Prav tako prekuhajte glavnike in krtače.
- Vsaj 2–3 tedne po okužbi redno pregledujte otroka, saj se uši hitro ponovno prenesejo.
- Poučite otroka o tem, da naj s prijatelji, sošolci ne izmenjuje kape, elastik, glavnikov, šalov ter da se izogiba dotikanju glave ob glavo.

Več podrobnih informacij lahko poiščete na spletni strani www.nijz.si.

MANCA HRIBOVŠEK

Vrt v avgustu

Tu je raznolik avgust. Julija so bile visoke vročine, ni bilo pravih padavin, zato rastlinam v našem vrtu ni bilo prijetno.

SAŠO MEJAK

Ne vemo, kakšne bodo avgustovske temperature, a nas bogato obdarjajo plodovke, torej paradižniki, paprike, jajčevci, bučke, kumarice, čili, melone, lubenice ..., ki so bogat vir vitaminov in mineralov. Če smo dobro namakali, lahko pričakujemo obilen pridelek slastnih melon in lubenic, tudi ostale zelenjadnice nas bogato nagrajujejo. Rastline lahko poškropimo z aminokislinskimi pripravki in pripravki iz morskih alg za moč, poleg tega jim lahko pomagamo z okopavanjem. Ko razrahljamo prst, prekinemo kapilare in zmanjšamo izhlapevanje vode iz tal. Pripravljamo lahko že gredice za jesen. Opravimo lahko setev radičev, endivije, špinacije, motovilca in tudi že zimске solate in seveda upamo tudi na dež.

V **zeliščnem vrtu** ob visokih temperaturah uživamo v vonjavah. Poskrbimo, da so rastline oplete, da ne pride do prekomerne izgube vlage, da so odstranjeni vsi poškodovani poganjki. Nabiramo lahko mnoge rastline, nabiranje opravimo v zgodnjih jutranjih urah, ko ni več rose. Nabiramo le zdrave rastlinske dele, ker dajo največ. Sušimo večinoma v senčnih zračnih lokacijah. Po sušenju jih pospravimo v papirnate vrečke ali v steklene posode in jih uporabimo pozimi. Avgusta lahko nabiramo meto, origano, majaron, timijan, ognjič, rman in baziliko.

V **sadnem vrtu** je nabiralno obdobje. Nekatero sadje nabiramo sveže, drugo pa

dobro skladiščimo za zimo. Zdaj je čas hrušk, jabolk, breskev, nektarin, sliv, ringloja ... Opravimo tudi rez koščičarjev (češnje, marelice, višnje) in orehov, ker se potem rane hitreje celijo. Pomembno pa je, da vsako malo večjo rezilno rano premažemo s cepilno smolo. Glede na vremenske razmere že začenja tudi trgatve zgodnjih sort, ki jih takoj prepeljejo v predelavo. V našem **okrasnem vrtu** je vse v cvetju, zlasti enoletnice. Pomembno je, da odstranjujemo odcvetele cvetove in dognojujemo, da povečamo cvetenje. Tudi vrtnicam odstranimo odcvetele cvetove in jih lahko še dognojujemo ter pazljivo spremljamo, da ne pride do

bolezni ali škodljivcev. Konec meseca lahko opravimo tudi obrezovanje iglavcev. Pri **travnih površinah** še vedno kosimo višje, da nam močno sonce ne poškoduje travne ruše. Pomembno je, da spremljamo pravilno delo namakalnega sistema. Konec meseca, če temperature dovoljujejo, lahko opravimo regeneracijo poškodovanih mest.

PREKLOPI NA
račun @ SCEGLI
pagamenti

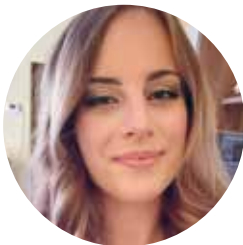
marjetica
KOPER

www.marjeticakoper.si/eracun

POLETNI RECEPT

Polnjene bučke z mletim mesom in rižem – domača klasika na krožniku

MANCA HRIBOVŠEK

Pred kakšnim tednom sem ob pobiranju sezonske zelenjave na domačem vrtu košaro do vrha napolnila tudi z bučkami, ki jih je moja nona predvsem dušila oziroma po domače tenstala.

Sama sem želela stopiti izven poznanih in priučenih okvirjev in jih pripravila na malo drugačen način. Odločila sem se, da jih bom polnila z mletim mesom in rižem (podobno kot poleti polnimo tudi paprike). Priprava je enostavna, rezultat pa vedno navduši – tako pri družinskem kosilu kot pri obisku prijateljev.

Sestavine (za 4 osebe):

- 4 srednje velike bučke
- 400 g mletega mešanega mesa
- 100 g riža
- 1 čebula
- 2 stroka česna
- olje
- jajce
- parmezan
- sol, poper
- peteršilj
- 400 ml šalše

Postopek priprave:

Bučke operemo, odrežemo konce in jih po dolžini razpolovimo. Z žličko izdolbemo sredico (ne pregloboko), da ustvarimo prostor za nadev. Sredico sesekljamo in shranimo za kasneje. Riž skuhamo v slanem kropu skoraj do mehkega (al dente), nato ga odcedimo in ohladimo. Na olju popražimo drobno sesekljano čebulo, dodamo česen in sesekljano sredico bučk. Pražimo nekaj minut, nato dodamo mleto meso. Začinimo s soljo in poprom ter pražimo, dokler meso ni popolnoma zapečeno. Odstavimo in pustimo, da se nekoliko ohladi. Ko je mešanica mlačna, primešamo kuhan riž, jajce, parmezan in nasekljan peteršilj. Dobro premešamo, da dobimo enotno maso. Pekač premažemo z malo olja ali obložimo s papirjem

za peko. V pekač razporedimo bučkine polovice in jih napolnimo z mesnim nadevom. Prelijemo z domačo šalšo, ki jo, če se le da, pripravimo iz sveže pobranih domačih pomidorov (pelatov). Pečemo v pečici, segreti na 180 °C, približno 30–40 minut, oziroma dokler bučke niso mehke, nadev pa lepo zapečen. Po želji lahko tik pred koncem peke bučke posujemo s sirom in gratiniramo. Srečo imamo tisti, ki lahko

stopimo iz hiše na vrt in na njem vsak dan znova najdemo sezonsko, svežo, domačo zelenjavo, ki je čisto drugačnega okusa kot tista, ki jo v trgovine pripeljejo iz drugih držav. Če svojega vrta nimate, pa ga ima zagotovo sosed ali pa kmet iz sosednje vasi, ki mu boste z nakupom njegove zelenjave ne samo polepšali dan, ampak tudi nagradili njegov trud, vi pa boste svoji družini na krožnik postavili domačo jed, polno vitaminov. Fotografije vaših polnjenih bučk (in tudi vaših bogato obloženih vrtov) tudi tokrat pričakujem na manca.hribovsek@obalaplus.si.

SESTAVIL Boris Kalše	PRIPRAVA ZA TKANJE	FRANCOSKI SKLADATELJ GEORGES	KEM. ZNAK ZA KALI MALAJSKO DOLGO BODALO		OTO VRHOVNIK	SRBSKI GLASBENIK MOMČILO BAJAGIĆ	7 ČRKA ABECEDE DENARNA ENOTA V IRANU		GLINASTA PIŠČAL JAJČASTE ALI OVALNE OBLIKE	ORANJE (ZAST.)	VIŠINSKA TOČKA NA ZEMLJEVIDU	KEM. ZNAK ZA JOD RUSKA PEVKA PUGAČOVA		PRVI PREVOD BIBLIJE V LATINŠČINO	ITALIJANSKI ALPSKI SMUČAR MATTEO	SLANO JEZERO V KAZAHSTANU
DENARNA ENOTA V BANGLADEŠU					AVARI											
AMERIŠKI IGRALEC RUSSELL					SMUČIŠČE V AMERIKI AMERIŠKI IGRALEC ASSANTE				IZDELOVALEC OKENSKIH NAVOJNIC MESTO V ITALIJI							
OPERNI SPEV, NAPEV					OSEBA IZ BIBLIJE					REKA NA ALJASKI NUŠA TOME						
VRSTA METULJA					TOVARNA OBUTVE V ŽIREH TROPSKA ŽABA							IZRAELSKA LETALSKA DRUŽBA STANKA EMERSIČ				
OLIVER CROMWELL			LEToviŠČE V ISTRI GL. MESTO KIRGIZIJE, BIŠKEK				LUČAJ, VRŽEK, METANJE				ZDRAVILIŠČE V BELGIJI VODA V TRDEM STANJU				VEČJA KAMNITA GMOTA	MANJŠA, V STRUGI TEKOČA VODA
KRAJ PRI IVANČNI GORICI NA DOLENSKEM, ZNAN PO SAMOSTANU	KONEC ŽIVLJENJA	ROMUNSKI FILOZOF LUCIAN KOLESARSKA DIRKA					ARNOLD TOVORNIK DELOVNO PODROČJE			IME PESNICE FATUR ČINGIZ AJTMATOV				STANE POTOKAR GRŠKI MITOLOŠKI LETALEC		
IZRAELSKA VARNOSTNO- OBVEŠČEVAL. SLUŽBA						DEJANJE, AKT (KNJIŽ.) ALBANSKI POLITIK CARCANI			ODVETNIK AMERIŠKA ROCK SKUPINA							
REKA V NEMČIJI					PARTSKI KRALJ, ZAČETNIK DINASTIJE ARSAKIDOV					IMPRESJA	LESEN PLUG, RALO (STAR.) SLO. KOMIK JURE					
MEŽIK (POG.)					ŽIVAL, KI ŽIVI NA KOPNEM IN V VODI IZVIR, POREKLO							NEVARNA BOLEZEN, KARCINOM OSKAR KOGOJ				
	NAJVIŠJI VZOR, SMOTER	JED IZ RIBJIH IKER CERKVENO GLASBILO							PODSTAVEK, STOJALO, STATIV (STAR.) SMUČIŠČE V KOLORADU					KRVOLOČNE ŽIVALI, VOLKOVI	SLOVENSKI DUHOVNIK, PLANINEC JAKOB	PTIČJA SAMICA
IRENA OMERZEL			IME NEMŠKE IGRALKE DAGOVER SLO. PEVKA MARJETKA				MESTO V RUSIJI, OB REKI URAL	GOROVJE V SAUDSKI ARABII S. AMERIŠKI PLES, STEP					DODATEK TESTU PRI PEKI KRUHA BREZNOCI PLAZILEC		REKA V ROMUNIJI, OLTUL AM. IGRALEC STILLER	
MESTO V BOŠNI					ESTONSKI GEORGIJ NOVINAR LIPICER				RIBIŠKA MREŽA ALPSKE REŠEVAKNE SANI							
SLOVENSKI HOKEJIST MURIČ					NEUMNICA RADO LORBEK					HLADNO OROŽJE TINE KOS						
BITJE V GERMANSKI MITOLOGIJ ALF, ELF				SPOŠTOVANJE, REŠPEKT							KDOR UPORABLJA, PIŠE ČEKE					
ZDRAVILO (KNJIŽ.)				DEL KROŽNICE			SLOVENSKI ODBOJKAR MUJANOVIČ				SLOVENSKO IME REKE ENNS V AVSTRIJI					

AURIC: fr. skladatelj BLAGA: romun. filozof ADIL: alb. politik ORSK: rus. mesto DEJ: dejanje JAIR: oseba iz biblije RUHR: nem. reka OTS: est. pevec

Lucija, Liminjanska c. 96, 6320 Portorož
Gsm: +386 41 618 541, Tel.: +386 5 677 87 77, + 386 5 674 62 30
E-pošta: kamp.fiesa@gmail.com

Alpacem

GRADIMO TRDNE VEZI Beton z nižjim ogljčnim odtisom

Z nižanjem ogljičnega odtisa cementov postajajo tudi betoni, v katerih je vezivo cement, vse bolj okolju prijazni in prispevajo k trajnostnim rešitvam grajenega okolja.

Alpacem Beton, d.o.o., Dekani 3c, 6271 Dekani
www.alpacem.si

TOYOTA C-HR C-00L

OD 29.290 €
| DO 10 LET JAMSTVA
| TAKO ENOSTAVNO JE LAHKO.

Cena velja za model C-HR 1.8 Hybrid C-00L. V ceno je vključen bon za Toyota financiranje in zavarovanje v vrednosti 2.250 €, bon za rabljeno vozilo v vrednosti 750 € in dodaten popust 2.000 € na vozilo iz zaloge. Povprečna poraba goriva za vozila Toyota C-HR Hybrid: od 4,7 d o 5,2 l/100 km in emisije CO₂: od 105 do 117 g/km. Emisijska stopnja: za 2,0 hibrid EURO 6 AP in za 1,8 hibrid EURO 6 AM. Emisije NOx: od 0,0036 g/km do 0,0049. Ogljikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delce PM₁₀ in PM_{2.5} ter dušikovih oksidov. 10 letno jamstvo hibridne baterije velja ob rednih servisih na 1 leto ali 15.000 prevoženih km (kar nastopi prej) pri pooblaščenih prodajno-servisnih Toyotini trgovski mreži. Po preteku tovarniške garancije vam ponujamo brezplačno vključitev v program jamstva Toyota Relax (vse do starosti 10 let ali 200.000 km).

AVTO CENTER JEREB | 051 233 101 | 051 682 666